MĖNESINIS MOKSLEIVIŲ ŽURNALAS

1927 M. KOVO MĖN. Nr. 3

TURINYS.

		Pusl.
1.	*Petras Gintalas*: Ilgėjimasis (eilėraštis) . . .	229
2.	*Šešuolė*: Saulei . . . „ . . .	230
3.	*Šešelis*: Topolis . . . „ . . .	230
4.	*Pamūnas*: O plauki, dainele „ . . .	231
5.	*K. Mrs*: Aidužiai	231
6.	*R.Wagner*: Kellonė pas Beethoveną (*St. Barzduko* vert.)	234
7.	Naujas žygis	249
8.	*M. Gustaitis*: Proto lavinimas.	251
9.	*Juozas Eretas*: Beethoveno jaunystė . . .	253
10.	*A. Petrauskaitė*: Keli Beethoveno kūrybos bruožai .	266
11.	*Z. Ivinskis*: Del politinės ir kultūros istorijos . .	270
12.	*A. Valaitis*: A. a. kun. P. Matusa	273
13.	*J. Žydrūnas*: A. a. Paulius Grybauskas . . .	273
14.	*M. V.*: A. a. Adelė Pretkutė	274
15.	Jaunųjų žiedai	275
16.	Apžvalga	277
17.	At-kų gyvenimo kronika	281
18.	Knyga ir menas	285
19.	Padėkos	292
20.	Redakcijos atsakymai	282

„Ateities“ Redakcija: Kaunas, Laisvės Aleja 61 III-a. Telef. 345.

„Ateities“ Administracija: Kaunas, Laisvės Aleja 3. Telef. 1580.

„Ateities“ kaina: Lietuvoje metams . . . . . 15 lt. —
Užsieniuose metams . . . . . 20 lt. —
Atskiras numeris . . . . . 1 lt. 50 c.
Moksleiviams imant kuopose . . 1 lt. —

Šį numerį pašvęsdami Ludwigo van Beethoveno paminėjimui negalėjome jame duoti kitų jau pažadėtų straipsnių. Atsilyginsime kituose Nr. *„Ateities“ Redakcija*

Administracijos pranešimai

1. Dar yra visa eilė kuopų, kurios turi Administracijai skolų iš 1926 m. ir seniau. Tos kuopos šios: Ežerėnai, Kražiai, Naumiestis, (Šak.), Raguva, Rokiškis, Ramygala, Rietavas, Šiauliai, Šeduva, Šilalė, Užpaliai ir kt. Tikimės, kad kuopų vadai nedrįs skriausti savo skolomis mūsų „Ateities“. Laukiame atsiteisiant ligi š. m. gegužės m. 1 d.

2 Jau atsiteisė už 1927 m. I psm. šios darbščios kuopos: Biržai — plat. J. Pipiras, Ž. Ū, Akademijos Stud. At—kų Draugovė, Gižai — A. Maceina, Kybartai — B. P. Murinas, Linkuva — J. Petraitis, Leipalingis — Vaišnora, Lazdijų kuopa, Plungės kuopa, Šakiai — Kurelaitis, Šilalės kuopa, Utena — D. Masiulis, Vilkaviškis — J. Kaminskas, Vištytis — J. Starkevičius, Viekšniai — A. Vaškis, Ryga — F. Velavičiutė, Kauno Merg. Sem. kuopa, Gruzdžiai — J. Laurinaitis. Džiaugiamės, kad at—kai kaskart labiau ima branginti „Ateitį“. Darbštiems ir pavyzdingiems „Ateities“ platintojams reiškiame savo nuoširdžiausią padėką. Abejojame, ar atsiras nors viena kuopa kuri šį pusmetį neatsiteistų. Atsiteisti reikia iki š. m. gegužės m, 1 d.

3. Administracija labai prašo „Ateities“ skaitytojus, negavus kurio Nr., tuojau jai pranešti. *„Ateities“ Administracija.*

ATEITIS

Nr. 3. 1927 m. kovo mėn. XVII m.

Petras Gintalas

Ilgėjimasis

Mano pilies aukštųjų bokštų atviri langai
Ir durys visos atdarytos —
Ateik, — Tavęs aš laukiu visas savo dienas —
Tau mano dainos išugdytos!..

Ateik skaisti ir žydintį pavasarį atnešk! —
Aš juo papuošiu savo bokštą...
Tavim aš atgaivinsiu savo jauną sielą,
Kuri tik laimės-laimės trokšta...

Ateik!.. Bet jei ateitumei tamsioj rudens nakty
Nenešk žibinto man į pilį!..—
Ir taip, žinau, prašvis lyg saulė mano akys
Ir nepaslėps naktis, ką siela myli...

Ateik — laukiu! Nors dar Tavęs aš niekad nemačiau
Nors Tavo vardo negirdėjau... —
Bet aš žinau, jogei ateisi Tu — ir Tau, skaisti,
Jau auką mylinčios širdies sudėjau!...

Sešuolė

Saulei

Supas debesys juodieji
Po plačias dangaus erdves.
Žemė verkia. Žiaurūs vėjai
Audžia ilgesio dainas.
Stiebias melsvosios žibutės
Iš po tirpstančių ledų,
Bet saulutė jau skrajoja
Už juodųjų debesų.
Kaitrios saulės vienas žvilgis —
Ir nebėr šaltų ledų —
Aš iš nauja pražydėsiu
Su žibutėmis kartu.
Ak, nušvisk nors valandėlei,
Mano rūmai juk tušti.
Tavo šypsnis — mano šventė
Skęsta amžių spinduliuos.

Sešėlis

Topolis

Aplinkui nei jokio medelio:
aš vienas — vienužis prie kelio,
lyg tyrumų viešpats, vienatvėj
į melsvąjį žydrį iškėlęs šakas
vis meldžiuosi...

...O minios eina, eina
į tolį vieškeliu plačiu,
bet jiems juk amžiais svetima —
manos buities malda...
— — — — — — — —

Vienumoj tik vėjai švilpia
ir aukštyn pakeltos rankos silpsta...
O minios eina ir negrįžta
vieškeliu plačiu...

Ramūnas

O plauki, dainele...

O plauki, manoji dainele auksine,
Skambėki galingu aidu.
Kai Tavo akordai užgauna krūtinę,
Aš tyrąjį džiaugsmą randu.

Tu širdį paguodi, kaip ašaros sesę,
Tu išskleidi mano sparnus.
Tu pakeli mano nuvargusią dvasią,
Man siūlai saulėtus sapnus.

Nutrauki nuo veido man liūdesio skraistę,
Opiausias žaizdas surandi.
Kai dangų nudažo saulinga pašvaistė,
Tu mano krūtinėj žaidi.

O plauki, dainele, skambėki auksinė,
Virpėki galingu aidu.
Kas myli tave, to paguoski krūtinę,
Raminki jį mano vardu.

K. Mrs.

Aidužiai

Atsisveikinus

Lengvais, lyg vėjelio dvelkimas, žingsniais jis atėjo aplankyti manęs.

Lengvais, lyg lakštutės sparnelių plesdėjimas, žingsniais jis atsitolino.

Ir mano ausyse nūnai dar skamba jo liūdnas sudieu...

2.

Man liūdna, ilgu ir neramu. Aš grįžtu į sodą, vartus paskui save uždarydamas.

Nemėginkite niekas įeiti mano darželin lig saulė užtekės, nes aš vienumos išsiilgau.

Aš pasiklausysiu vėjelio sekamų pasakų ir mėnulio šypsena pasigėrėsiu — netrukdykite man.

Jūs šiandieną verčiau nueikite ežero pakrantėn, kur žvejas džiaugsmo dainas dainuoja ir meškere žaidžia.

3.

Lakštutė rūpestį krūmelyje gieda. Vėjelis rūpestį lelijų lapuose šnabžda. Bet kurgi tos valandos, man pažadėtos?

Aš jų pasiilgau, lyg žiedas rasos gintarinės, o laiko nedaug bepaliko

Pažvelgčiau į mėlyną dangų, kur žvaigždės nerimstančios plesda, bet ten nakties veidas užvis dar baisesnis.

4.

Jis nuėjo dulkėtu keliu ir negrįš atgalios. Jis nusinešė kartu mano sielos ramybę ir ką tik patekėjusios saulės šypseną.

Užtat mano globėja Visuma atvėrė glūdybei ir tuštumai mano pasaulio duris, o jos išskleidė savo sparnus, mano buitį pamėgo.

Aš neišeisiu iš čia, lig sužinosiu, ką man žvaigždės kalbės.

5.

Mudu du svajodavome dangų ir žemę — nūnai vienas likau.

Jeigu taip, tai tegu tų saulėtų dienų prisiminimas spindės, lyg žvaigždės dausose. Mano draugas — vienuma.

Pamylėjęs tą metą, kai siela pažvelgus į dangų sustingsta, užmiršta pasaulį ir viską, gyvensiu lyg juodas šešėlis.

1812 m. „Tu negali būti žmogus sau pačiam, bet tiktai kitiems: tu nerasi kitur laimės tik savy, tik savo mene. O, Dieve, duok man jėgų nugalėti save!“

1813 m „Parodyk man, Viešpatie, tą gyvenimo kelią, kurio paskutinėj, tolimiausioj stoty auga graži palmė! Suteik šventumo geriausioms mano mintims ir kreipk jas į tas tiesas, kurios nekinta per amžius!“

Ludwig van Beethoven.

Kasparas von Zumbusch: *Paminklas Vienoje*

Ludwig van Beethoven

Richard Wagner

Kelionė pas Beethoveną

Šios novelės autorius, žinomas vokiečių kompozitorius, *Richard Wagner* (gimė 1813.V.22 Leipcige, mirė 1883.II.13 Venecijoj) jaunas manė būti poetas. Bet Beethoveno kūryba jį taip sužavėjo, jog liko muzikas. Nepatenkintas to laiko operos menu, norėjo jį reformuoti. Vietoje operų, parašytų artistų kaprizams patenkinti ir publikos iškrypusiam skoniui pataikauti, reikalavo *muzikos dramų*, į kurias įvedama drauge poezija ir muzika. Pradžioje dar ir jis rašė operas („Rienzi", „Klajojąs Holandietis" ir kit.). Bet jo „Tristanas ir Isoldė", „Meistersinger von Nürnberg", „Parcifal" ir kit. veikalai jau yra jo vadinamos „ateities muzikos" atstovai. Buvo del jų skaudžiai kritikuojamas, bet išteséjo ir laimėjo.

Šią „*kelionę*" parašė gyvendamas (1839—1842) Paryžiuje. Savo veikaluose reiškia didelę meilę savo bendraminčiui ir talento žadintojui Beethovenui. Gausingoje apie Beethoveną literatūroje maža rasime veikalų, kurie mokėtų tokiais trumpais bruožais, kaip ši „kelionė" nupiešti taip ryškiai tą kompozitorių. Čia skaitytojas ras daug tiesos, daug sąmojaus ir satyrikos, kas padės suprasti tuos du didelius žmones.

Prof. *Juoz. Eretas*

Redakcija, minėdama *Liudviko van Beethoveno* 100 metų mirties sukaktuves, šiam numery deda šį St. Barzduko vertimą su auksčiau prof. J. Ereto padarytomis pastabomis, A. Petrauskaitės straipsnį apie Beethoveno kūrybą ir 1 Nr. pradėto spausdinti prof. J. Ereto veikalo „Beethoveno jaunystė" tąsą.

Redakcija džiaugiasi nors tiek galėjusi paminėti mūsų žurnalo skiltyse šio didelio muziko šviesų atminimą.

Redakcija.

Varge ir rūpesti, jūs vokiečių muziko globėjai, jei jisai neturėjo laimės tapti dvaro kapelmeisteriu, — varge ir rūpesti, tebūsite jūs ir šiuose atsiminimuose prideramai paminėti. Leiskite jus apdainuoti, jūs nuolatiniai mano gyvenimo draugai! Jūs ištikimai sekėt mane ir niekad neapleidote, savo stipria ranka stūmėte nuo manęs besišypsančią laimę, mane saugojote nuo likimo skirtų šviesių spindulių!... Juodais šešėliais jūs uždengėte nuo manęs niekingas šios žemės gėrybes: dėkoju jums už patvarią ištikimybę. Bet jei taip ir yra, vis delto susiraskite sau kitą globojamąjį, nes norėčiau jau nors del žingeidumo bent kartą patirti, kaip man sektųs be jūsų. Prašyčiau jūsų bent vieno — ypatingai plakti mūsų politinius svajotojus, bepročius, kurie pajėga nori sujungti Vokietiją į vienas rankas: — tada būtų tik vienas dvaro teatras, taigi tik vienam kapelmeisteriui vieta. Kas tada būtų iš mano planų ir vilčių, kurie jau dabar nublukę ir silpnučiai skrajoja prieš mane, dabar — kada Vokietijoj tokių teatrų tokia daugybė. Bet matau, kad esu įžulus. Nelaikykite, globėjai, blogais tik ką išreikštuosius mano norus. Jūs gerai pažįstate mano širdį ir žinote, kaip esu jums ištikimas dabar ir toliau tokiu pasiliksiu, net, jei Vokietijoj būtų ir tūkstančiai dvaro teatrų. Amen.

Nieko aš nepradedu be šios kasdieninės mano maldos, taigi nė šio aprašymo savo kelionės pas Beethoveną.

O jeigu atsitiktų taip, kad šis svarbus dokumentas po mano mirties turėtų būti paskelbtas, turiu pasisakyti, kas esu, nes be to, gal būt, jame pasiliktų daug kas neaišku. Tad žinokite, pasauli ir testamento vykintojai!

Vidutinio didumo miestas vidurinėje Vokietijoje yra mano gimtinis miestas. Aš tikrai nežinau, kam buvau skirtas, tik atsimenu, kad vieną vakarą pirmą kartą girdėjau grojant vieną Beethoveno simfoniją. Aš ėmiau karščiuoti, apsirgau, o kai vėl pasveikau, jau buvau muzikas. Del to, turbūt, Beethoveną iš visų labiausiai mylėjau, gerbiau ir garbinau, nors vėliau esu girdėjęs ir kitų kompozitorių kūrinių. Aš nežinojau didesnio džiaugsmo, kaip visiškai pasinerti į šio genijaus gelmes, kol pats galutinai įsivaizdavau esąs jo dalelė. Paskui, pradėjau save, kaip tą mažąją dalelę gerbti, įsigijau aukštesnių supratimų bei pažiūrų, žodžiu, pasidariau tuo, ką mokytieji paprastai vadina kvailiu. Bet mano kvailybė buvo visai nepavojinga ir niekam nekenkė; duona, kurią tada valgiau, buvo labai sausa ir gėrimas, kurį gėriau — labai menkas, nes pamokomis pas mus nedaug tegali užsidirbti, — žinokite tai, gerbiamieji, pasauli ir testamento vykintojai!

Taip aš gyvenau kurį laiką ant aukšto kambarėly, kai vieną dieną staiga blykstelėjo mintis, kad tasai vyras, kurio kūrinius aš labiausiai gerbiau, dar yra g y v a s. Man buvo nesuprantama, kaip aš iki šiol nieko apie tai nežinojau. Aš nemaniau, kad Beethovenas dar gali gyventi, kad jisai, kaip ir mes, dar valgo duoną ir kvėpuoja orą. O šis Beethovenas gyveno Vienoje ir buvo taip pat neturtingas vokiečių muzikas!

Pradingo mano ramybė! Visos mintys virto vienu noru: p a m a t y t i B e e t h o v e n ą. Joks mohometonas labiau netroško keliauti prie savo pranašo kapo, kaip aš į tą namelį, kuriame Beethovenas gyveno. — Bet kas daryti, kaip įgyvendinti savo sumanymą? Į Vieną ilga kelionė ir jai atlikti reikėjo pinigų; aš, vargšas, teturėjau jų tik tiek, kad vos galėjau šiaip taip pragyventi. Turėjau išgalvotį tokį nepaprastą būdą, kuris man duotų kelionei reikalingų pinigų. Nunešiau pas leidėją kelias didžiojo Maestro pavyzdžiu sukomponuotas fortepijonui sonatas, bet jis keliais žodžiais davė man suprasti, kad aš su savo sonatomis esu kvailys. Bet sykiu patarė, kad jei noriu kompozicijomis užsidirbti porą talerių, pirmiausia turiu rašyti galopus ir potpouris ir tuo pragarsėti. Aš nusigandau. Bet mano karštas noras pamatyti Beethoveną nugalėjo. Ėmiau komponuoti galopus ir potpouris. Tačiau negalėjau nugalėti savo gėdą ir dirstelėti į Beethoveną, nes bijojau jį pažeminti.

Mano nelaimei, man net neapmokėjo šitos pirmosios aukos tiek brangiai kainavusios mano muzikalinės nekaltybės. Mano leidėjas paaiškino, kad pirma aš turįs nors kiek pagarsėti. Aš vėl nusigandau ir ėmiau abejoti. Tačiau šis abejojimas davė keletą

puikių galopų. Ir tikrai, už juos gavau pinigų ir pagaliau man jau atrodė, kad jų pakankamai susitaupiau savo tikslui pasiekti. Per tą laiką prabėgo dveji metai. Aš nuolat bijojau, kad Beethovenas galįs numirti anksčiau, negu aš pragarsėsiu savo galopais ir potpouris. Dėkui Dievui, jis sulaukė mano išgarsėjimo! — Kilnusis Beethovene, atleisk man šitokį garsėjimą. Visa dariau, kad tik Tave galėčiau pamatyti.

O koks džiaugsmas! Mano tikslas pasiektas! Kas galėjo būti laimingesnis už mane! Aš galėjau jau rišti savo pundus ir keliauti pas Beethoveną. Mane sukratė kažkoks šventas šiurpulys, kada aš išėjau pro vartus ir pasukau į pietus! Būčiau su noru važiavęs diližanu ne del to, kad būčiau gailėjęsis kojų, ne — (o, aš tada galėjau linksmai perkęsti bet kokias sunkenybes), bet del to, kad taip keliaudamas greičiau pasiekčiau Beethoveną. Antra, permažai dar buvau pagarsėjęs kompozitorius, kad galėčiau užsimokėti vežėjui. Aš pergalėjau visas kliūtis ir džiaugiausi, kad per jas einu į tikslą. O kiek aš sapnavau, kiek aš svajojau! Negalėjo būti laimingesnis už mane joks mylimasis, nors jisai ir ilgai nesimatęs grįžtų prie savo jaunystės mylimosios.

Įėjau į gražiąją Bohemiją, arfininkų ir gatvės giesmininkų šalį. Vienam mažame miestelyje sutikau kompaniją keliaujančių muzikantų, kurie sudarė mažą orkestrėlį, susidedantį iš baso, dvejeto smuikų, dvejeto ragų, vieno klarneto ir vienos fleitos; be jų ten buvo arfininkė ir dvi geros dainininkės. Jie grojo šokius ir dainavo dainas; gavę pinigų jie keliaudavo toliau.

Vienoj gražioj vietelėj šalia kelio, pavėsy, vėl juos radau. Jie buvo čia apsistoję ir užkandžiavo. Aš prisidėjau prie jų, pasisakiau esąs taip pat keliaująs muzikas, ir, greit mes likome draugai.

Kai jie grojo šokius, nedrąsiai paklausiau, ar jie taip pat žino ir mano galopus? O jūs puikuoliai! Jūs nežinote mano galopų! O kaip man tai patinka!

Klausinėjau jų, ar jie kitų muzikos veikalų visai negroja, o tik vienus šokius?

— Kur tau, — atsakė jie — grojame, bet tik sau, o ne aukštiems ponams.

Jie išsiėmė savo muzikalijas — aš pamačiau garsųjį Beethoveno septetą. Didžiai nustebęs paklausiau, ar jie groja ir tą?

— Kodel ne? — atsakė vyresnysis: — tik Juozapui skauda ranką ir jis negali groti antru smuiku. Kitaip mes galėtume tuojau jį pagroti.

Netverdamas džiaugsmu, tuojau pagriebiau Juozapo smuiką stengdamasis jį pakeisti. Mes pradėjome groti septetą.

Koks džiaugsmas! Čia, šalia vieno bohemų vieškelio, po atviru dangumi keliaujančių muzikantų grojamas Beethoveno septetas su tokia precizija ir tokiu giliu jausmu, lyg jį grotų geriausi virtuozai! Didysis Beethovene, mes atnešame tau vertingą auką!

Kai lėtai ir be triukšmo — šioj vietoj plentas sukosi į kalną — privažiavo vežimas ir sustojo čia pat netoli mūsų, mes jau baigėme. Vežime išsitiesęs gulėjo nuostabiai ilgas ir jaunas šviesiais plaukais vyras. Jisai gan atsidėjęs klausė mūsų muzikos, vėliau išsitraukė iš kišeniaus knygelę ir užsirašė joje keletą žodžių. Paskui, numetęs mums aukso pinigą ir prataręs į savo vežėją kelis žodžius angliškai, nuvažiavo. Supratau, kad būta anglo.

Šis atsitikimas sugadino mums ūpą. Laimė, kad jau buvome baigę septetą. Aš džiaugiausi savo draugais ir norėjau juos palydėti. Bet jie man paaiškino, jog iš šio plento pasukę į vieškelį, tuojau jie grįž į savo gimtąjį kaimą. Kad ne Beethovenas, tikrai būčiau juos lydėjęs.

Atsisveikinome ir susijaudinę atsiskyrėme. Vėliau prisiminiau, kad anglo numesto pinigo niekas neėmė.

Kitame viešbutyje, kur aš stiprinausi tolimesnei kelionei, sėdėjo anglas ir skaniai valgė pietus. Jis ilgai žiūrėjo į mane, pagaliau prakalbino gana taisyklinga vokiečių kalba:

— Kur jūsų draugai?

— Grįžta į savo kraštą, — atsakiau.

— Prašau, paimkite smuiką ir ką nors pagrokite. Štai pinigai.

Tai įžeidė mane. Aš paaiškinau, kad groju ne del pinigų, net ir smuiko neturiu ir trumpai papasakojau, kaip su tais muzikantais susitikau.

— Tai geri muzikantai, — atsakė anglas; — Beethoveno simfonija taip pat labai gera.

Šis posakis mane nustebino ir aš paklausiau, ar jis ir muzikas?

— Y e s, — atsakė jis, — aš du kartu per savaitę groju fleita, ketvirtadienį pučiu miško ragą, o sekmadienį rašau kompozicijas.

Nusistebėjau. Savo gyvenime nieko nebuvau girdėjęs apie keliaujančius anglų muzikus. Man rodėsi, kad jie turtingi, jei tokiais gražiais vežimais važinėja. Paklausiau, ar jis muzikas profesionalas?..

Jis ilgai tylėjo; pagaliau atsakė, kad turįs labai daug pinigų.

Aš supratau savo klausimu jį įžeidęs. Sumizgęs tylėjau iš lėto valgydamas savo kuklų užkandį.

Anglas dar kartą gerai mane apžiūrėjęs vėl paklausė:

— Ar pažįstate Beethoveną?

Aš atsakiau, kad dar Vienoje nesu buvęs ir dabar kaip tik pasiryžęs vykti, kad galėčiau karščiausią savo norą patenkinti — visų garbinamąjį Maestro pamatyti.

— Iš kur jūs keliaujate? — paklausė anglas.

— Iš L...

— Ne taip jau toli! Aš keliauju iš Anglijos ir noriu taip pat su Beethovenu susipažinti. Mudu abu su juo susipažinsime. Jis labai garsus kompozitorius.

Koks keistas susitikimas! — pamaniau. Didysis Maestro, tu trauki į save įvairiausius žmones! Pėsti ir važiuoti keliauja pas tave!

Pradėjau domėtis šiuo anglu. Bet prisipažįstu, kad mano varginga pėsčio kelionė man rodėsi daug šventesnė už anglo, kuris keliavo išdidus ir puikybės pilnas; aš tikėjau, kad atsiekęs kelionės tikslą, labiau už jį pasitenkinsiu.

Pašto vežėjas supūtė ragą. Anglas išvažiavo; jau važiuodamas dar šuktelėjo man, kad jis greičiau už mane pamatys Beethoveną.

Paėjęs keletą valandų, vėl visai netikėtai jį pasivijau. Sulūžo jo vežimo ratas. Su maestotišku ramumu sėdėjo jis vežime, o jo tarnas užpakaly, nors visas vežimas buvo pavirtęs ant šono. Sužinojau, kad jie laukė pašto vežėjo, kuris buvo nubėgęs į toloką kaimą kalvio paieškoti. Teko ilgai laukti. Tarnas kalbėjo tik angliškai, tad aš pats pasiryžau eiti į kaimą paraginti juodu pasiskubinti. Tikrai, vežėją radau vienoje smuklėje, kur kuo ramiausiai sėdėjo prie degtinės stiklelio. Greitai parvedžiau jį ir kalvį pas sulūžusį vežimą Ratas buvo pataisytas. Anglas, pažadėjęs mane priminti Beethovenui, nuvažiavo.

Aš labai nustebau, kitą dieną jį vėl pasiviįęs. Šiuo kartu ratas nebuvo sulūžęs — pats anglas sėdėjo savo vežime vidury kelio ir ramiai skaitė knygą. Rodėsi patenkintas pamatęs mane.

— Aš jau gana ilgai čia laukiu, — tarė jis. — Apsigalvojau negerai padaręs nepakvietęs jūsų drauge su manim keliauti pas Beethoveną. Važiuoti daug geriau, kaip eiti. Prašau į vežimą.

Dar kartą be galo nustebau. Valandėlę tikrai svyravau, ar tik nepriimti jo pasiūlymą, bet prisiminęs savo pažadą, kurį buvau vakar padaręs žiūrėdamas į važiuojantį anglą, pasiryžau neatsižvelgdamas į jokias aplinkybes pėsčias tęsti savo kelionę. Aš tai iškilmingai pasakiau anglui. Jis nustebo. Matyti, negalėjo manęs suprasti. Jis dar kartą pakartojo savo pasiūlymą ir dar pridėjo, kad jau ilgai manęs laukęs, nors ir naktį, kol buvo pataisytas ratas, ilgokai sutrukęs. Tačiau aš pasilikau prie savo, ir jisai stebėdamasis nuvažiavo.

Kažin kodel nusistačiau aš prieš jį, nes kažkaip tamsiai nujaučiau, kad šis anglas man padarys didelį nemalonumą. Be to, jo Beethoveno gerbimas ir pasiryžimas būtinai su juo susipažinti, man rodėsi keistas turtingo džentelmeno kaprizas, bet ne gilus širdingas entuziastiškos sielos troškimas. Del to aš norėjau nuo jo pabėgti, kad su juo bendraudamas neįžeisčiau savo švento pasiilgimo.

Tačiau likimas, lyg ir rengęs mane tiems pavojingiems su šiuo džentelmenu santykiams, lėmė, kad dar tą pat dieną vakare radau jį sustojusį prie vieno viešbučio, kur, matyt, manęs laukė, nes sėdėjo vežime atsisukęs ir žiūrėjo į kelią, kuriuo aš artinausi.

— Sir, — kalbėjo jis man, — aš vėl kelias valandas jūsų laukiu. Ar norite drauge su manim pas Beethoveną važiuoti?

Šiuo kartu mano nustebimą padidino dar slapta baimė. Šį nuostabų anglo atkaklumą patarnauti negalėjau kitaip išaiškinti kaip tik tuo, kad anglas, pastebėjęs, jog aš jo neapkenčiu, norėjo man kenkti. Nesulaikomu apmaudu atmečiau jo pasiūlymą. Tada jis išdidžiai tarė:

— G o d d a m, jūs permažai vertinate Beethoveną. Aš jį tuojau pamatysiu.

Jis greitai nuvažiavo. —

Šis susitikimas su salos sūnumi tikrai buvo jau paskutinis mano kelionėje į Vieną.

Pagaliau aš Vienos gatvėse. Pasiekiau savo šventosios kelionės galą. O su kokiais jausmais įžengiau į šią mano tikėjimo Meką! Užmiršau visus ilgos ir sunkios kelionės vargus! Buvau prie savo tikslo — miesto sienose, kurios apsupa Beethoveną.

Buvau taip giliai sujaudintas, kad tuojau negalėjau aplankyti Beethoveną. Klausinėjau, kur jis gyvenąs, kad galėčiau arčiau jo apsigyventi. Pasirodė, kad priešais namus, kuriuose gyveno Maestro, buvo kaip tik man tinkamas viešbutis. Išsinuomojau penktam aukšte mažą kambarėlį ir ruošiausi sutikti didžiausį savo gyvenimo įvykį.

Dvi dieni ilsėjausi, pasnykavau ir meldžiausi. Net ir Vieną dar nebuvau apžiūrėjęs. Pagaliau įsidrąsinau, išėjau iš savo viešbučio ir žengiau skersai gatvę į garbingąjį namą. Man pasakė, kad pono Beethoveno nesą namie. Ir gerai. Turėjau daugiau laiko pasirengti. Bet kadangi visą dieną aš gavau vis tą patį atsakymą ir vis labiau pakeltu tonu, tad ją pavadinau savo nelaimės diena ir nusiminęs nutraukiau savo vizitus.

Kai sugrįžau į viešbutį, iš pirmo aukšto gana širdingai mane pasveikino jau man iš kelionės pažįstamas anglas.

— Ar matėte Beethoveną? — šaukė jis man.

— Dar ne: jo nebuvo namie, — atsakiau stebėdamasis dažnu su juo susitikimu. Jis mane pasitiko ant laiptų ir nepaprastai draugiškai kvietė pas save užeiti.

— Mano pone, — kalbėjo jis, — jau penketą kartų šiandien mačiau jus einant į Beethoveno namus. Aš jau kelios dienos gyvenu šiam nepakenčiamame viešbutyje nusisamdęs butą, kad tik būčiau arčiau Beethoveno. Tikėkite man, kad Beethovenas susitikti yra labai sunku. Tas džentelmenas pilnas kaprizų. Iš karto, čia apsigyvenęs, šešetą kartų ėjau pas jį ir jis manęs neįsileido. Dabar aš keliu labai anksti ir sėdžiu ligi vėlaus vakaro prie lango, sakau, bene pamatysiu, kada Beethovenas išeina. Man rodos, kad šis džentelmenas niekada neišeina.

— Jūs manote, kad Beethovenas ir šiandien buvo namie? Ir manęs nepriėmė? — bijodamas jo paklausiau.

— Na, žinoma. Jūs ir aš, abu esava nepriimti. Ir tas man labai nemalonu, nes aš atvykau ne Vieną pažinti, bet Beethoveną.

Buvo baisi man žinia. Tačiau kitą dieną vėl mėginau savo laimę. Bet veltui — dangaus vartai buvo uždaryti.

Anglui, kuris didžiausiu dėmesiu sekė pro langą mano bergždžius žygius, pavyko sužinoti, kad Beethovenas gyvena ne iš gatvės. Jis buvo labai įkyrus, tačiau be galo patvarus. Mano kantrybė greitai išsisėmė, nors aš turėjau daugiau ir tikresnių galimumų pamatyti Beethoveną kaip jis.

Palengva praslinko visa savaitė, o aš vis savo tikslo nepasiekiau. Tuo tarpu mano galopais užsidirbti skatikai neleido man ilgai Vienoje pasilikti. Nusiminiau.

Pasidalinau savo skausmais su viešbučio šeimininku. Šis nusišypsojo ir pažadėjo man šį tą papasakoti, jei tik anglui nieko nesakysiu. Likimo verčiamas pasižadėjau niekam nieko nesakyti.

— Jūs patys matote, — atvirai kalbėjo man šeimininkas, — kad čia atvyksta labai daug anglų pamatyti Beethoveną ir su juo susipažinti. Ponas van Beethovenas šių įkyrių lankytojų labai nekenčia ir todel sunku svetimam pas jį patekti. Beethovenas yra keistas ponas, bet jam galima atleisti. O mano viešbučiui tas yra labai sveika, nes pas mane dažniausiai apsigyvena anglai, kurie negalėdami greitai pas Beethoveną patekti yra priversti pas mane ilgai gyventi. Jei niekam nesakysite, aš papasakosiu, kaip prie Beethoveno prieiti.

Nudžiugau. Aš, vargšas, nepasiekiau savo tikslo tik delto, kad Beethovenas mane laikė anglu. Mano nujautimas buvo tikras — anglas buvo mano pražūtis. Kiekvienas šio viešbučio gyventojas buvo laikomas anglu. Del to ir aš buvau pasmerktas. Man pasirodė, kad šeimininkas nori patarti, kaip sueiti Beethovenas. Tuo tarpu anglas, kurio dabar neapkenčiau ir keikiau, pradėjo veikti visokiomis intrigomis ir papirkimais, bet veltui.

Ir vėl be nieko prabėgo daugel dienų. Mano galopų ištekliai buvo visiškai išsibaigę. Pagaliau šeimininkas pasakė, jog aš galiu Beethoveną pamatyti žinomam restorano sode, kur jis bemaž kasdien vieną valandą ilsisi. Mano patarėjas tiksliai apibūdino didžiojo Maestro asmenį, kad galėčiau jį pažinti. Net pašokau iš džiaugsmo ir pasiryžau neatidėlioti savo laimės ligi rytojaus. Buvo sunku Beethoveną sutikti prie išėjimo — jis išeidavo pro užpakalines duris. Man nieko daugiau neliko, kaip tik nurodytas sodas. Kentėdamas ieškojau Maestro. Bet jo nei šią nei dvi kitas dienas nemačiau. Pagaliau, ketvirtą dieną, numatytą valandą įžengęs į tą nelemtąjį sodą, savo nelaimei pamačiau rimtai ir atsargiai iš tolo mane sekiojantį anglą. Matyt, pro savo langą, nuo kurio neatsitraukdavo, pastebėjo jis mane kasdien tuo pat laiku ir ta pačia kryptimi išeinantį iš viešbučio. Atkreipiau jo dėmesį. Manydamas, kad aš seku Beethoveną, nusprendė ir jis pasinaudoti mano tariamuoju atradimu. Jis man tai labai atvirai papasakojo ir pasakė, kad mane dabar visur sekiosiąs. Veltui stengiausi jį apgauti ir įtikinti, kad šį sodą lankiau pasilsėti, nes jame man patogiau, o džentelmenams jis perprastas. Bet jis netikėjo mano tvirtinimams. Galų gale mėginau jį savo nemandagumu ir šiurkš-

tumu nusikratyti. Jis visai neįsižeidė, tik nusišypsojo. Jo idée fixe buvo: pamatyti Beethoveną, o visa kita jam nesvarbu.

Ir tikrai, šią dieną aš pirmą kartą veidas į veidą sutikau didįjį Beethoveną. Niekas negalėtų aprašyti mano džiaugsmą, bet drauge ir pyktį, kai aš, sėdėdamas greta savo džentelmeno, pamačiau vyrą, kurio laikymasis ir išvaizda pilnai atatiko tą, apie kurį man pasakojo šeimininkas: ilgas mėlynas švarkas, garbiniuoti susivėlę šviesūs plaukai, veido išraiška — lygiai toks kaip portrete, kurį buvau matęs. Klysti negalėjau: iš pirmo žvilgsnio jį pažinau! Greitais trumpais žingsniais jis praėjo pro mus. Nuostabumas ir pagarba sukaustė mano jausmus.

Anglas sekė mano judesius. Žingeidžiai stebėjo jis ateinantį, kuris pasuko į tolimiausią, šią valandą dar nelankomą, sodo kampą, paprašė vyno ir kurį laiką ramiai kažką galvojo. Garsiai plakė mano širdis ir sakė: tai jis! Pamiršau ir savo kaimyną. Žingeidžiomis akimis ir lyg stabo ištiktas žiūrėjau į žmogų, kurio genijus valdė mano mintis ir jausmus. Nejučiomis pradėjau tyliai pats sau kalbėti, perėjau į monologą ir jį baigiau reikšmingais žodžiais:

— B e e t h o v e n e, n e j a u T a v e a š m a t a u?

Nelemtas mano kaimynas, pasilenkęs prie manęs nekvėpuodamas klausė mano kalbos. Iš gilios ekstazės prižadino mane šie jo žodžiai:

— Y e s! Šis džentelmenas Beethovenas! Eime tuojau jam persistatyti!

Netverdamas baime ir apmaudu laikiau prakeiktąjį anglą už rankos.

— Ką jūs norite daryti? — šaukiau. — Jūs norite mus šioje vietoje sukompromituoti — neatsižiūrėdami į jokį mandagumą?

— O, — atsakė jis, — čia tokia puiki proga, kad vargu kada nors geresnę rasime.

Tai sakydamas išsitraukė iš kišenės gaidų sąsiuvinį ir norėjo jau eiti tiesiai į žmogų mėlynu švarku. Aš sugriebiau tą beprotį už skverno ir surikau:

— Kad jus kur velniai!

Nepažįstamasis susidomėjo mumis. Jis, matyt, atspėjo esąs priežastis mudviejų susijaudinimo. Greitai išgėrė stiklą ir pakilo eiti. Tai pastebėjęs anglas šoko nuo manęs su tokia jėga, kad jo švarko skvernas liko mano rankoje, o pats nusivijo Beethoveną. Pastarasis stengėsi su juo apsilenkti, bet tas niekšas užbėgo už akių, gražiai pagal naujausią anglų madą nusilenkė ir pradėjo:

— Turiu garbės prisistatyti labai gerbiamam kompozitoriui ir didžiai garbingajam ponui Beethovenui...

Jam daugiau neteko kalbėti, nes, vos anglas ištarė pirmus žodžius, Beethovenas, dirstelėjęs į mane, greitai pasuko į šalį ir lyg žaibas pradingo iš sodo. Nenuveikiamas britas buvo pasiryžęs jau pabėgusį vytis, bet greitai aš jam įsikibau į antrąjį jo švarko skverną. Nustebęs susilaikė ir keistai tarė:

— G o d d a m! Šis džentelmenas yra vertas būti anglu. Jis yra didelis žmogus ir aš turiu su juo susipažinti.

Lyg perkūnas būtų mane trenkęs. Šis baisus nuotykis atėmė man visas viltis pamatyti kada nors išsipildžiusį karščiausią savo širdies norą!

Buvo aišku, kad nuo šio laiko visai nėra galima prie Beethoveno prisiartinti kokiu nors nepaprastu būdu. Pinigų neturėjau. Tad nusprendžiau nieko nepešęs greitai grįžti namo, arba padaryti paskutinį nusiminimo įkvėptą žingsnį savo tikslui pasiekti. Pirmoji mintis sukrėtė mane ligi pačių sielos gelmių. Bet kas galėtų nenusiminti buvęs taip arti didžiausios šventyklos vartų, tačiau visada matęs juos uždarytus!

Laimė ir vėl pažadino mano sielą. Aš norėjau dar kartą pamėginti. Bet kur kelias, kuriuo turėjau eiti? Ilgai nieko negalėjau sugalvoti. Oi kaip buvo nukamuota mano galva! Nieko nepadėjo nė sužadintos mano vaizduotės galios, kaip prisimindavau, ką pergyvenau laikydamas rankose atkaklaus anglo skverną. Aš nelaimingas pastebėjau Beethoveno žvilgsnį ir jaučiau, ką jisai turėjo reikšti: jis padarė mane anglu.

Kas daryti dabar, kad atitaisyčiau Maestro įtarimą? Jis turi sužinoti, jog aš esu ne anglas, bet vokiška siela pilna žemiško vargo, bet viršžemiško entuziazmo.

Nusprendžiau išlieti jam savo širdį — parašyti. Pavyko. Parašiau. Trumpai papasakojau savo gyvenimo istoriją, kaip muzikas likau, kaip jį garbinau, kaip kartą norėjau jį pažinti, kaip pašvenčiau pora metų savo vardui susidaryti, kaip pradėjau kelionę ir atkeliavau, kiek del anglo kenčiau ir koks be vilties yra dabar mano padėjimas. Visa jam papasakojęs, pajutau palengvėjusį skausmą savo širdy. Paskendau ilgesyje, su kuriuo taip ankštai susigyvenau. Laiške nuoširdžiai, bet gana stipriai, prikaišiojau Maestrui neteisingumą, kokiu jis mane, vargšą, sutiko. Pagaliau dideliu dvasios pakilimu užlipinau laišką. Jis drebėjo mano akyse, kai adresą: — „P-nui Ludwig van Beethoven“ — rašiau. Sukalbėjau dar tyliai maldą ir pats nunešiau laišką į Beethoveno namus.

Kai pilnas entuziazmo sugrįžau į savo viešbutį, o dangau! — baisusis anglas ir vėl prieš mano akis! Pro savo langą jis matė ir šį paskutinį mano žingsnį. Jis išskaitė mano veide džiaugsmingą viltį, ir to jam pakako vėl mane žudyti. Jis susistabdė mane ant laiptų stačiai klausdamas:

— Ar geros žinios? Kada mes Beethoveną pamatysim?

— Niekad, niekad! — šaukiau nusiminęs. — Tamstą Beethovenas nenori niekada savo gyvenime daugiau matyti! Duokite man ramybę! Mes nieko neturim bendra!..

— Labai daug mes turim bendra, — šaltai atsakė. — Kur mano švarko skvernas, Sir? Kas jums leido pajėga jį nuplėšti? Ar žinote, kad jūs kaltė, jei Beethovenas taip pasielgė su manim? Kaip jis galėjo susieiti su džentelmenu, kurio švarkas turėjo tik vieną skverną!..

Netvėriau savyje, pamatęs, kad jis verčia kaltę ant manęs. Aš šaukiau:

— Pone, skverną galite atsiimti. Galite jį pasilaikyti didžiojo Beethoveno įžeidimui atsiminti! Likite sveiki! Norėčiau, kad mes daugiau nesimatytume!

Jis bandė mane sulaikyti ir nuraminti, tvirtindamas, kad dar daug geriausių paltų turįs. O iš manęs norįs tik vieno, kad pasakyčiau, kada mus Beethovenas priims?..

Nesustodamas užbėgau laiptais į savo penktą aukštą ir užsirakinęs laukiau Beethoveno atsakymo.

Kad aš galėčiau aprašyti, kas dėjosi manyje, kada po valandos tikrai gavau mažą gaidų popieros lakštelį, kuriame greitai buvo parašyta: „Ponas R... Atleiskite, jei prašau užeiti pas mane rytoj priešpiečiais, nes šiandien esu užimtas: turiu paštu išsiųsti paketą gaidų. Rytoj jūsų laukiu. Beethoven“.

Parpuoliau ant kelių ir dėkojau dangui už šią nepaprastą malonę. Akys buvo pilnos ašarų. Išliejau savo jausmus į laisvą orą: atsikėliau ir, kaip pašėlęs, šokau į ratą aplink savo mažą kambarėlį. Nežinojau, ką šoku, tik atsimenu, kad didelei savo gėdai švilpavau vieną savo galopų. Išbėgau iš savo kambarėlio ir pasileidau džiaugdamasis Vienos gatvėmis.

Dieve mano! Del savo kančių visai ir užsimiršęs buvau, kad Vienoje gyvenu. Mane žavėjo sostinės didelis judėjimas. Buvau giliai sujaudintas. Visa žavėjo mane. Kiek paviršutinis vieniečių jausmingumas rodės man šviežia gyvenimo šiluma. Jų lengvabūdiškumas naudotis gyvenimo smagumais buvo naturalus ir atviras džiaugimasis tuo, kas gražu. Aš peržiūrėjau visus teatro skelbimus. O dangau! Viename jų pamačiau parašyta: „Fidelio“ — Beethoveno opera“.

Negalėjau į ją nenueiti! Mano pinigai mažėjo! Įėjus į parterį, prasidėjo uvertiūra. Tai buvo perdirbta opera „Leonore“, kuri aukščiau „išlavintos“ vieniečių publikos garbei neturėjo pasisekimo. Ir šio antro pastatymo dar niekad nebuvau matęs.

Prisimenu, kaip užsidegiau, pirmą kartą klausydamas šios naujenybės! Jaunutė mergaitė vaidino Leonorą. Rodėsi, kad ši dainininkė buvo susigyvenusi su Beethoveno genijumi jau iš ankstybųjų jaunystės dienų. Kaip giliai, poetiškai ir jaudinančiai ji vaizdavo tą nepaprastą moteriškę. Jos vardas Wilchelmine Schröder. Ji daug užsitarnavo atverdama Beethoveno veikalų sielą vokiečių tautai. Šį vakarą aš ir pats mačiau, kaip paviršutiniškus vieniečius pagavo galingas entuziazmas. Ir man atsivėrė dangus. Jo šviesa apšvietė mane. Meldžiausi genijui, kuris mane — kaip ir Florestaną — išvedė iš tamsos ir retežių į šviesą ir laisvę...

Naktį neužmigau. Šios dienos pergyvenimų ir to, kas laukė rytoj — buvo perdaug, kad galėčiau ramiai sapnuoti. Budėjau ir svajojau. Ruošiausi pasirodyti Maestrui.

Pagaliau išaušo rytas. Nekantriai laukiau valandos, kada turėjau išeiti. Išmušė. Pasirengiau. Prieš mane stovėjo didžiausias mano gyvenimo įvykis. Sukrėtė mane drebulys...

Prieš save turėjau dar vieną baisų kvotimą.

Ramiausiai prisišliejęs prie Beethoveno namų durų laukė manęs mano demonas — anglas! Jis visus papirko, net ir mūsų viešbučio šeimininką. Šis dar pirmiau už mane perskaitęs Beethoveno rašytą man laiškutį jo turinį pasakė britui.

Šaltas prakaitas išpylė mane. Dingo visa mano poezija ir dieviškasis sielos pakilimas. Vėl buvau jo valdžioje.

— Eikiva, — prabilo anglas. — Mudu prisistatysime Beethovenui.

Iš pradžių melavau. Sakiau, kad visai ne pas Beethoveną einu. Tačiau, jis atvirai papasakojo, kaip sužinojęs mano paslaptį. Išsisukti negalėjau. Be to, jis pabrėžė nepaleisiąs manęs, kol abu sugrįšime nuo Beethoveno. Mėginau atkalbinti jį nuo jo sumanymo geruoju — veltui. Pykau — veltui. Liko tik pasitikėti savo kojų greitumu. Kaip vilyčia nuskridau laiptais aukštyn ir kaip pašėlęs paspaudžiau skambutį. Dar neatidarius durų, džentelmenas jau buvo pas mane. Sugriebė mano švarko skvernus ir tarė:

— Nepabėgsite. Juk aš turiu teisę prie jūsų skvernų. Juos laikysiu, kol mudu nepamatysime Beethoveno...

Įnirtęs apsisukau. Mėginau prievarta atsiginti nuo Britanijos sūnaus... — atsidarė durys. Jose pasirodė sena tarnaitė. Matydama mudu tokiame padėjime, susiraukė ir, matyt, rengėsi jau uždaryti duris. Persigandęs garsiai pasakiau savo vardą ir tikinau, kad mane kvietė pats Beethovenas.

Senė abejojo, kas daryti. Laimė — savo kabineto duryse pasirodė pats Beethovenas. Išnaudodamas šį momentą greitai įsprukau į vidų. Bet drauge su savim įsitraukiau ir anglą stipriai mane įsikibusį. Jis, kaip žadėjo, paleido mane tik atsistojęs prieš Beethoveną.

Nusilenkiau ir mikčiodamas pasakiau savo vardą. Nors jis jo tikrai nesuprato, bet rodėsi žinąs, kad esu tas, kuriam buvo rašęs. Paprašė mane užeiti pas save. Nekreipdamas dėmesio į Beethoveno nustebimą, paskui mane įslinko ir mano palydovas.

Jaučiaus lyg šventykloj. Bet tie baisūs nuotykiai su beširdžiu britu išplėšė mano kilnų nusiteikimą gėrėtis savo tikrąja laime.

Ir del Beethoveno išvaizdos nebuvo galima patogiai ir jaukiai jaustis. Dėvėjo pusėtinai netvarkingus namų drabužius, buvo apsijuosęs raudonu vilnoniu raikščiu. Ilgi, stangrūs, šviesūs plaukai netvarkingai gulėjo ant galvos. Liūdna nedraugiška veido išraiška tuo labiau negalėjo išblaškyti mano nesmagumų. Susėdome apie stalą. Ant jo buvo pilna popierių ir plunksnų.

Viešpatavo slėgianti nuotaika. Tylėjom. Matyt, Beethovenas buvo nepatenkintas priimdamas du vietoj vieno.

Pagaliau pradėjo jis kalbėti ir žiauriu balsu paklausė:

— Jūs atvykstate iš L...?

Norėjau atsakyti, bet jis pertraukė. Padėjo prieš mane popieros, paišelį ir tarė:

— Rašykite, aš negirdžiu.

Apie Beethoveno negirdėjimą žinojau ir buvau prie to prisirengęs. Tik man kažkas dūrė į širdį, kai išgirdau šį žiaurų ir kurtų balsą: „Aš negirdžiu!“

Gyventi be džiaugsmo ir vargšui, jausti save laimingą tik tonų grožyje ir pasakyti: „aš negirdžiu“, buvo keista. Tik dabar pilnai supratau išviršinį Beethoveno elgimąsi, gilų liūdesį jo veide, blausų nepasitenkinantį jo žvilgsnį ir jo lūpų atkaklumą: — jis negirdėjo.

Sumizgęs nežinojau, ką jam rašyti. Atsiprašiau jo ir paaiškinau visas aplinkybes, į kurias patekau del anglo. Šis sėdėjo prieš Beethoveną ir tylėjo. Buvo patenkintas. Beethovenas perskaitė ką parašiau ir garsiai paklausė anglo, ko jis nori?

— Aš turiu garbės...

— Aš nesuprantu, — staigiai pertraukė Beethovenas. — Aš negirdžiu ir taip pat negaliu daug kalbėti. Rašykite, ko norite.

Anglas valandėlę ramiai mąstė. Paskui išsitraukęs iš kišenės paprastą gaidų sąsiuvinį tarė:

— Kaip gera. Rašykite jam, kad aš pono Beethoveno prašau peržiūrėti šias mano kompozicijas. Jei kuri vieta nepatiktų, tebūna toks geras — teparašo ten kryžių.

Parašiau tikėdamas, kad jis prasišalins. Neapsirikau. Beethovenas perskaitė, šypsodamasis padėjo kompozicijas ant stalo ir tarė:

— Atsiųsiu.

Mano džentelmenas buvo patenkintas. Atsistojo, gražiai nusilenkė ir atsisveikino. Giliai atsidusau. Tik dabar jaučiausi tikrai esąs šventykloj. Beethoveno veidas aiškiai pralinksmėjo. Valandėlę jis žiūrėjęs į mane, pradėjo kalbėti:

— Britas jus daug prikamavo? Pasiguoskite drauge su manim. Ir mane ligi kraujų prikankino šie keliaują anglai. Šiandie jie ateina pažiūrėti vargšo muziko, o rytoj lygiai taip žiūrės į retą gyvulį. Gaila, kad jus sumaišiau su anglu. — Rašote, kad esate patenkinti mano kompozicijomis. Tai man labai malonu, nes aš maža kreipiu dėmesio, kad mano veikalai kitiems patiktų.

Maloni ir rami jo kalba greitai pataisė mano nuotaiką. Per mane perbėgo lengvas šiurpulys. Parašiau, kad ne aš vienas entuziastingai džiaugiuosi jo kūriniais, Tokių yra daug. Nieko labiau nenoriu, tik nors kartą pamatyti jį savo gimtiniame mieste. Tada jis įsitikintų, kaip jo veikalai veikia publiką.

— Tikiu, — atsakė Beethovenas, — kad mano kompozicijos šiaurės Vokietijoj daro didesnio įspūdžio. Vieniečiai dažnai mane erzina. Jie kasdien perdaug prisiklauso blogų dalykų ir todel negali nusiteikti kam nors geriau.

Prieštaravau. Aš pažymėjau, kad vakar kaip tik buvau operoj „Fidelio“ ir ją vieniečių publika priėmė didžiausiu entuziazmu.

— Hm, hm, — sumurmėjo Maestro, — „Fidelio“! Žinau, kad žmoneliai iš puikybės plojo. Matai, jie įsivaizduoja, kad aš perdirbau šią operą jų patariamas. Dabar atsiteisdami už mano vargą ir šaukia „valio!“ Tai geraširdė ir nemokyta tauta. Del to mielai čia ir gyvenu. Čia geriau kaip mokytų žmonių tarpe. — Dabar patinka „Fidelio“?

Papasakojau, kad vakarykštis pastatymas padarė man dideliausio įspūdžio ir pastebėjau, jog su pridėtaisiais dalykais veikalas įgavo dar didesnio grožio.

— Nemalonus darbas, — atsakė Beethovenas. — Nesu operų kompozitorius, bent nežinau pasauly teatro, kuriam su noru vėl operą parašyčiau. Jei rašyčiau ir tokią, kokios noriu, iš jos pabėgtų visi žmonės. Joje nebūtų arijų, duetų, tercetų ir viso kito, iš ko kiti sulipdo šių dienų savo operas. Aš sukurčiau tokią, kad jos nedainuotų joks dainininkas ir neklausytų jokia publika. Dabar yra tik žibantis melas, spindinti beprotybė ir pasaldytas nuobodumas. Kas sukurtų tikrą muzikalinę dramą, į tokį žiūrėtų kaip į kvailį. Esu tikras, kad taip, o ne kitaip būtų, jei jis tą dalyką pasilaikytų ne sau, bet parodytų ir kitiems.

— Ir kaip prie tokio veikalo eiti? — paklausiau užsidegęs. — Kaip tokią muzikalinę dramą kurti?

— Taip, kaip darė Shakespeare kurdamas savo veikalus, — staigiai atsakė Beethovenas, — Kam rūpi parašyti moterų balsui meliodijų, kuriomis jos užsitarnautų garbę ir aplodismentų, tas nėra kompozitorius, bet tik Paryžiaus moterų rūbų siuvėjas. Aš tokių dalykų nesu kūręs. Mokyti žmonės mano, kad aš gerai suprantu instrumentalinę muziką, bet vokalinėj esu ne savo kaily. Jie sako teisybę, manydami, jog vokalinė muzika yra tik viena opera. Apsaugok, Viešpatie, nuo tokios beprotybės.

Paklausiau, ar tikrai jis manąs, kad kas nors klausydamas jo „Adelaide“ drįstų nepripažinti jam talento ir vokalinėj muzikoj?

— „Adelaide“ ir jai panašūs veikalai yra menkniekiai, — atsakė kiek patylėjęs Beethovenas. — Jais virtuozai parodo savo balso miklumą. Bet kodel vokalinė muzika negalėtų, kaip ir instrumentalinė sudaryti didelę muzikos šaką, kurią dainininkai lygiai taip gerbtų kaip, mano manymu, orkestras gerbia simfoniją. Žmogaus balsas daug gražesnis ir kilnesnis tonams išgauti organas nekaip kuris nors orkestro instrumentas. Ar negalėtume ir balsą taip savarankiškai vartoti kaip instrumentą? Kokių būtų atsiekta tada naujų laimėjimų! Žmogaus balso charakteris savo prigimtimi, skirtingas nuo instrumento, tada būtų ypatingai iškeltas ir leistų daryti įvairiausių kombinacijų. Instrumentas yra pirmykštis kūrybos ir prigimties organas. Ką jis išreiškia, niekada negalima aiškiai pažymėti ir nustatyti, nes jis pakartoja tokius jausmus, koki išėjo iš pirmykščio kūrybos chaoso, kada gal būt dar nebuvę žmonių. Visai kas kita su žmogaus balso genijumi. Jis atvaiz-

duoja žmogaus širdį ir jo intymius individualius jausmus. Jo charakteris apribotas, bet aiškus ir nustatytas. Sugretink dabar šiuos du elementu ir sujunk! Sugretink instrumentų dykus, begalinius į berybę išsiveržiančius pirmykščius jausmus su aiškiais žmogaus balsu išreiškiamais jo širdies jausmais. Antrojo elemento įvedimas veiks teigiamai ir švelninančiai pirmykščių jausmų kovą, duodamas jai vieningą nustatytą eigą. O žmogaus širdis tais pirmykščiais jausmais bus žymiai sustiprinta ir pajėgs pajausti anksčiau buvusį, bet nenustatytą aukštesnio pajautimą pasikeičiantį dieviškojo prado suvokimu...

Lyg ir nuvargęs Beethovenas kiek laiko tylėjo.

— Žinoma, — tęsė toliau, — mėginant šį klausimą išspręsti, sutinkama kai kurių sunkumų. Dainavimui reikalingi žodžiai. Bet kas galėtų sakyti, kad poezijos esmė tik žodžiuose, kurie būtų pagrindas visiems elementams sujungti? Poezijos esmė ne tame, nes žodžiai šiam tikslui yra persilpna priemonė. — Jūs tuoj išvysite naują mano kompoziciją, kuri jums primins, ką dabar kalbėjau. Tai bus simfonija su choru. Turiu pasakyti, kad buvo sunku suvesti muziką ir poeziją į vieną kūrinį. Ryžausi pasinaudoti gražiuoju Schilerio himnu „An die Freunde“. Ką sukūriau, be abejo, yra kilni poezija. Ir to negalės išreikšti nors ir gražiausios eilės.

Ir šiandien vos įstengiu suprasti tą laimę, kada Beethovenas padėjo man suprasti jo milžiniškąją paskutinę simfoniją, kuri jau tada buvo pabaigta, bet dar niekam nežinoma! Giliausiai jam padėkojau. Drauge nusistebėjau ir džiaugiaus, kad netrukus susilauksime naujo jo veikalo. Mano akys pasruvo ašaromis. — Rodos, būčiau puolęs prieš jį ant kelių...

Beethovenas pastebėjo mano susijaudinimą. Žiūrėjo į mane pusiau liūdnas, pusiau juokdamasis.

— Dovanokit, jei kalbėjome apie mano naują veikalą, — tarė jis. — „Protingi žmonės mane bepročiu laikys. Bet jūs, p. R..., matote, jog aš nesu beprotis. Nors atsižvelgiant į mano nelaimę nesunku būtų juo tapti. Žmonės nori, kad taip rašyčiau, kaip jie mano. Bet jie negalvoja, kad apkurtėlis visai kitaip mano. Aš galiu kurti tik ką pats jaučiu. O kad negaliu kitų gražių veikalų atjausti ir apie juos mąstyti, tai ir yra mano nelaimė, — baigė ironiškai.

Atsistojo. Greitais trumpais žingsniais vaikščiojo po kambarį. Iki pačių gelmių sujaudintas atsistojau ir aš. Drebėjau. Nepatogu buvo pasilikti ir tęsti toliau kalbą žestais ir raštu. Jaučiau, atėjo laikas, kad aš ilgiau pasilikdamas tik apsunkinčiau didįjį Maestro. Bet kaip jis atsisveikinti? Parašyti giliai jausmingą padėkos ir atsisveikinimo žodį rodėsi perkuklu. Tad pasitenkinau paėmęs skrybėlę išeiti prieš jį, kad pats pamatytų, kas dedasi manyje.

Mane suprato.

— Norite išeiti? — paklausė jis. — Ar dar ilgai pasiliksite Vienoje.

Parašiau, kad šios kelionės tikslas buvo tik jį pamatyti. Jis mane išskyrė iš kitų ir aš savo tikslą pasiekiau. Perdaug esu laimingas, kad galėčiau pasilikti. Rytoj grįžtu atgal.

Jis nusišypsojo.

— Jūs rašėte, kokiu būdu užsidirbote šiai kelionei pinigų. Likite Vienoje ir rašykite galopus — jie čia geriau apmokami.

Paaiškinau, kad nuo šiol galopų daugiau neberašysiu. Jau nebežinau kam dar kartą galėčiau tiek pasišvęsti.

— Na, na! Atsiranda. Ir aš senas kvailys daug geriau gyvenčiau, jei galopus rašyčiau. Jei taip gyvensiu, kaip dabar, visada vargsiu. — Keliaukite laimingi. Neužmirškite manęs. Dalinkitės su manimi savo nepasisekimais ir vargais ..

Sujaudintas ir su ašaromis akyse norėjau atsiprašyti ir išeiti, bet jis sulaikė:

— Palauk! Baikime su anglu! Pažiūrėkime, kur reikia pastatyti kryžių.

Jis paėmė anglo gaidų sąsiuvinį. Šypsodamasis greitai jį peržiūrėjo. Rūpestingai sudėjo atgal, suvyniojo ir paėmęs storą gaidoms rašyti plunksną perbraukė per visą ryšulį didžiulį kryžių. Ryšulį padavė man.

— Atiduok tam laimingajam jo šedevrą. Jis yra asilas ir aš pavydžiu jam jo ilgų ausų! — Lik sveikas, mano mielasis, ir maloniai atsiminki mane!

Sujaudintas išėjau iš jo kambario.

* * *

Viešbutyje radau anglo tarną dedantį į vežimą pono valizas. Vadinasi, ir anglas pasiekė tikslą. Turėjau pripažinti ir jam didelę kantrybę. Skubėjau į savo kambarį. Rengiausi rytoj vėl pėsčias grįžti atgal. Pamatęs ant anglo gaidų ryšulėlio kryžių, garsiai nusijuokiau. Tačiau, kryžius anglui primins Beethoveną. O visai nenorėjau, kad tas piktasis mano šventosios kelionės demonas jį turėtų. Greitai atėjo galvon mintis, kas padaryti. Išvyniojau jo kompozicijas ir suradęs savo galopą, jas įvyniojau į jį.

Anglui nusiunčiau kompozicijas jau be kryžiaus ir trumpą laiškelį, jog Beethovenas jam pavydįs ir nežinojęs, kur parašyti kryžių.

Išėjęs iš viešbučio pamačiau savo nelemtąjį draugą jau lipantį į vežimą.

— Likite sveiki, — šaukė jis man. — Jūs daug man patarnavote. Labai džiaugiuos susipažinęs su ponu Beethovenu. Ar norite su manim į Italiją?

— Ką norite rasti tenai? — paklausiau.

— Noriu pažinti poną Rossini, tą garsų kompozitorių.

— Laimingai. Pažįstu Beethoveną — mano gyvenimui pakaks!

Išsiskyrėme. Dar kartą nuvargusiu žvilgsniu pažiūrėjau į Beethoveno namus ir pasukau į šiaurę. Džiaugiaus...

Vertė *St. Barzdukas.*

Naujas žygis

Geras sodininkas medžiui neduos augti taip, kaip jį saulutė vilioja, kaip vėjai palenkia. Jis tą medį gražiai prižiūrės, nereikalingas šakas apkarpys, silpnesniąsias parems ir medį išaugins tokį, kokio nori. Ateitininkų organizacija turi labai didelio panašumo į tokį medį. Tasai medis, įdiegtas prieš šešioliką metų išaugo išbujojo, išleido daug atžalų ir atnešė daug vaisių. Rūpestingos rankos laikui bėgant tą medį ūgdė, vienur kitur apkarpė, paramstė, nuskynė blogąsias atžalas ir saugojo gerąsias. Uolūs sodininkai pamatė, kad per penkiolika metų tas medis tiek išaugo ir iškerojo, jog nebetelpa senuose rėmuose ir susirūpinę ėmė ieškoti priemonių, kaip išsaugoti ir dar didesniu išauginti tą gražųjį iš mažos sėklos ir skurdžiai dygusį medį. Ir tie sodininkai sutarė, kad tą medį reikia aptvarkyti, suteikti naujus rėmus ir naujomis priemonėmis toliau jį ūgdyti. Tasai darbas buvo pavestas Vyriausiam Ateitininkų Centrui.

Vyriausias Centras iš savo pusės sudarė komisiją, kurią pavadino Reorganizacine Komisija, ir jai pavedė visą organizacijos pertvarkymo darbą. Jau beveik metai, kai komisija su įvairiais ekspertais dirba. Darbas didelis ir vienu šuoliu neatliekamas.

Pradžioje savo veikimo Reorganizacinė Komisija nustatė savo darbo gaires, išdirbo planus*). Paskui ieškojo sau talkininkų, kurie atliktų vieną ar kitą darbo dalį. Komisija, išsišakojusi į kelias pakomisijas, kiek įstengdama dirbo ir dabar dirba. Pasirodo, kad užsibrėžtųjų planų vykdymas pareikalavo daug daugiau laiko, kaip iššyk buvo manyta.

Dabartiniu momentu pačioje komisijoje eina uolus moksleivių sąjungos (priimta vadinti sąjunga, ne organizacija) įstatų bei reguliaminų svarstymas. Jau beveik priimti centraliniai visos sąjungos įstatai ir įvairių sekcijų reguliaminai. Beliko jaunesniųjų reikalai ir galutinis centralinių įstatų priėmimas. Šitas didelis techniškas darbas reikalauja daug laiko ir didelio įtempimo. Čia didžiausių nuopelnų, be abejo, turi moksleivių Centro Valdyba, kuri ruošia projektus. Dar del moksleivių sąjungos yra vienas didelis darbas, tai kuopelių veikimo programos nustatymas. Be šito, nors ir gražiausiai sąjunga susitvarkys, gyventi negalės, nes formos be turinio neturi prasmės.

Savo kelių buvo svarstomi studentų ir sendraugių sąjungų statutai, kurių projektai jau gaminami. Tos abi sąjungos taip pat gyvena formavimosi laikotarpį.

Visoms trims sąjungoms jungti į vieną bendrą Ateities šeimyną; (kuri vadinsis, turbūt, Ateities Konfederacija), reikalingas

*) Žiur. 1926 m. 3 nr. „Ateities“.

bendras statutas, kuris gaus Ateities Konstitucijos vardą. Konstitucija turės duoti visoms sąjungoms ryšį. Projektai jau ruošiami.

Šalia šito didžiulio statutų ruošimo darbo, eina vadovėlių ruošimas. Vadovėliai, kurie apims visus Ateities pagrindinius tikslus, bus vadams ir nariams pagalba savo tikslus bei uždavinius geriau pažinti ir išmokti juos gyvenime vykdyti. Vadovėlius ruošia žymiausios ateitininkų pajėgos, įvairių sričių specialistai. Tie vadovėliai ruošiami greitai ir kiek aplinkybės leis, jie tuoj ims rodytis (visuomeninio ir tautinio auklėjimo vadovėlis jau spausdinamas „Židiny“. Jį ruošia prof. St. Šalkauskis).

Meninė dalis, išviršinės formos, ženklai, vėliavos, ceremonialai ir t.t. ir t.t. eina savo keliu. Tuo rūpinasi specialistai ir jų darbus netrukus galėsime pamatyti.

Reorganizacijos darbas eina visu plotu. Jis turi būti greitai baigtas, nes reorganizacinės konferencijos metas, kuri tuos darbus peržiūrės ir apsvarstys, jau artinasi.

Toji konferencija, į kurią rinksis sendraugių, studentų ir moksleivių atstovai įvyks pradžioje liepos mėn. (8 — 12 d.) gražiausioje Lietuvos vietoje, visų jaunųjų išsvajotam pajūry, pušynioje Birutės tėviškėje Palangoje.

Šita konferencija turi tapti didele ir galinga visos ateitininkijos šeimynos šventė: čia ne vien mes įgausime naujų savo veikimui formų bei planų, ne vien nutiesime gaires nuo Birutės kalno iki Gedimino bokšto, bet pasirodysime, kuo ateitininkija galinga, ką mes per metų bėgį nudirbome, pamatysime, koks gražus išaugo ateitininkijos medis ir jį parodysim kitiems.

Čia turės skambėti mūsų dainos. Ateitininkai su savo chorais atvyks Palangon ir suruoš didelę dainų šventę. Iš galingų jaunų krūtinių skambės At-kų Himno aidai ir Birutės dainos.

Ateitininkai dideliais šuoliais žengia į priekį sporto srityje. Per konferenciją bus ruošiama didelė sporto olimpiada. Čia parodys savo grakštumą mūsų sesutės ateitininkės ir savo miklumą mūsų broleliai ateitininkai. O skautai įrengs gražias palapines, vaišingai priglaus savo draugus.

Birutės kalne bus pastatyta misterija, kuri simbolingai jungs garbingą šventos Lietuvos praeitį su dabartimi.

Palanga ir jos gausūs svečiai išvys tą, ko dar niekados nematė...

Šitos gražiausios šventės pasisekimas ir suruošimas priklausys nuo jūsų, brangūs draugai ir draugės, pastangų. Jūs turite įtempti visas pajėgas, pasiruošę atvykti su galinga daina ir gražiu sportu.

Tikimės, kad greitieji Lietuvos traukiniai, pūškuodami, iš visos Lietuvos kraštų veš Palangon jaunųjų būrius. Vagonai pasipuoš ža-

liumynais ir plevesuojančiomis vėliavomis, visose stotyse prisidės nauji būriai ir su skambančia daina skubės prie banguojančių jūrų.

Čia susijungs visos ateitininkijos proto ir meno jėgos, čia susiburs Lietuvos ateitis. Tasai galingai išsišakojęs ateitininkijos medis dar gražiau sužaliuos, sužydės ir Birutės kalne gražus ir tvirtas sušlamės, o tas jo šlamesys pasklis po visą Lietuvą.

O jūrų bangos ošdamos skubės į krantą pasiklausyti senai negirdėtų dainų, pasižiūrėti gražios ateities žiedo. Ir skubins nešti linksmas naujienas, į svetimus kraštus ir jiems kuždės gražias pasakas apie mūsų šventę, skelbs visiems, kad Lietuva su tokiu jaunimu nežus...

M. Gustaitis

Proto lavinimas

Yra žmonių, kurie ieško aukso; yra žmonių, ieškančių duonos; o jūs, kurie einate mokslus, ko ieškote? Jūs ieškote dalyko brangesnio už auksą, reikalingesnio už duoną; jūs ieškote tiesos. Bet tiesa—didelė ponia, ji žemais keliais nevaikščioja ir ne kiekvienu pareikalavimu ateina, reikia ilgai ir ištvermingai tarnauti, kad jos veidą išvystum; ji žengia ne triukšmingai gatvėmis, bet ramybėje susikaupusi, kaip tekančioji ryto aušra. Toji tiesa glūdi moksle, kurio tęigysi proto darbu.

Jeigu privalome atydžiai lavinti vaizduotę ir atmintį, tai juo labiau turime rūpintis proto lamdymu, kuriam aniedvi tik tarnauja, kaip kad protas tarnauja mokslui ir tiesai. Tas darbas reikia jau iš jauno rimtai pradėti, kad nesusilauktum tokių dvasios griuvėsių proto srityje, kaip tūlieji, religinę lavybą atidėliodami vėlesniam laikui, pagalios visai ištvirksta.

Jaunam protui lavinti daug medžiagos patiekia mokyklos programa, kitaip sakant, uolus visų pamokų mokymasis. Bet tuo pasitenkinti negali, ypač tie, kuriems mokslas lengviau atsieina. Kiekvienas, be priederminių pareigų privalote dar imtis savarankiškai kokio nors mokslo, meno ar amato. Manau, kalbamajam tikslui bus naudinga laikytis šių patarimų.

Rūpinkitės gerai suprasti kiekvieną skaitomą ar besimokomą dalyką. Kaip sveikatai ne tai naudinga, ką suvalgai, bet ką viduriai suvirškina ir perveda į kūną; taip lygiai iš skaitymo ir mokymos tiek teturėsi naudos, kiek tavo smegenys suvirškins semiamųjų žinių ir perdirbs jas į dvasinį maistą. Delto kiekvieną svarbesnį dalyką reikia gerai ir vispusiškai apsvarstyti, suvokti jo priežastį ir davinius, išmintus ir tikslą. Kun. K. Jaunius paprastai du kartu skaitydavo mokslo knygas: pirmukart bendrai apimdamas turinį, paskui nagrinėdamas dalimis.

Lavinant protas nereikia susyk ir perdaug jis apsunkinti, bet pravartu darbas išdėstyti sistemingai ir nuolatinai. Lištas ir

Šopenas kasdien skambindavo ne mažiau, kaip po keturias valandas, todel įgijo įstabios technikos, tartum pirštai pratįso, įgavo elastingo miklumo. Priešingai, per didelis trumpam laikui užsimojimas kenkia protui ir prakilniausių siekimų neleidžia įvykinti, pv. neatgailėtino atminimo K. Būga persidirbęs be laiko mirė ir didžiulio nebaigė darbo.

Norint teisingai kokis dalykas įvertinti, reikia pažvelgti į visas aplinkybes, kuriose jis randasi; kaip kad norint prideramai atsverti žmogaus vertė, reikia jo veikimas apibūdinti vispusiškai, pv. skriaustų Valančių, Baranauską, Duonelaitį, kas žiūrėtų į juos tiktai kaip į rašytojus, o užmirštų, kad pirmasis be to buvo dar blaivybės ir švietimo platintojas, antrasis—matematikas ir kalbininkas, trečiasis — mechanikas ir muzikas. Taip ir proto lavybai privalo būti kiekviena mokslo šaka tinkamai įvertinta, kiekvienas klausimas perdėm išmatuotas, kiekviena pamoka nuodugniai išmokta; antraip truks vienybės ir ryšio, nukentės lavyba, nes viena pamoka su kita rišasi kaip grandinė: išimk vieną grandį, iširs visas retėžis.

Labai naudinga išmoktą dalyką, perskaitytą knygą, girdėtą prakalbą tuojau nors trumpai užsirašyti, kad ir pripuolamai—sklypely popieros, kad ir toj pačioj skaitomoj knygoj. Nelengva bus iš pradžių, tačiau, tai valios gimnastika, labai lavinanti protą. Šį tą perskaičius, rodos, viską gerai atsimeni ir supranti, bet pabandyk tai parašyti, tuoj pajusi vienos kitos minties trūkumą. Rašymas, žinoma jau be knygos, visa ką suderins, sutvarkys. Paskui sulygink savo raštą su originalu, pastebėsi silpnas savo mintijimo ir rašymo puses ir daug ko iš autoriaus pasimokinsi. Taip elgdamos susikrausi turtingą žinių rinkinį ir išsidirbsi stilių. Jaunius gal būt del to, kad iš jauno nelenkė save rašyti, paskui jau nebegalėjo prisiversti, ir ta grafofobija buvo žalingiausia yda jam pačiam ir visuomenei, sumažinusi jo genijaus išdavą. Iš jo ligos tačiau imkime pavyzdį: kad ir negalėdamas, būdavo, prisiversti sistemingai rašyti, jis bent tas pačias skaitomas knygas pirašydavo branglausiais savo pastebėjimais.

Nebūkite kaip vorai, kurie tik iš savęs matuodami pajėgas pina tinklus; veikiau naudokitės kitų patyrimu, jausmais ir mintimis; nebūkite kaip skruzdės, kurios be pasirinkimo bei pakeltimo velka skruzdynan ką nustvėrusios; jūs rinkite kuo įvairiausių žinių, bet per kritikos sietą išsijokite jas pirma, negu savo galvon sukrausite. Būkite kaip bitės, kurios iš įvairiausių gėlių renka sultis ir jas perdirba į medų.

Gana! Kai jauti savo sieloj šventą mokslo kibirkštį, negesink jos žemės tuštybėmis, netramdyk kliūtimis. Čia pat tark prisiketinimo žodį—žengti ištvermingai mokslo keliu iki pat karsto lentos. Nelengvas tai kelias, erškėčiais nuklotas. Gal ne kartą pailsęs suklupsi, susižeisi, bet rankų nenuleisk: juodoj valandoj nušvisk viltimi, iš Dangaus skolink pastangų, pagaliau numirk pats sau, o gyvenk mokslo ir tiesos idealui!

Juozas Eretas

Beethoveno jaunystė

III-OJI DALIS.

Ludwigo vaikystė.

Pirmieji metai. — Mažojo burtininko, Mozarto, pavyzdys. — Pirmoji meno kelionė (1778 m. į Koelną). — „Mokytojai ant mokytojų“. — Motina. — Vaiko charakteris ir išsilavinimas. — Antra meno kelionė (1781 m. į Olandiją). — Prisikėlimas.

1. Pirmieji metai.

Bonngasse gyveno visa eilė muzikantų, būtent: Ferdinandas Ries, Simrockas ir Louis van Beethoven, pas kurį gyveno, kol vedė, ir sūnus, Johannas. Po vedybų Johannas išsikėlė į Bonngasse 515 Nr. (šiandien 20 Nr.), priešais tėvo namus. Kaip ne labai turtingiems, jiems vietos gražesniuose namuose, prie gatvės, nebuvo — gavo pasitenkinti nameliais, stovinčiais užpakaly kitų, tolėliau nuo gatvės. Pirmame aukšte buvo mažiukas butas, du (vienas didesnis, antras mažesnis) kambariai. Statūs, paprasti mediniai laiptai vedė į antrąjį aukštą, po stogu. Čia tiek pat kambarėlių, kiek ir apačioje. Tur būt, žemesniajame aukšte buvo gyvenamieji kambariai, viršuje — miegamieji. Šitame anšktame būste, po stogu, gimė 1770 m. gruodžio mėn. vidury Ludwig van Beethoven. Pakrikštytas gruodžio 17 dieną, tai rodo ištrauka iš Šv. Remigijaus bažnyčios metrikų knygų. Jinai šiaip skamba:

1770

Parentes	*Proles*	*Patrini*
D: Joannes van Beethoven et Helena (!) Keverich conjuges	17 max bris Ludovicus	D: Ludovicus van Beethoven Gertrudis Müllers dicta Baums.

Ludwigas buvo antrasis Beethovenų vaikas, pirmasis buvo Ludwig Maria, kuri 1769 m. balandžio 2 d. buvo pakrikštyta, ir po keletos dienų mirė. Šio, kaip ir antrojo vaiko, krikšto tėvas buvo senis Louis, kuris, pastebėjęs savo marčios ypatybes, dažnai atlankydavo jaunavedžius. Louis pamiršo, kad jo marti kadaise ponams tarnavo. Atsiradus „jaunimo“ Louis be pradėm ėjo lankyti savo anuko, Ludwigo, kuris irgi mėgo žaisti su tuo geruoju ponu, apdovanotu gyvomis, didelėmis akimis.

Nors senelis ir anksti mirė (1773 m. Kalėdų švenčių išvakarėse atsiskyrė su šiuo pasauliu), tačiau Ludwigui jis padarė tokio didelio įspūdžio, kad jis vėliau su savo jaunystės draugais

mėgdavo apie jį šnekėti; ir mamytė gaudavo dažnai jam pasakoti apie gerąjį jo senelį. Kaip jis mylėjo savo garbingąjį senelį matyti ir iš to, jog jis vėliau jo paveikslą — dvaro skulptoriaus, Radoux, pieštą — parsigabeno iš Bonnos į Vieną, — vienintelį daiktą, ir jį tuo būdu pagerbė. Senelis tokios pagarbos buvo tikrai vertas. Jo gabumai, tauras jo gyvenimas jaunajam Beethovenui per visą gyvenimą buvo šviesi žvaigždė, kuria sekti jis laikė sau garbe.

Johanno namuose tuo tarpu viskas ėjo gerai: visi turėjo darbo ir pinigų, visi džiaugėsi augančiu Ludwigu.

Bet mirus seneliui, Beethovenų šeimoje pasidarė netvarka — tarsi su juo ir gera dvasia pasišalino iš namų. Išlaidus Johanno gyvenimas, jam vienam teduodąs naudos, greitai suėdė nedidelį tėvo palikimą. Žmona savo turto neturėjo. Reikėjo parduoti vienus kitus baldus, rūbus ir kita, kad palaikytų šeimos gyvybę. Johannas prašė savo viršininką, kad padidintų algą, bet gavo neigiamą atsakymą, nes jo balsas jau buvo gerokai susilpnėjęs, o iš antros pusės, jo gyvenimas ir pasielgimas niekam negalėjo patikti.

Pajamoms sumažėjus reikėjo ieškoti naujų. Tokių bebuvo galima tikėtis iš Ludwigo — jo talentas muzikai buvo pasireiškęs: jis, jau trečius ir ketvirtus metus eidamas, netverdavo iš džiaugsmo, girdėdamas savo tėvą pianinu skambinant; net nuo savo jaunų draugų ir nuo savo žaislų bėgdavo pasiklausyti muzikos. Tėvui norint sustoti, jis prašydavo jį dar skambinti. Greitai ir pats ėmė skambinti: sėdėdamas ant tėvo kelių, savo mažyčiais piršteliais susiieškodavo tonus; netrukus ėmė ir daineles lydėti savo „muzika“. Bandė ir vienas, užlipęs ant kėdės, „skambinti“, ir visa taip atlikdavo sėkmingai, kad jį, užkliudžiusį penktus metus, tėvas ketino rimtai pradėti mokyti. Ludwigą norėjo nauju Amadeus Wolfgangu padaryti, Beethovenų vardą statyti greta Mozartų, anais laikais labai įgarsėjusių.

2. Mažasis burtininkas.

1764 m. Leopoldas Mozartas iš Salzburgo su savo dviem vaikais, Nannerliu ir Wolfgangu, aplankė Bonną. Salzburgo arkivyskupo vicekapelmeisteris, Mozartas, 1763—1766 m. aplankė beveik visus Europos valstybių centrus; iki Paryžiaus ir Londono ėjo toji „Kunstreise“, kurioje tikrai genialių gabumų vaikai padarė visiems klausytojams neišdildomo įspūdžio. Gimęs 1756 m., Wolfgangas, trejus metus turėdamas, suieškodavo pats pianino tercas, po metų jau paskambindavo paprastesnes pjeses, o dar metai vėliau pats ėmė gaidas rašyti. Susipažinęs su pianinu, prašo jį pamokyti pirmutinius technikos kaip griežti smuiku dalykus ir prašė priimti į Mozarto namų trio. Visus girdėtus kūrinius mokėjo atmintinai atkartoti, nors kartais kiti jų buvo ilgi ir painūs; taip pat tiksliai mokėjo išskirti du labai artimus tonus. Jo gabumai stebino, be išimties, visus.

Jaukioje šeimos atmosferoje išaugo Wolfgangas. Jo tėvas, Leopoldas, gabus muzikas, mėgstąs tvarką, energingas žmogus ir ypatingai geras savo vaikams tėvas. Anna Maria — ištikima žmona

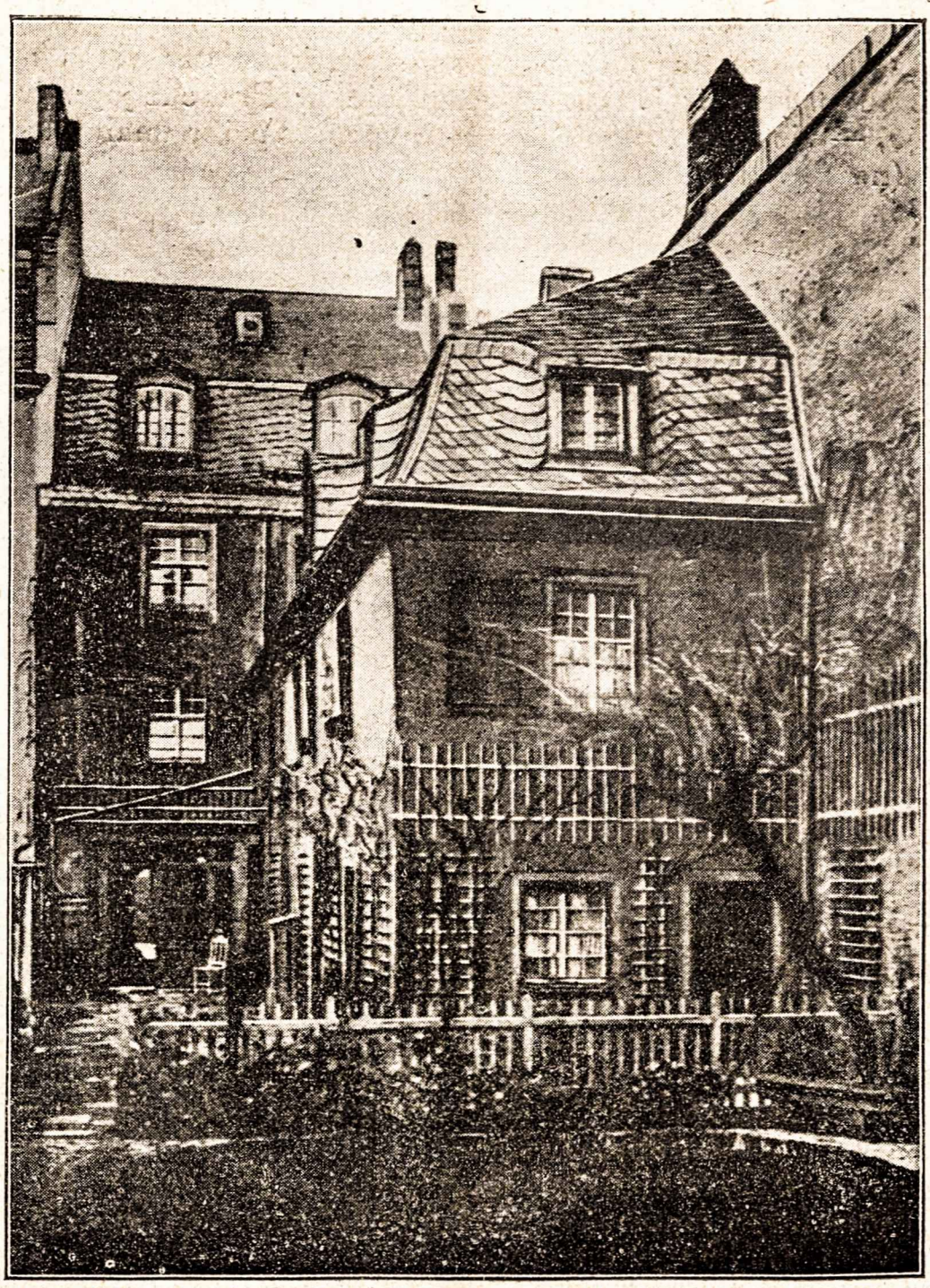

Nameliai, kur gimė Beethovenas, Bonnoje.

atsidavusi motina, linksma ir judri. Abudu gerai suprato kokį turtą Dievas pavedė juodviem auginti ir globoti; del to motina steigėsi saugoti vaikus nuo išorinių nelaimių, tėvas, kiek išgalėdamas, išmintingai ugdė Wolfgango ir Nannerlio talentus. Gerasis jų ponas, arkivyskupas Sigismundas, dažnai paleisdavo ilgų atos-

togų, per kurias keliaudavo į užsienius, ir tos kelionės buvo gana vaisingos. Jau 1762 m. tėvas su vaikais Münchene, Vienoje ir kitur skynė laurus. Koncertai davė nemaža pinigų, kuriuos praktingas tėvas išmintingai suvartodavo savo vaikų talentams ugdyti: jo tikslas buvo ankstyvus vaikų talentus ugdyti, bet ne naudoti.

Tokio rūpestingo tėvo globoje vaikams per visus neramius laikus buvo gera ir jauku. Ir Anglijoje, ir Prancūzijoje, ir namie, Vienoje, — visur ėjo planingas mokymas, kurį pamainydavo koncertai (ne per dažnūs) ir poilsis. Nannerli ir jo gyvasis sidabras, dar 10 metų nepasiekęs broliukas, buvo dar vaikai, ir jiems tokiems būti buvo leista. Išorinė sėkmė galvų neapsuko, jokiems lepinimams savo mecenų ir entuziastingos publikos nepasidavė — jie liko nesugadinti, geros širdies, gražios elgsenos vaikai. Wolfgangas, imperatorienės Vienos pilyje priimtas, be ceremonijų atsisėdo ant jos kelių ir žaidė su ja, nė kiek nesivaržydamas.

Suprantama, kad tokių gabumų ir toks natūralus muzikantas muzikos lopšy, Italijoj, entuziastingai buvo priimtas, kai keliavo į Milaną, Bologną, Romą ir kitur. Popiežius Salzburgo arkivyskupo orkestro nariui padovanojo ordeną, tokį pat ir garsusis Gluckas savo laiku buvo gavęs, del to jis save vadindavo „Ritter von Gluck“. Bolognijos akademija jį priėmė savo nariu, Veronos akademija jį padarė savo kapelmeisteriu. 13 metų vaiką dažnai vadino S i g n o r c a v a l i e r e, iš to tėvas ir sūnus nemaža juokės. Iš Italijos jie grįžo išgarbinti, pamatę daug muzikalinių vertybių ir naujenybių; piniginė taip pat buvo netuščia.

3. Meno kelionė į Koelną.

Beethovenų smunkantį vardą pakelti ir tuščią piniginę pripildyti turėjo vyriausias sūnus, Ludwigas.

Prasidėjo uolus mokymas, kuris tačiau ir nereguliarus ir netvarkingas buvo. Jis dar tebebuvo mažas, ir negalėjo pasiekti klaviatūrą, todel per repeticijas gaudavo atsistoti ant tam tikro suolelio, o už nugaros tėvas stovėdavo, kuris su „unerbittlicher Strenge“, kaip liudininkai liudija, ištisas valandas ne tiek mokydavęs, kiek kamantinėdavęs savo sūnelį. Del to visai tikėtina, ką rašo gerai informuotas Wegeleris: „Unter vielen Tränen machte der kleine Ludwig oft seine Uebungen, zu welcher der Vater mit Härte ihn anhielt“. Kartais net neleisdavo žaisti su kaimynų vaikais, varu jį iš žaidimo aikštelės varydavo prie „darbo“, nes pamokų laikas nebuvo nustatytas; tėvas mokydavo tada, kai turėdavo laiko ir noro. Už nemokėjimą Ludwigas ir antausių gaudavo arba uždarydavo į rūsį, kur jis vienas mąstė apie savo liūdnas jaunystės dienas. Tai ne Leopoldo santykiai su Wolfgangu! Šis, meilės apgaubtas, mielai mokėsi, nes darbo laikas nustatytas, mokymo būdas vaikui pritaikytas. Tikrasis jaunojo Wolfgango talento ugdymas buvo jo didžiausias troškimas, o ne noras žūt būt pada-

ryti jį verslu ir pajamų šaltiniu. O dėkingassūnus nesiliovė kartojęs: „Nach Gott kommt gleich der Papa“.

Johanno bičiuliai dažnai prašydavo žmoniškiau elgtis su savo penkerių arba šešerių metų vaiku, bet tas nieko nepadėdavo. Kaip stovėjo, taip ir gavo stovėti mažytis Ludwigas ant savo suoliuko ir pildyti girto tėvo reikalavimus.

Negalima neigti, kad mokinys, nors ir tokio mokytojo mokomas, įgijo didelio miklumo, kuriuo stebėjosi kaimynai ir pažįstami.

Po tam tikro laiko pradėta mokyti ir smuiku griežti. Ir čia tėvas pirmasis savo sūnaus mokytojas, nes jis buvo — tai randame viename jo prašymų, įteiktų kurfiurstui — *auch vor die Violin ca pabel.* Kaip žinome iš Fischerio rankraščio, tėvas vienąsyk užėjęs savo sūnelį griežiant be gaidų, improvizuojantį; jis taręs savo vaikui:

— Kam tu taip skersai ir išilgai savo to kvailo instrumento braukai?! Juk tu žinai, kad to nemėgstu, paimk gaidas!

Kitąsyk Ludwigas vėl improvizavęs. Tėvas supykęs:

— Ar pagaliau nustosi čirškinęs?

— Bet, juk tai gražu.

— Tai kitas klausimas, bet tau dar negalima griežti be gaidų...

Dresūra su barimais ir mušimais — taip buvo Ludwigas iš pradžių mokomas. Visai nesirūpinta glūdinčios vaikelio sieloje pajėgos globoti ir ugdyti, visai neduota vaiko gabumams natūraliai išriedėti. Norima buvo forsuoti, dirbtinai iššaukti tai, kas reikalauja ilgo, natūralaus augimo. Norima buvo paskubomis paruošti vaikelį koncertų salei, nes reikėjo ir garbės ir pinigų.

Vaisiai, žinoma, buvo ne kitokie: ne meilėje, bet nuolatinėje baimėje auklėjamas vaikas ėmė nekęsti to, ką jis anksčiau visa siela mėgo, bėgo nuo „mokytojų“ ir nuo kitų žmonių. Kitais nepasitikėdamas, užsidarė savyje: tapo nebeprieinamas, gyvenąs savo pasauly — ir gyveno tik del jo.

Su laiku Johanno vaiko muzikaliniai gabumai ir miklus skambinimas buvo žinomi ir dvarui, kuriame Ludwigas gavo progos pasirodyti. Tėvas, padrąsintas tokių didelių sėkmių, nutarė keliauti à la Mozartas. Pirmių pirmiausia aplankė šalimą Koelną, kuriame 1778 m. kovo 26 d. (tokia bus ir mirties diena) Ludwigas pirmą sykį viešai pasirodė.

Tam koncertui išreklamuoti buvo išspausdinti skelbimai, kuriuose taip rašoma:

Avertissement.

„Šiandien, 1778 m. kovo 26 d. Muzikos Akademijos salėj (in der Sternengass) koncertuos du Koelno kurfiursto dvaro dainininko, tenoro BEETHOVENO, mo-

kiniai: Mdlle Averdonc, dvaro choro altas, ir jo paties 6 metų sūnus. Pirmoji padainuos kelias gražias arijas, antrasis paskambins pianinu keletą koncertų ir trio. Tuo Beethovenas tikisi suteiksiąs daug smagumo diduomenei, juo labiau, kad abu, didžiausiam dvaro džiaugsmui turėjo progos viešai pasirodyti.

Pradžia — 5 val. vakaro.

Neabonentiniai ponai ir ponios moka po vieną guldeną. Bilietai gaunami Muzikos (minėtoj) Akademijos salėj ir pas poną Clarą, kurs gyvena Mühlsteino gatvėj, prie upelio".

Skelbimuose savo sūnų ir auklėtinį, savo „Söhngen", žymėjo tik 6 metų, nors šis jau ėjo aštuntuosius (Gal norima buvo Mozarto pavyzdžiu sekti, ir jis 6 metus turėdamas tepradėjo keliauti savo tėvo globojamas). Apdumti visuomenės akys jam atrodė visai paprastas dalykas. To skelbimo suklaidintas, Ludwigas ilgai nežinojo tikrojo savo amžiaus. Koks buvo pasisekimas to pirmojo viešo koncerto, kur Beethovenas skambino pianinu, mes nežinome.

Be abejo, ir pats tėvas jautė, kad jis per menkas muzikantas ir blogas pedagogas talentingam savo sūnui, todel ieškojo jam kitų mokytojų.

4. *„Mokytojai ant mokytojų."*

Tur būt, pirmasis svetimas Ludwigo mokytojas buvo dvaro vargonikas, Gilles van den *Eeden*. Jis irgi flamas, gimė 1704 m. ir nuo 1722 m. tarnavo Kölno kurfiurstui. Šis senelis, kurio vardas kaipo pianisto buvo žinomas ne tik Bonnoje, ėmė mokyti jaunutį Ludwigą ir tur būt, ne iš savo noro, o įsakymu kurfiursto Max—Friedricho, kuris aiškiai pastebėjo jaunojo Beethoveno didelius gabumus ir norėjo, kad tas būsimasis muzikos (kurią ir jis pats labai mėgo) genijus būtų geriau mokomas. Neilgai Eedenas Ludwigą temokė: jau 1779 m. jo vietoje matome kitą mokytoją, Tobias Friedricha *Pfeifferį*. Šis jaunas muzikantas, 28 metų amžiaus, buvo talentingas dainininkas ir vaidila, buvo vienas tų tipingų keliaujančių muzikantų, kurie lengva širdimi keičia savo gyvenimo vietas ir meilužes, kuriems geriau patinka ten, kur gyvenimas verda, kur skanus vynas putoja. Muzikantų tarpe plačiai buvo žinomas kaipo padauža ir, kaipo toks, iš daugelio miestų buvo išvytas. Johannui jis buvo dvasios ir širdies bičiulis, kuris per visą savo trumpą Bonnos gyvenimą buvo ištikimiausias jam kompanijonas visose avantiurose ir intrigose. Pfeifferis, žinoma, pas Johanną apsigyveno — naujas vargas pačiai, — ir ėmė „mokyti" Ludwigą. Pfeifferis buvo geras pianistas, o Ludwigas noromis mokės, ir todel tat galėjo duoti gerų vaisių. Tik visa bėda, kad

ir dabar pamokų laikas nebuvo nustatytas: mokė galimomis ir negalimomis valandomis, pav., ir naktimis; mat, Johannas su Pfeifferiu ir kitais linksmais muzikantais dažnai per kiaurus vakarus ūždavo, o įkaušę sugrįžę namo išbudindavo vaiką, kuris, Pfeifferio parodomas, turėdavo mokytis. Ir jei tam užsimiegojusiam vaikui nesisekdavo, tad jį lupdavo, ir tat išspausdavo iš jo akių karštų ašarų.

Nors ir taip žiauriai buvo mokamas, tačiau Ludwigas turėjo iš to naudos, nes po 15 metų Beethovenas, išgirdęs apie jo blogą finansinį padėjimą, jam į Düsseldorfą, kur jis tuo laiku gyveno, nusiuntė pinigų. Kažin ką šis pasielgimas geriau atestuoja: ar mokytoją ar mokinį? Kaip 1794 m. su Pfeifferiu, taip elgėsi ir su savo tėvu — niekam neleido apkalbėti savo tėvo, nors jis pats geriausiai žinojo jo silpnybes ir nuo jų daugiausia nukentėdavo.

1780 m. Pfeifferiui gavus netikėtai iš Bonnos pasišalinti (žinoma) už nusidėjimus, kuriuos jaunimas dažnai padaro, Ludwigas vėl liko be mokytojo — reikėjo naujo ieškoti. Naujasis mokytojas vadinasi Franz *Rovantini* (*1757 m.), giminaitis, kuris taip pat apsigyveno Beethovenų namuose. Rovantini buvo geras violonistas, ir Ludwigas turėjo progos mokytis ir šį instrumentą valdyti. Visa bėda, kad ir šio savo mykytojo, kuris, tiesa, buvo žmoniškesnis — doras, maldingas — greitai neteko: 1781 m. rudenį mirė.

Ir vėl nieko!

Beveik tuo pat metu Ludwigas ir vargonais mokėsi groti. Mokė jį prančiskonas, *brolis Willibaldas*; vienuolynas, kur jis gyveno, buvo netoli Beethovenų namų. Šis gerasis brolis, puikus pedagogas, neturėjo vargo su tuo savo mokiniu, kuris atsidėjęs mokės. Gavęs iš savo vyresniojo leidimą, Ludwigui paaiškino liturgiją, bažnytines ceremonijas, jų reikšmę ir kaip joms muzika pritarti. Ludwigas taip greit viską išmoko, jog netrukus padarė jį savo padėjėju. Nusistebėjusiam Ludwigui, kad mokytojas nesirodo viešai su savo nemenkais tiek muzikaliniais, tiek pedagoginiais gabumais, brolis Willibaldas papasakoja, kaip jis keliavęs į Indiją, lydėjęs kažkokį pirklį, didelį muzikos mėgėją, ir kad, dideliai audrai ištikus, padaręs apžadus, jei gyvas išliktų, atsiduoti tik Aukščiausiam.

Per trejus metus (1780 — 1782) Ludwigas turėjo keturis mokytojus, kurie vienas nuo kito labai skyrėsi — ir mokymo metodais, ir amžiumi, ir charakteriu.

Aiškus dalykas, kad visa tai tegalėjo padaryti tik neigiamos įtakos vaiko išsilavinimui kaipo pianisto, violonisto, kaip ir jo tolimesniam auklėjimui.

5. *Motina.*

Ludwigas anksti pasidarė atsiskyrėliu.

Brolis ir draugų žaislai jo nebeviliojo. Kaip čia žaisi, kad taip liūdna pasaulyje.

Paskendęs mintyse, dažnai jis žiūrėdavo pro langą į tolį, net šaukiamas neatsiliepdavo: jo minčių pasaulis jam buvo gražesnis už visa, kas aplinkui darėsi.

Šis, be laiko atsiskyrėliu pasidaręs, vaikas, teturėjo vieną asmenį, kuris jį suprato ir kuriam del to buvo atsidavęs—*motiną*.

Motina taip pat kentė, kaip ir jis. Sumažėjus pinigams reikėjo ieškoti pigesnio buto; Beethovenų šeima išsikėlė dabar į tolimesnę miesto dalį, pas duonkepį Fischerį (Rheingasse Nr. 934).

Gimdymai, vaikų mirimai, gyvenimas menkai įrengtame bute, pinigų trūkumas — greitai išsėmė jos jėgas ir padėjo plaučių tuberkuliozai įsigalėti.

„Was ist heiraten? Ein wenig Freud, aber nachher eine Kette von Leiden", pasakė ji kartą vienai savo jaunesnei bičiulei. Jos kančios — Ludwigo kančios. Motiną jis mylėjo ypač del to, kad jai gyvenimas buvo uždėjęs didelę vargų naštą ir taip žiauriai apvylęs: o ji motinišku instinktu jautė, kad jos mažyčio sūnelio širdyje yra daug paslėptų turtų. Kiek galėdama, juos saugojo, globojo. Tarp dviejų ašarų — vienas nusišypsojimas. Būdama silpnos sveikatos ir menko išsilavinimo, ji nesugebėjo jauno genijaus asmenybės auginti. Beethoveno ir jo motinos santykiuose nėra tokio didingumo, koks dažnai sutinkamas kitų didelių žmonių šeimose. Visuose Mozarto kūriniuose skamba jo mamytės širdinga šypsena, garsus juokas, malonūs džiaugsmai, sūkuringi krykštavimai; ji uždegė Wolfgango širdy šimtus džiaugsmo žiburių. Todel jis savo kūryboje ir verkdamas juokiasi. Tiesa, bando kartais liūdėti, bet tas jam nesiseka. O Beethoveno motinos ašaros jaučiamos ir paskutiniuose jos sūnaus kūriniuose. Mozartas — džiaugsmas iš savo prigimties; Beethovenas — džiaugsmas tik milžiniškų pastangų dėka. Mozartui džiaugsmas — gyvybė, o Beethovenas už džiaugsmą gyvybę užmokėjo. Liūdna motina — pavasaris be saulės.

Linksmų dienų nedaug tesulaukė.

Išimtį sudarė jos vardinės (Šv. Magdalenos diena), kurios buvo keliamos labai puikiai. Vakare ponia buvo prašoma anksti eiti gulti. Tuo tarpu, kai ji priguldavo, vaikai parnešdavo iš dvaro pupitras, jas pastatydavo kambariuose, kurių langai išėjo į gatvę. Tame kambaryje, kuriame kabėjo senelio paveikslas, namiškiai pastatydavo sostą su dailiu stogeliu ir išpuošdavo visą butą. Vakaro 10 val. sėsdavo prie savo pupitrų ir imdavo instrumentus derinti. Atsikėlusią ponią sutikdavo su gražia muzika, paskui ją lydėdavo iki sosto, pasodindavo po baldakimu ir imdavo skambinti — skambinti, kaip tik mokėjo XVIII-asis amžius, baroko laikų žmonės, nesulaukę Prancūzų revoliucijos ir nematę jos baisenybių, kurias patyrė visa Europa. Visus kaimynus tokia muzika sujudindavo. Subėgdavo visi, kas dar gyvas buvo, kiti iš lovų iššokę— visa gatvė dalyvavo Beethoveno namų pokylyje ir džiaugėsi tokia Lenchen Beethovenienės švente.

Paskui visi, būdavo, prie stalo susėda, pavalgo, o linkėjimams, kalboms — nebūdavo galo, taip pat ir šokiams; ir kadangi jau vėlokai būdavo, tad visi šokantieji nusiaudavo batus, kad mažiau triukšmo būtų.

Taip linksmindavosi iki pat ryto. Tokių dienų maža tebuvo ponios gyvenime. Kiek džiaugsminga buvo viena diena, tiek kita buvo liūdna.

6. *Charakteris ir išsilavinimas.*

Iš prigimties Ludwigas nebuvo liūdnas vaikas, bet linksmas, kaip visi rheinlandiečiai, ir džiaugėsi gyvenimu, kaip visi flamai. Ir vieni ir kiti pasižymi išdykusiu juoku, kuris pasireiškia tiek jų gyvenime, tiek ir mene, ypatingai menininkai yra sąmojingi ir linksmi. Ir Beethovenai tuo sąmoju, gyvumu ir linksmumu apdovanoti, netrūko to ir Ludwigui.

Jis kartais gerokai pasiausdavo su savo mažesniais broliais, išėjęs su tarnaite pasivaikščioti prie Rheino ar prie kurfiursto rūmų, sode, kur galima buvo smėliu žaisti. Labai mėgo būti kitų nešiojamas ant nugaros, mėgo ir kieme, kur buvo įtaisytos supynės, su kaimynų vaikais pasisupti, — žinoma, ne su vienuolišku ramumu, — kol atbėgdavo suerzintas tėvas, kuris visus išplūsdavo, iš kiemo išvarydavo.

Ludwigas ir nusidėjo, kuo vaikai paprastai nusideda, pav., dažnai aplankydavo namų šeimininkų vištinyčią. Šeimininkė, ponia Fischerienė, pastebėjusi, kad vištos paskutiniu laiku bepadėjo daug mažiau kiaušių, kaip anksčiau, ėmė labiau žiūrėti vištinyčią, ir joje vieną gražią dieną sučiupo Beethovenų Ludwigą. Į klausimą, ką jis čia dirba, atsakė, ieškąs brolio nosinės. Ponia, tokiu atsakymu nepasitenkinusi, klausė daugiau — kur kiaušiai dingsta. Sakęs, jog vištos kiaušius dažnai kitur dedančios ir, pagaliau, esą ir lapių, slaptai vagiančių kiaušius. Ponia dar kamantinėjo:

— Tur būt, tu vienas tų lapių esi?

— Ne, aš esu tik „*Notenfuchs*“.

— Taip, „Notenfuchs“ ir „*Eierfuchs*“ kartu, — ir abudu ėmė juoktis, ir visas jos pyktis išnyko.

Kitąsyk Ludwigas su broliu Karliu sugavo kaimynų gaidį, jį nupešė, iškepė ir suvalgė, nieko nesakydami tėvams.

Tais laikais Ludwigas su savo broliais daugiausia augo globoje tarnaičių, kurios dideliais pedagoginiais gabumais nepasižymėjo, ir pirmasis auklėjimas turėjo nemaža spragų, pav., tarnaitės, norėdamos nusikratyti tais mažais rėksniais, juos uždarydavo į rūsį, kur jie šliaužiodavo žeme, o pačios savo reikalų atlikti nurūkdavo.

Kūdikio linksmumas nykte nyko del tėvo rūstumo. Jam pasipriešinti, jį pamokyti — ne vaiko dalykas. Ludwigas, del to kentėdamas, tylėjo ir tylėdamas kentėjo. Jis ėjo savo keliais, vis labiau nutoldamas nuo savo tėvo, ir brolių, ir draugų. Ši, jo

nutolimą nuo žmonių pastebėjo ir nenamiškiai, tat rodo muzikanto Mäuserio užrašai, kuriuose jaunasis Ludwigas taip charakterizuojamas:

„Dar vaikas būdamas, buvo savyje užsidaręs ir rimtas...“

Ir Dr. Mülleris apie jį sako:

„...Bailus ir tylus, su žmonėmis maža tekalbėdavo. Jis daugiau stebėdavo ir galvodavo negu kalbėdavo“.

Kaip šiuodu, taip ir daugumas kitų rašo apie jo ankstyvą rimtumą ir užsidarymą savyje. Visa ta nekokia Beethoveno nuotaika neigiamai veikė ir vaiko gymį. Tat pastebėjo ir šeimininkų duktė, Cäcilia Fischer, į kurios pastabas Ludwigas atsakė:

„Kas tai tokio! Kai būsiu ponas, tada niekas to nepastebės“.

Tokį ne per linksmiausią gyvenimą paįvairindavo dažnūs pasivaikščiojimai po Bonnos apylinkes. Ypatingai Rheiną Beethovenai mėgo. O kas jo nemėgsta?! Jį pamatęs, nebgali pamiršti.

Pagal tą Rheiną lankė aplinkinius miestelius, kuriuose Ludwigas, tėvo lydimas, skambindamas įgijo vis daugiau meno draugų; įkopta ir į tuos kalnelius, netoli Bonnos. Gyvenimas čia smagus, net toks smagus, kad ir poetas Simrockas vienoje dainelėje nori atkalbėti norinčius pamatyti Rheiną ir patirti jo nuostabius burtus, kurie visus užburdavo:

„An den Rhein, zieh nicht an den Rhein,
Mein Sohn ich rate dir gut;
Da geht dir das Leben zu lieblich ein,
Da blüht dir zu freudig der Mut“.

Rheinas šnibždėjo jam į ausį tūkstantį ir vieną pasaką. Jo bangų ritmą pakartos simfonijos ritmai.

Šitos ekskursijos — kuriose be tėvo, kartais dalyvavo ir Ludwigo mokytojas, Rovantini, — daugiausia buvo daromos tuo laiku, kai kurfiurstas buvo Miunsteryje, kur jis kasmet turėjo tris mėnesius reziduoti, ir tada muzikantai buvo laisvi. Visokiems aukštiems ponams tėvas dainavo, sūnus skambino, ir paskui visi gerai valgė ir dar geriau gėrė. Kadangi tėvas įsigėrės nebuvo pikčiurna, atvirkščiai, tapdavo linksmas ir sukalbamas, tad jo girtavimas, ypač nenamiškiams, nebuvo jau toks nepakenčiamas dalykas.

Ludwigui itin tiko tokie pasivaikščiojimai, nes gamtoje jis ir fiziškai ir psichiškai pasilsėdavo. Gaila jam buvo grįžti į Bonną, kur laukė jo visai kitokios rūšies „smagumai“, į kurių skaičių įėjo ir mokyklos lankymas.

Jauniojo Ludwigo *išsilavinimas* nebuvo platus. Jis niekumet nepatyrė tokios širdingos privačios mokyklos atmosferos, kaip, pavyzdžiui, Mozartas. Jam buvo lemta lankyti pradžios mokykla, kurios visa programa — skaityti, rašyti ir skaičiuoti, o daugiau— nieko. Tėvo piniginės bėdos privertė Ludwigą ir tą mokyklą baigti anksčiau, negu nustatytas laikas reikalavo, bet del to didelis klausimas, ar Ludwigas išsėdėjo ketverius metus mokyklos suole. Tik aišku, kad, kai turėjo dvylika metų, reguliarių pamokų nebetu-

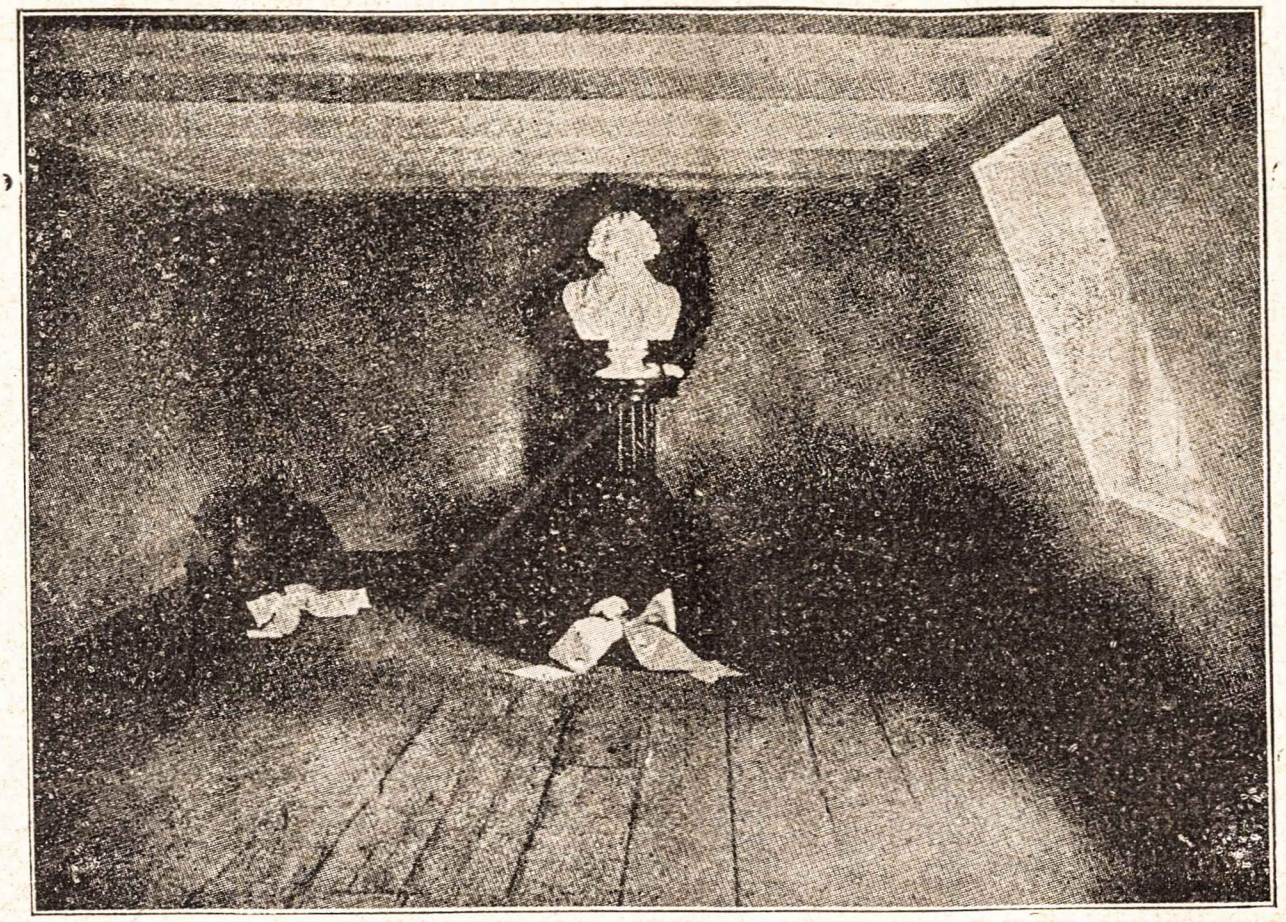

Taip šiandieną atrodo kambarys, kur gimė Beethovenas.

rėjo; todel, aiškus dalykas, visose jo mokslo srityse paliko didelių spragų. Žinome, kad Beethoveno rašysena vos išskaitoma buvo, kad jis nemokėjo vartoti skiriamuosius ženklus ir niekumet neišmoko matematikos. Iš Vienos laikų kompozitoriaus draugas Schindleris pasakoja, kad Beethovenas, norėdamas kartą sužinoti, kiek bus 2 padauginus iš tam tikro skaičiaus, surašęs visą eilę dvejetukų ant savo buto langinių ir paskui ant pirštų suskaitęs. Del šitų savo trūkumų Beethovenas niekaip negalėjo sugyventi su tarnais ir šeimininkėmis: nesugebėdamas tiksliai skaičiuoti, nuolat jiems prikišdavo, kad jį apgaudinėją.

Ne geresnis buvo religiškas įsąmoninimas. Apie svarbiausias tikėjimo tiesas, be abejo, girdėjo mokykloje, tur būt, iš nekunigų. Kalbėjo jam apie Dievą ir motina, kurios tikybiškas išsilavinimas tačiau buvo menkas. Galimas daiktas, kad ir jo mokytojai: Rovantini, kuris labai buvo pamaldus, ir brolis Willibaldas, pranciškonas, tam tikra proga paliesdavo ir tikybinius dalykus. Vėliau, vargoninkaudamas, girdėjo, tur būt, nemaža pamokslų. Kad jie būtų ypatingai Ludwigą paveikę, tam išrodymų nėra.

Priešingai jaučiama per visą gyvenimą ta stoka planingo ir sąžiningo religijos tiesų mokymo. Tas laikotarpis, kuriame kartais arkivyskupai, ant arklio sėdėdami, šventoriuje klausė Šv. Mišių

ir del niekniekių su Popiežiumi kovojo, žinoma, negalėjo auklėti sąmoningų katalikų.

Apie mokinį Beethoveną rašo jo mokyklos draugas, Wurzer:

> „Beethovenas itin pasižymėjo savo nešvarumu ir apsileidimu ir t.t. Geniališkumą, vėliau taip ugningai pasireiškusį, niekas nė pėdsako nepastebėjo".

Ką jis vėliau išmoko, tai jo paties pastangų vaisius. Draugaudamas su išsilavinusiais ir kultūringais žmonėmis, jis su laiku apsitrynė.

7. *Nauja meno kelionė.*

Jau vienąsyk Wolfgangas, visai dar jaunutis, buvo atsilankęs į Šiaurės Vakarus. 1777 m. vėl ten traukia su savo motina. Visas muzikos metropolijas aplankė, keliaudamas į Paryžių: Müncheną, Mannheimą ir t. t. Paryžiuje buvo taip pat širdingai priimtas, kaip ir pirmą sykį, kai dar vaikas tebebuvo, prieš dvylika metų. Čia davė lekcijas, parašė baletų, simfonijų. Visiems priminė Mozarto vardą ir talentus.

Tokią kelionę norėjo daryti ir Johannas su savo sūnumi; reikėjo pasauliui priminti Beethovenų vardas, nes nuo Kölno koncerto buvo beveik treji metai praėję. Gal tėvas su juo ir kitur buvo pasirodęs — nėra žinių. Tiesa, buvo keliauta į artimesnes apylinkes, bet apie platesnio maštabo keliones — nieko negirdėti. 1781 m. gale pasitaiko gera proga Ludwigui siųsti į pasaulį motinos globoje: mat, iš Olandijos buvo atvykusi mirusiojo Ludwigo mokytojo sesuo, Anna Magdalena, su ta ponia, kuriai tarnavo ir jos duktė. Šios trys moters apsistojo pas Beethovenus, kuriems jos daug papasakojo apie olandų gyvenimą, ir sakė, jog jie maloniai priimtų tokį didelį talentą, Ludwigą. Nutarta su viešniomis vykti į Rotterdamą. Taip ir padaryta: spalių ar lapkričio mėn. Rheinu visa kompanija vyko į Rotterdamą, kur Ludwigas aristokratų namuose koncertavo. Apie visa tai beveik visai nėra žinių. Žinome tik, kad ilgai juodu su motina užtruko Olandijoje ir kad sugrįžę nebuvo patenkinti medžiaginiais tos kelionės vaisiais, bent Ludwigas į kaimynų klausimus atsakydavo: „Tai šykštuoliai (Pfennigfuchser), niekad jų nebelankysiu". Tuo ir pasibaigė pirmutinė didesnė Ludwigo kelionė, apie kurią jis vėliau dar dažnai užsimindavo, nes ji buvo labai jam įstrigusi į galvą. Užsidirbti išvažiavo iš Bonnos, ne pasimokyti, nes Olandija nebuvo muzikos šalis, o Rotterdamas joks muzikos centras. Ši kelionė paprastojo gyvenimo permaina, įgalinanti pamatyti naujų kraštų ir susieiti su naujais žmonėmis.

8. *Aukštyn!*

Tokiam, užsienius mačiusiam, jaunam artistui reikėjo vieno pastovaus mokytojo su platesniu horizontu. Ir pats Ludwigas buvo

tokio išsilgęs. Laimei, kad 1779 m į Bonną atvykęs muzikas *Neefe*, kuris dveji metai vėliau, ministerio Belderbuscho rekomenduojamas, buvo paskirtas dvaro vargoninku, nors buvo nekatalikas — kalvinas (signum temporis!). Į naujojo vargoninko darbų ratą įėjo ir mokymas Ludwigo, kurio talento tikslesniu išlavinimu kurfiurstas labai buvo susirūpinęs. Neefe buvo ne tiktai geras muzikas, bet ir plačiai apsišvietęs, inteligentiškas vyras, gražiai mokąs elgtis, kas jam leido laisvai sukinėtis dvarininkų tarpe ir bendradarbiauti muzikos žurnaluose.

Ta įtaka, kurią Neefė padarė Beethovenui, buvo visais atžvilgiais sveika. Neefė savo mokinį ne tik išvadavo iš pirmųjų jo mokytojų netvarkos, bet ir apsaugojo nuo entuziazmo nekritiškų gyrėjų (tokia buvo, pav., ir jo motina), kurie, be saiko girdami, galėjo Ludwigą per daug išlepinti ir ištižinti, galėjo užslopinti jo kuriamąją iniciatyvą. Neefė dar buvo jaunas, 30 metų žmogus. Aiški ir griežta jo kritika Ludwigą žymiai sustiprino.

Ludwigas, tokio išmintingo mokytojo mokomas, atsigavo ir visu savo jaunystės karštumu griebėsi darbo. Gerėjo ir jo nuotaika. Labai sužadino prisikėlusį iš letargijos ir nusiminimo jauną Beethoveną mokytojo pakvietimai jį pavaduoti: mat, Neefė dažnai kur išvykdavo.

Jaunutis „*vikaras*“ (taip buvo vadinamas vargoninko antrininkas) su deramu menišku rimtumu eidavo savo pareigas. 12 metų vaikelis — dvaro vargoninkas! Tai dar ne viskas! Neefė, lavindamas savo mokinio talentus, sužadino siekti jį vis aukštesnių ir aukštesnių gyvenimo tikslų. Koki tie tikslai? —vėliau pamatysim

(B. d.)

1818 m. O, Dieve, Dieve, Tu mano turtas, mano tvirtovė, Tu mano viskas! Tu matai mano širdį ir žinai, kad man labai skaudu, jei eidamas savo šventąją pareigą, auklėdamas brangųjį Karolį, kam nors suteikiu skausmų!!! Išklausyk, Neapsakomasai, išklausyk mane nelaimingąjį, nelaimingiausią iš visų Tavo mirtingųjų! Ramiai aš pasiduodu savo likimui, ir vienintelė mano viltis tik Tavo, Dieve, nesimainąs gerumas.

„Tavy, Amžinasis, Tavy
Džiaugiasi mano siela.
Būk mano tvirtovė, mano šviesa,
Amžinasai, būk mano viltis!“

Ludwig van Beethoven.

A. Petrauskaitė

Keli Beethoveno kūrybos bruožai

Beethoveno kūryba taip turtinga ir įvairi, jos reikšmė muzikos plėtojimuisi yra taip didelė, kad negalima jos apibūdinti tokiam trumpam straipsny, kada apie jį yra prirašyta daugybė tomų. Praėjo šimtas metų, kai pasaulis neteko šio genialaus muziko, o jo kūriniai dabar ne mažiau žavi, kaip jų kūrybos metu. Ir juo labiau į juos įsigilini, juo daugiau randi ten nauja, o dar daugiau lieka nesuprasta, neįspėta.

Beethoveno kūryba nėr gausi, palyginus pav. kad ir su Haydnu, kuris parašė vienų simfonijų 120. Beethovenas negalėjo taip greitai kurti, kaip pav. Mocartas, kuriam tereikėjo trijų mėnesių geriausioms savo simfonijoms parašyti. Beethovenas kūrė lėtai, susikaupęs, giliai apmąstydamas kiekvieną mintį. Jo kūryba savo nuotaika žymiai skiriasi nuo primityvaus, naiviško Haydno jumoro ir optimizmo, nuo nevaržomo, vaikiško Mocarto džiaugsmo. Beethoveno kūriniai rodo gilius sielos pergyvenimus, visą begalinį žmogaus dvasios kančių ir nusivylimų pasaulį. Bet šalia to, juose visumet aidi pergalės motyvas, pergalės, nepaprasto įtempimo ir dvasinės kovos laimėtos. „Kas supranta mano muziką, tas turi išsivaduoti iš vargo, kurį velka paskui save kiti žmonės", sakydavo Beethovenas.

Beethoveno muzikoje yra žymu valios elementų. Jo kūriniai paprastai labai veikia klausytojų valią, nes pasižymi didele psichine energija, susikoncentravimu ir nuostabia medžiagos ritmizacija. Tas ritmo pajautimas Beethoveno kūriniuos visur galima rasti, o savo viršūnės jis pasiekė septintoj simfonijoj, kuri iš tiesų yra „ritmo simfonija". Todėl jo kūriniai yra taip galingi ir mokėjo „išskelti dvasios ugnį iš žmonių".

Beethovenas nėr naujos formos kūrėjas. Šiuo atžvilgiu jis greičiausiai konservatorius. Bet jis mokėjo į tas senąsias formas įlieti amžiną turinį.

Beethovenas meistriškai mokėjo išnaudoti instrumentus, dinaminius bei ritminius kontrastus, įvairius tonų atspalvius. Jo muzikoj įvairios tonacijos atatinka tam tikrą nuotaiką, ką mes daug vėliau randame Wagnerio kūryboj. Net pauzos ir garsų intervalai išplaukia iš jo turimos idejos ir turi gilios prasmės.

Po J. S. Bacho mirties 1750 m. prasideda naujas muzikos periodas. Bachas yra taip ištobulinęs polifoninį stilių, kad toliau jo fugų, rodos, nebuvo galima eiti. Imta ieškoti naujų formų; stengtasi išsivaduoti iš polifonijos viešpatavimo. Tam turėjo įtakos ir bendra to laiko dvasia. Tuomet praskambėjęs obalsis „gamtą" vertė ieškoti intimesnių, švelnesnių muzikos formų. Polifoninėj muzikoj temą plėtojo savaimingai kiekvienas balsas. Jos tikslas buvo toks pats, kaip ir pakeitusios ją homofonijos, išplė-

toti temą ir suskirstyti į sudedamąsias dalis — motyvus. Tik homofoninėj muzikoj pirmenybę gavo aukštasis balsas, kuris savaimingai plėtojo temą, o kiti balsai jam lyg akompanavo. Todel melodija galėjo nevaržomai plaukti, ir neatsižvelgiant į kitus balsus. Tai ir davė muzikai daugiau individualumo, išvadavo iš griežtų fugos formų.

Pagrindinė šio naujo stiliaus forma buvo sonata. Ji paprastai susideda iš 3 ar 4 dalių: allegro, adagio, menuetas arba scerzo ir finalas. Ši forma perėjo ir į kitas muzikos sritis. Taip kamerinėj muzikoje turime įvairius trio, kvartetus, koncertus, kurių pagrinde glūdi ta pati sonatos struktūra. Instrumentalinėj muzikoj ja remiasi simfonija.

Beethovenas ištobulino visas šio naujo stiliaus formas, ir palenkė jas turiniui. Jo koncertuose, ypač vėlesniuose, nėra grynai virtuozinių pasažų, kokių dažnai būdavo kitų to laiko kompozitorių kūriniuose. Jie visi turi gilios prasmės, išplaukia iš jo psichologinių pergyvenimų. Temas plėtoja tiek solo partija, tiek orkestras, ir tai duoda jo kamerinei muzikai simfoninio pobūdžio. Tą patį galima būtų pasakyti ir apie jo sonatas fortepionui, smuikui ir veliončėlei.

Bet labiausiai pasireiškė Beethoveno genijus jo simfonijose. Iš viso, audringai Beethoveno prigimčiai fortepionas buvo per silpnas, nepakankamas. Tat jo muzikoj žinomiausios yra jo simfonijos. Be to, Beethovenas jas kurdamas, buvo jau subrendęs menininkas. Kai pasirodė jo pirmoji simfonija 1800 m. Beethovenas turėjo jau apie 30 metų.

Beethovenas yra parašęs 9 simfonijas. Mėgino dar planuoti ir 10-tą, bet tai liko tik sumanymu, kurio įvykdyti nesuskubo. Beethoveno kiekvienas, kad ir mažiausias kūrinys yra vertingas. Kiekvienas turi charakteringą stilių, savotišką kūrybos būdą. Todel, kaip minėjau, ne tik jo kūrybos, bet net ir jo simfonijų čia negalima apibūdinti pilnai; tegalima tik mesti vieną kitą mintį.

Pirmoji C-dur ir antroji D-dur simfonijos dar turi žymios Beet. pirmtakūnų, o ypač Mocarto įtakos. Antroji bene bus viena, mažiausiai žinomų Beethoveno simfonijų. Bet ir joje jau galima šiek tiek pastebėti jo savybių. Savo trečiąja simfonija Eroica Beethovenas žymiai prašoko dvi pirmąsias. Tai yra galingas himnas karžygiškumui ir jėgai. Jis pirma buvo ją paskyręs Napoleono garbei, bet tapus jam imperatorium išbraukė Napoleono vardą. Šioj simfonijoj yra įdomus gedulingas maršas, kuris duoda jai tragingumo atspalvį.

Sekanti B-dur simfonija parašyta romantiniais, intiminiais tonais, kurie rodo, kad Beethovenui nėr svetimas ir džiaugsmas bei ramumas šalia patoso ir skausmingų tonų.

Išreikšta Eroicoj jėgos ir nugalėjimo ideja plėtojos Betehoveno sieloj ir toliau. Pagaliau 5 simfonijoj C-moll suskamba vėl ie patys motyvai, tik čia švenčia savo laimėjimą dvasios galybė,

nugalėjus, visa, kas yra žema ir niekinga žmogaus gyvenime. Įdomus joje allegro, kuriame apie 500 taktų plėtoja lakonišką trumputį vos keturių gaidų motyvą. Tai yra pavyzdingas temos apdirbimas.

Po tokio dvasinių jėgų įtempimo Beethovenas lyg ir ieško ramumo ir poilsio, kurdamas 6 simfoniją vad. Pastoraline. Tai kūrinys žmogaus, įsimylėjusio į laukų platybes ir girių ošimą. Gi septintoj simfonijoj Beethovenas vėl leidžia pasireikšti visai savo audringai prigimčiai. Vagnerio posakiu septintoji simfonija yra „šokio apoteozė". Ir iš tiesų, ritmas, pagrindinis šokio elementas, nepasireiškė tokia gaivaline jėga nei vienam kitame Beethoveno kūriny. Joje visai nėr lėtos dalies, ji visa yra nesuvaldomas crescendo. Šalia jos aštuntoji simfonija neturėjo pasisekimo, kas labai erzino Beethoveną. Ši turi daug jumoro ir lengvumo. Įdomus yra jos menuetas, kuris primena senesnius kompozitorius.

Pagaliau garsi 9 simfonija, kurios vardas „devintoji" virto beveik tikriniu jos vardu, parodo visą Beethoveno genialumą. Joje be orkestro yra dar ir vokalinių jėgų. Ji parašyta pagal Šilerio odą „An die Freude". Tai galingas kūrinys, kuris laimėjimu vainikuoja žmogaus kovą su likimu.

Visi Beethoveno kūriniai nuolat tobulėja ir tai verčia manyti, kad jis būtų galėjęs ir daugiau duoti. Jis ir turėjo planų, tik deja, jam nebuvo lemta juos įvykdyti.

Beethovenas baigia klasikinį periodą, bet jis sykiu pradeda ir naują romantinį.

Likimas lėmė taip, kad Beethovenui buvo atimtas net didžiausias kūrėjo džiaugsmas —girdėti savo kūrinius. Jis buvo priverstas tenkintis vien nebyliais savo fantazijos garsais. Tai yra jo tragizmas. Bet dėka to, jis galėjo nekliudomas gyvenimo triukšmo klausyti švelniausius savo sielos virpėjimus ir jais prabilti į žmones. Ir tuo jis jautės galingas ir patenkintas. Jis niekad nedvejojo esąs Beethovenas ir visumet jautė savo pašaukimą. Jis sakydavo, kad „nėr nieko gražesnio, kaip prisiartinti prie dievybės ir jos spindulius po žmonių giminę paskleisti." Jis taip ir darė.

1816 m. „Kentėjimai, nusižeminimas ir dar kartą nusižeminimas! Per juos mes pakylame iš didžiausio dvasios skurdo ir nusipelnome nuodemių atleidimą".

Ludwig van Beethoven

Tautos Patriarchas Dr. **Jonas Basanavičius** 1926 m. gruodžio m. 12 d. pavergtojo mūsų Vilniaus lietuvių moksleivių folkloristų tarpe.

Z. Ivinskis

Del politinės ir kultūros istorijos

1926 m. „Ateities“ 12 Nr. tilpo p. J. Žaliūko straipsnis „De karų ir kultūros istorijos“. Autorius drąsiai bando įrodinėti, kad reikia mokyti(s) daugiau kultūros istorijos, o politinė istorija „su karalių vardais, karais, datomis“ esanti nereikalinga. Jis sako: „Istorijos datas, karalius, perversmus palikime rėmais, o į tuos rėmus dėkime turinį, kalbėkime apie kultūros vertybes“ (576 p.).

Išvaręs politinę istoriją ar žymiai sumažinęs jos reikšmę mokykloje, autorius nori, kad istorijos mokslas daugiau duotų pažinti kultūrą su jos lytimis įvairių sričių mokslo, meno ir aukštos doros laimėjimuose. Todel, anot jo, mažiau reikią kalbėti apie žiaurius faraonus, graikų — persų Peloponeso karus, Aleksandrą D., Atilą, trisdešimties metų karą, Napoleoną su jo garsiais mūšiais ir t. t.; geriau pasakoti apie Aigipto architektūrą, Fidijų, graikų skulptorių, Sokratą, Aristotelį, šv. Augustiną, šv. Tomą Akvinietį, XVI, XVII ir XVIII a. tapytojus, muzikus ir t. t.

Autoriaus iškelta svarbių minčių, tačiau kai kur kalbama per drąsiai ir einama per toli. Plačiai apie tai kalbėti nėra vietos, todel mes čia daugiau liesime du dalyku: 1. Ar turi reikšmės politinės istorijos mokymasis. 2. Ar galima istorijos mokymą apriboti vien kultūros istorija.

Autoriaus, tur būt, teisingai konstatuota, kad rusų mokykloje per istorijos pamokas mokinių galvas daugiau vargindavo politinės istorijos faktais. Rodos, tas pat yra ir mūsų mokykloje. Tai yra vienas kraštutinumas.

Autorius vis delto nesurado tikro kelio ir nuėjo į kitą kraštutinumą. Jei jis būtų daręs sintetines išvadas ir griežčiau nustatęs liniją del politinės ir kultūros istorijos vietos mokykloje, tai būtų buvęs arčiau tikrojo kelio. Iš straipsnio galima numatyti, kad jo autorius yra ne istorikas, bet menininkas. Todel jis ir nori istorijos mokslą mokykloje užtempti ant meno kurpalio. Pašalinęs „karų istoriją“ autorius nori padaryti iš istorijos pamokos vien literatūros, meno ir mokslų istorijos pamoką.

Mokslo medžiagą, žinoma, visumet reikia individualizuoti, atsižvelgiant į auklėtinių ypatybes, ypač į lytį ir į amžių.

Su autoriumi galima sutikti, kad mergaitėms reikia kitokios istorijos, negu iki šiol. Iš tikrųjų, moters būdo ypatybės, jos padėtis šeimoje ir valstybėje reikalauja, kad iš visuotinos istorijos jai būtų daugiau duodama kultūrinių (ypač moralinių) ir religinių dalykų. Todel kultūringuose Vakarų Europos kraštuose mergaitėms yra parašyti atskiri istorijos vadovėliai, kur daugiau dėmesio kreipiama į šeimos gyvenimą, tautos papročius, meno istoriją. Panašiai galima būtų dėstyti istorija ir pas mus, kur

mokyklos yra nekoedukacinės (nemišriosios). Bernaičius reikės mokyti truputį kitokios istorijos, negu mergaites.

Čia šiek tiek tenka prisiminti istorijos mokymas bei jos supratimas. Istorijos mokslo objektas dar XIX a. aiškiai nustatytas. Tikra istorija, kuri šiandien turi genetinės vardą, apima visas gyvenimo, mokslo ir meno sritis ir pasakoja tik apie tų dalykų plėtotę, kurie visuomeniniu atžvilgiu turi reikšmės. Būdama bešališka, ji turi duoti lygiai vietos visiems dalykams, kurie sudaro jos objektą. Istorija nustotų savo vardo, jei pamėgęs literatūrą mokytojas, skirtų iš jos tik meno srities dalykus, arba, jei moralistas, kitką užmiršęs, ieškotų istorijos lauke vien tik dorinių pamokymų, arba, jei valstybininkas — politikas imtų dėstyti tik politinę valstybių istoriją. Aišku, kad tokie nukrypimai į vienašališkumus niekumet negali būti pateisinami. Mokykloje istorija mokoma, kad mokiniai galėtų pažinti ir žinoti, kaip žmonių gyventa, kas nuveikta ir laimėta amžiams slenkant.

Pagrindinis istorijos tikslas, bendrai paėmus yra asmens kultūrinimas. Be pačių stambiųjų tautų politinės istorijos mokinys neturės aiškaus supratimo apie praeitį. O išskirdami atskiras žymias asmenybes, kurios yra daug indėlio įnešusios mokslo ir meno srityse ir vien apie jas dėstydami neišlaikytume mokomojo dalyko vieningumo principo.

Be to, reikia neužmiršti, kad istorijos mokant reikia atsižvelgti į patį gyvenimą, nes istorija tarp kitko turi praktišką naudą.

Kaip netikslu būtų iš geografijos mokytojo reikalauti, kad jis mokiniams tik pasakotų apie didmiesčių įžymius architektūros trobesius, gražius muzėjus ir žavinčias pasaulio vietas, taip pat negalima istorijos pamokas užimti vien Michel Angelo, Leonardo da Vinči, Rafaelio ir k. gražiais tapybos kūriniais, Mocarto veikalais ar Beethoveno simfonijomis[1]).

Suvesdamas istorijos mokymą prie kultūros istorijos, p. Žaliūkas nusižengia istorijos mokslui ir visas neatsižvelgia į mokinių amžių. Ta pati istorijos pamoka vienokio pobūdžio turi būti IV ir kitokio VIII klasėje.

Turėdamas lakią ir gyvą vaizduotę, vaikas mėgsta pasakas, legendas, įdomius įvykius, nepaprastus karžygių darbus. Jis susižavi girdėdamas apie nepaprastus drąsuolius, kilnias asmenybes, didelius karus. Jam liks nesuprantami tą didžiųjų vyrų darbai mokslo ir meno srityje, kuriuos p. Žaliūkas yra paminėjęs. (Kažin ar taip? Red.) Tikra prasme suprastą kultūros istoriją žemesniųjų klasių mokiniams dar negalima dėstyti. Atsižvelgiant į vaiko pri-

---

[1]) Principe, kad mums reikia pažinti Vagnerį, Gounodą, Verdi, Mozartą, Beethoveną ir t. t., mes nenorime nė pusės žodelio sakyti. Ar jau tiek abiturientai nenusimano apie kultūros istoriją pav. gotiką, jėzuitus, kaip autorius yra konstatavęs, galima abejoti.

gimties ypatybes, jam istorija turi būti dėstoma biografiniu būdu, išrenkant tuos dalykus, kurie jį labiau sudomintų.

Aukštesnėse klasėse jau reikia atsižvelgti daugiau į logišką įvykių ryšį ir medžiagos plėtojimo pagrindan įdėti pragmatizmą. Istorijos įvykiai turi būti pinami ne vien su asmenybėmis ar įdomiais atsitikimais, bet čia jie turi būti išvystomi ieškant priežasčių ir pasekmių.

Gerai nusimanąs istorijos mokymo metodikoje mokytojas nevargins mokinių galvų nereikalingais „kalimais“, menkos vertės smulkmenomis, nereikalingais faktais ir t. t. Todel, kas p. J. Žaliūko pasakyta del karų istorijos nereikalingumo, ar bent jos žymaus susiaurinimo, galima suvesti prie negero istorijos mokymo metodikos atžvilgiu.

Istorijos mokslas apima ir politinę ir kultūros istoriją. Todel jiedvi ir viena ir antra turi rasti sau atatinkamą vietą. Tam tikras minimumas politinės istorijos faktų visumet yra reikalingas.

Kaip galima būtų suprasti protestantizmo įsigalėjimas Europoje be trijų dešimtų metų karo istorijos, kurią p. Žaliūkas laiko nereikalingą. Ar 1588 m. žlugimas Ispanų „nenugalimos armados“ nelėmė šiaurinėje Europoje katalikybei kitokį likimą? Atrasime daug dalykų, kurie turi giliausias priežastis politiniuose įvykiuose. Ir tos priežastys pažinti dažnai yra labai svarbu. Tautų kilnojimasis, Islamas, kryžiaus karai, didžiosios revoliucijos ir t. t. visumet buvo svarbūs veiksniai tautų gyvenime ir jų kultūroje. Pakaks ir šių trumpų pastabų, kad būtų aišku karų ir apskritai politinių įvykių reikšmė kultūriniam gyvenimui.

Geras istorijos mokytojas gali įdomiai papasakoti apie žiaurius Napoleono karus, prancūzų revoliuciją, ir ištraukti iš jų pedagoginės naudos. Istorija žymiai turi patarnauti ne tik protinimui, bet ir dorinimui, nes tik inventoriškas istorijos faktų žinojimas niekumet negali būti laikomas jos mokymo tikslu.

Kiek daug istorijos lauke yra kilnių ir gražių pavyzdžių, pasišventimo, kurie žavi jauna dvasią! — Graikų karas su persais ties Maratonu, šveicarų kovos XIV šimtm. prieš galingą Austriją yra klasiniai patrijotizmo pavyzdžiai. XVII šm. Ispanijos istorija gali parodyti, kaip didelis turtų perteklius žmonėms daug kenkia, jei jie nėra išmintingai naudojami. Napoleono netikėtas žlugimas gali parodyti, kuo baigiasi puikybė ir išdidumas, pamynusis viską po savo kojomis. Taigi aukštesnėse klasėse mokytojas šalia grynų istorijos faktų privalo mokiniams panašiomis progomis šį tą suteikti iš kultūros istorijos bei kultūros filosofijos. Vadinasi, patys politinės istorijos įvykiai, žiaurūs karai, apie kuriuos p. Žaliūkas visai mažai tenorėtų girdėti, duoda pamokančių dalykų.

Del kitų dalykų nekalbėsime. Tik mielai pritariame autoriui, kur jis pataria patiems moksleiviams savo kuopelėse imti domėtis

iškeltais kultūros istorijos dalykais. Bet istorijos pamoką turime palikti tokią, kokia ji iš tikro turi būti: turi būti vietoje sutelkiamos ir politinės ir kultūros istorijos žinios, kad iš visko auklėtiniai galėtų pasimokyti.

A. a. kun. Petras Matusa

Liūdnai gaudžia rudenio vėjas. Po Suvalkijos lygumas sklenda graudūs varpų balsai ir kartoja liūdnąjį mirė, mirė, mirė... Kas mirė? — klausia kiekvienas sopančia širdimi. Štai pranyko iš šio pasaulio arenos viena skaisti gėlelė, kuri nekaltais akių žvilgsniais traukė į save plačias minias ir švietė, it dangaus žiburėlis, jiems gyvenimo naktį.

Kun. Petras Matusa gimė 1903 m. kovo 31 d. Šilgalių k., Lukšių valsčiuje, Šakių apskr. Baigęs Švediškių kaimo pradžios mokyklą 1918 įstojo Šakių gimnazijos II jon klasėn. Baigęs ketnrias klases, 1921 m. vyksta Dvasinėn seminarijon Gižuose. Čia pirmaisiais dvejais metais baigia gimnazijos programą ir, išlaikęs Marijampolės gimn. matūrus, patenka į IV kursą. 1926 m. birželio 20 d. įšventinamas į kunigus ir paskiriamas Pajevonio vikaru. Čia, vos pradėjęs eiti sunkias ganytojavimo pareigas, suserga smarkiąja džiova ir 1926 m. lapkričio 23 d. žiaurios mirties pakirstas nuskrido amžinybėn.

Kun. Petras visą savo mokslo laiką buvo uolus ateitininkas ir savo idealiu pavyzdžiu žavėjo kitų jaunuolių širdis. Jis pasižymėjo būdo švelnumu, darbštumu, nekaltybe ir pamaldumu, studijavo šventųjų, kaip šv. Aloyzas, šv. Stanislovas Kostka, pavyzdžius ir jais visomis išgalėmis sekė. Del to ir mirė sielos ramume ir malonia šypsena veide. Be to, kun. Petras turėjo žymų talentą ir literatūros dirvoje ir čia buvo plačiai užsimojęs, tik deja, savo gabumus nusinešė į šaltus kapus.

A. Valaitis.

A. a. Paulius Grybauskas

Paprastos mirties auka žmonijai yra įprasta, bet jos skverbimasis į vos sužydusią žmogaus jaunystę — lygu išdykusios mergaitės draskymui pačių gražiausių darželio gėlių. Ir a. a. Paulius vos praėjusių metų pavasarį baigia gimnaziją ir visu jaunos sielos užsidegimu pradeda ruoštis kilniam ganytojavimo darbui, kaip š. m. vasario 6 d. netekęs jėgų ištaria paskutinius savo motulei žodžius ir amžinai sumerkia akis. Jis miršta ramiai, turėdamas viltį amžinatvėj sutikti tėvelius, brolius ir artimuosius draugus, su kuriais jis visada būdavo nuoširdus, švelnus ir malonus. Jo būdo bruožas — kruopštus ir rūpestingas pareigų atli-

kimas. Būdamas perdaug kuklus ir nenorėdamas pasitikėti savimi, į priekį savo draugų nesiveržDavo,—nei vadu, nei dideliu organizatorium nebuvo, bet tyliai, ištvermingai ir be atvangos padėdavo vykinti draugų sumanytus darbus. Jo patarimai būdavo atsargūs ir apgalvoti. Aiškus ir nusistatęs abstinentas. Gilių religinių įsitikinimų, del kurių, rodos, niekada nebuvo susvyravęs. Nė vieno šventadienio stengdavos nepraleisti neišklausęs šv. mišių, maldoje rasdavo paguodą ir sustiprinimą sielai.

Kilęs iš Svobiškio kaimo Joniškėlio valsč. Pradžios mokslą ėjo gimtajame sodžiuje. 1919 m. rudenį įstojo Linkuvos gimnazijos į antrąją klasą. Čia baigęs penkias klases ir būdamas nepatenkintas tos gimnazijos kai kurių dalykų menku dėstymu, ypačiai lietuvių kalbos ir literatūros ir tuo, kad pedagogai per maža rūpinasi pačiu auklėjimu, išvažiuoja Panevėžin. Čia taip pat dalyvauja ateitininkuose ir per atostogas uoliai padeda sodžiaus jaunimui. Gimnaziją baigė vidutiniškai ir labai pavyzdingu moksleivio elgesiu.

Ilsėkis, Pauliau, gimtojoj žemelėj, tamsaus kapinyno prieglobstyj, o vienminčiai draugai Tave atmindami didesniu patvarumu varys idėjinį darbą priekin.

J. Žydrūnas.

A. a. Adelė Pretkutė

Š. m. sausio mėn. 13 d. žiaurioji mirtis aplankė mūsų kuopelę ir išskyrė iš mūsų tarpo mylimąją draugę a. a. Adelę Pretkutę. Pirmiau ji mokėsi Rokiškio gimnazijoje ir 1926 m. įstojo į Kauno „Saulės“ mok. seminarijos I-jį kursą. Tuoj mokslo metų pradžioje, įstojo į mūsų kuopelę. Po Kalėdų išgirdome liūdną žinią, kad mūsų draugė mirė. Nors mažai teko Adelytė pažinti, bet ji buvo kantri, tyli ir darbšti mūsų kuopelės narė. Ji daug siekė... Paliko ji nelaimingą savo motiną, kuri senatvėje daug iš jos tikėjosi. Adelytė troško gyventi, troško atlyginti visiems, bet beširdė mirtis nepražydusį žiedą nuskynė ir paslėpė nuo mūsų amžinai.

Negrįši, brangi idejos sesute, į mūsų būrelį. Tu nuėjai, kur skaistu gražu, kur skamba angelų balsai.

Linksminkis, ilsėkis, brangi sesute, Kristuje. Tu laiminga dabar. Mes tave minėsime savo maldose, o tu užtark mus pas Aukščiausį.

M. V.

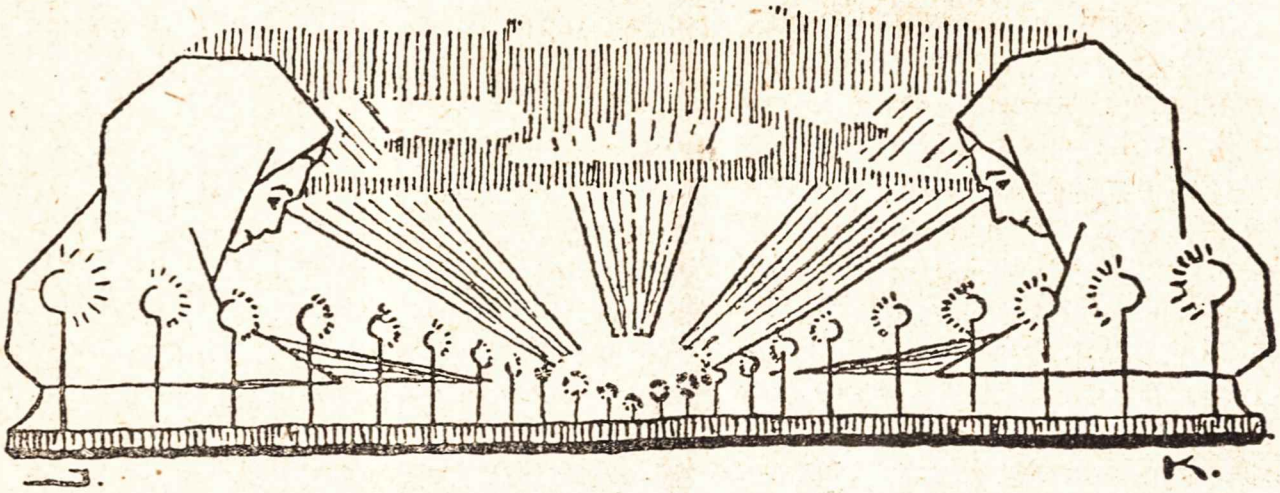

Jaunųjų žiedai

Kl. Dulkė

Gėlės

Glaudžia gėlės
Baltus žiedus.
Laukia saulės
Ir kaitros. . .
Laukia širdžiai
Atgaivinti
Ryto vėjo
Ir rasos.

Kalbas vienos:
Visi miegti,
Naktis šalta,
Reik žydėt. . .
Skundžias žiedas
Nakties tylai,
Kad dienelės
Nebregėt. . .

Drugelis

Supykinau draugą

Vėlus žiemos vakaras. Mokinio Jurgio kambarėlyj laikrodis muša pusę dvylikos. Bet jis nemiega. Giliai susimąstęs sėdi prie sąsiuviniais ir knygomis apkrauto stalo. Ima vieną, ima kitą vadovėlį pavarto, paskaito, pašoka, apsisuka: neina darbas ir tiek.

Šį vakarą jis lyg kitoks, kaip paprastai: išblyškęs nusiminęs giliai įdubusiom akim.

Jį kankina šios dienos nemalonus įvykis.

Atėjo klasėn. Jo draugai erzino šlubą mokinį Igną. Jis tylėjo ir netyčia dunkstelėjo Jurgiui pečiu. „Ar akių neturi, žioply“, suriko Jurgis, o draugai triukšmingai nusikvatojo. Ignas pažvelgė į jį gailiom ašarotom akim. Suprato Jurgis blogai padares. Kur

eina, kur žiūri, ką ima, gailios Igno akys, nei valandėlei jo nepalieka. Jis nuolat kartoja: „Supykinau draugą, ir kam aš tai padariau“... Stengiasi pamiršti. Bet neišblaivo jo, nei įdomi knyga, nei jo mėgiamas smuikas, nei mokslo vadovėliai. Per visą vakarą rymo jis ant rankų. Jis pirmą kartą prasižengė“...

„Galėjau jį atsiprašyti“, mąsto. Bet kam?.. Ar kad ir mane kartu pašieptų? „Štai užtarėjas“, sakytų visi. Jis to nevertas, pikčiurna, tinginys, kaip pamokas atsakinėja, ir mokytojai jo nemyli. Bet akys... gailios verksmingos akys... Jas lyg matau, jis iš manęs to nesitikėjo .. man geras buvo, andai knygą paskolino, o aš...

Jis nelaimingas. Neturi laimės džiaugtis nei sportu, nei ekskursijomis, nei pasilinksminimais. Jis piktas... bet jei mane kas erzintų.. O jis pagundos vertas. Ko jis lanko gimnaziją? Gabumų neturi, laimingesnis būtų namie... O gal jis negali. Ir aš suerzintas nemoku pamokų, o jis kasdien visiems ant dantų. Dieve! jie užmuša jo širdį, jausmus, gabumus, — visam amžiui pražudys jį. Bet aš ar ne toks? Argi aš galėjau tai padaryti“... Jis uždengė rankom akis, svajonių laivelyj nuplaukė pas savo tėvelius, kur gražiame kaštanais nusodintam vienkiemyj praleido vasaros atostogas. Saldūs prisiminimai. Ten visi jį mylėjo ir gerbė: kaimynai ir samdiniai. Prisiminė tą gražų, tankų ažuolyną, kur galingu riteriu mėgo švaistytis vakaro prieblandoj. Ten tiek svajota, mąstyta... pinta gražūs ateities planai. Mąstyta būti savos šalies didvyriu, pasišvęsti kovai prieš skriaudas, dabar... „Tai taip vykdau širdingus pasižadėjimus... skriaudžiu vargo draugą...

Jurgis rymo ant rankų. Jam darosi baisu. Kiekvienam pakampyj žiba baisios akys, lyg kas baisiais didžiuliais pirštais į jį rodo, tiesia baisias liesas rankas. Jam rankos sustingo, norėtų sušukti, bet jaučia, kad balso nėra. O Ignas puola prie jo apkabina kelius ir tyliu balsu klausia: „Jurgi, ką pikta tau padariau? Jis nori jį pakelti, bet kas?.. Dairosi klaikiom akim. Ramiai šviečia lempa, tyliai taksi senas laikrodis, niekur nieko, tik smarkus šiaurės vėjas baldo langines, tik smulkios sniego kruopelės kerta į juodus langų stiklus.

Jis pakyla, vaikštinėja po kambarį. „Taip... nenurims man širdis, kol neatitaisysiu. Bet kaip? Atitaisyk, žmogus, kartą įklimpęs. Draugų nesibijosiu, aš jiems parodysiu jį skriausti... Bet ne... geriau draugiškai juos perspėsiu.

Bet kaip susieiti su Ignu? ką sakyti? kur dėti akis?“... Ilgai mąsto, pasisuka, prieš jį didelis Išganytojaus paveikslas. Ilgai jis žiūrėjo į ramų pilną šventumo ir meilės Jo veidą. Čia prisiminė Evangelijos žodžius... prašykite ir bus jums duota, — belskite ir bus atidaryta. „Tavyje mano visa viltis, Viešpatie! Padėki man atitaisyti šį pražengimą saugoki mane nuo jų per visą amžių.

Rytą, kai saulės auksuoti spinduliai, žemčiūgais nužarstė snieguotus laukus, liūdnam Igno kambary rado jie ankstybą svečią: Jurgis sėdėjo greta prie stalo, spaudė draugo rankas, akys žibėjo džiaugsmu...

Apžvalga.

Tomas Edisonas. Šį mėnesį sukako garsiausiam XX amžiaus žmogui Tomui Edisonui 80 metų. Jis gimė 1847 m. Amerikos Jungtinėse Valstybėse miestely Milano (Ohio). Edisonas pagarsėjo šimtais išradimų elektrotechnikos srityje. Kiek šiandien tobuli telegrafai ir telefonai — tai jo nuopelnas; kiek šiandien yra patogus elektros apšvietimas — tai jo nuopelnas. Pirmąjį gramofoną 1878 m. jis padarė. Šianden gramofonas mums išdainuoja garsiausių artistų dainas, perduoda žymiausių muzikų kūrinius. Žodžiu, visose elektrotechnikos srityse Edisonas padarė tiek, kiek nieks iki šiol pasauly.

Sukaktuvių dieną, anksti rytą atsikėlęs Edisonas vietoj savo kasdieninių drabužių, rado naują mėlyną eilutę. Tas jį nustebino. Per pusryčius žmona jį pasveikino ir pabučiavusi prie atlapo prisegė rožę. Tai dar labiau nustebino jubilatą. Eidamas į savo darbo kabinetą sužinojo, kad jo laukia 150 įvairių laikraščių korespondentų. Garsusis išradėjas sutiko atsakyti į jų klausimus. Kiekvienas korespondentas ant lakštelio parašė po klausimą, o Edisonas stambiom raidėm rašė atsakymus. Jis atsakė į 149 klausimus. Neatsakė tik į vieną klausimą: „Koki moksliniai laimėjimai bus pasiekti per tolimesnius 80 metų?“ Kai mokslininkas rašė atsakymus į paklausimus, į jo kambarį vis nešė ir nešė krūvas sveikinimo telegramų.

Edisonas apie save. Po ilgų prašymų Edisonas sutiko šiek tiek papasakoti apie save. Tas jo pasipasakojimas yra tiek kuklus ir tipingas, kad jis sudomino visus.

„Kai man buvo 12 metų, aš apkurtau. Vos pasisekė tada gauti prie geležinkelio laikraščių pardavėjo vietą. Kartą, kai aš stovėjau prie traukinio, „šposininkas“ palydovas paėmė mane už ausų ir įsikėlė į vagoną. Rytojaus dieną pajutau didelį ausų skaudėjimą, kuris gan ilgai nesiliovė. Vis ėmiau girdėti blogiau ir blogiau, ir pagaliau, gavęs veltui į teatrą bilietą, įsitikinau, kad aš kurčias... Manau (ir taip visą gyvenimą maniau), kad aš nieko nenustojau. Kodel,— tuoj papasakosiu.

Kai tik liovė ausis skaudėti ir aš supratau, kad apkurtau, aš ėmiau godžiai skaityti knygas ir taip praleisdavau bibliotekoje visą liuosą laiką. Prie progos pridursiu, kad nesimokiau jokioje mokykloje ir visa, ką aš žinau—tai įsigyta per skaitymą. Aš godžiai ėmiaus matematikos ir per kelerius metus jos tiek išmokau, kad galėdavau lengvai daryti didžiausius apskaičiavimus.

Pardavinėdamas laikraščius anksti supratau kiekvieno cento reikšmę, bet drauge patyriau, kad darbas yra didžiausia pasauly laimė. Visur veikime aš užsibrėžiau būti pirmuoju. To norėjau pasiekti ir pardavinėdamas laikraščius. Aš su jais važinėjau visais traukiniais, drauge pardavinėdamas papirosus, cigarus ir saldainius.

Tuo laiku buvo didelis pilietinis karas. Ties Pitsburgu abiejose pusėse krito 60.000 žmonių. Visas Detroit (miestas) nerimavo. Aš nusprendžiau panaudoti progą. Nuėjęs į redakciją paprašiau duoti 1000 egzempliorių laikraščio platinti pafrontėje. Ekspeditorius pamanė, kad man trūksta šulo, nes buvau apskuręs ir neturėjau kuo užsimokėti už laikraščius. Vienok po ilgų prašymų tuos laikraščius gavau.

Juo arčiau fronto, juo laikraščius smarkiau pirko. Pirmoj stoty pardaviau du šimtu. Toj stoty paprašiau telegrafisto, kad į kitą stotį praneštų, jog pareina laikraščiai su smulkiais kovų aprašymais. Planas pavyko. Kitoj stoty pardaviau pustrečio šimto. Kadangi telegrafistai mano žinią vis perduodavo toliau, tai aš pakėliau laikraščio kainą nuo penkių centų iki dešimties, paskui dvidešimties ir trisdešimt penkių ir likau garsiausiu pardavinėtoju.

Susitaupęs kiek pinigų stojau į telegrafo kursus. Apkurtimas čia nė kiek man nesukliudė: visus aparato garsus girdėjau, o traukinių triukšmas stotyse mane nekliudydavo. Aš tapau geriausiu telegrafistu. Nuo to laiko prasideda mano išradimai. Nepasakosiu apie juos, pasakysiu tik principus, kurių aš laikiaus.

Būtinai viską turi daryti pats. Net pačius paprasčiausius braižinius aš darydavau pats ir todel gerai pažindavau visą daromos mašinos mechanizmą.

Niekad nereikia mesti pradėtą darbą. Kai aš dirbau elektros lemputes, man viena telegrafų kompanija siūlė tobulinti telegrafą ir davė didelį avansą. Pasiūlymas buvo viliojantis, ypač, kad mano padėtis buvo sunki. Bet vis tik aš nemečiau dirbti lemputes ir tą sėkmingai baigęs gavau dešimt kartų didesnį atlyginimą.

Kiekvieną išradimą reikia tobulinti. Vien telefoną aš perdirbau 35 kartus. O kiek baimės turėjau, kai 20 kartą jis prasčiau veikė, kaip pirmą. Nuleidau rankas. Bet paskui vėl dirbau, kol telefonas puikiai veikė.

Niekados nereikia klausyti kitų patarimų ir niekam nerodyti savo darbo, kol pabaigsi. Kad ir geriausias patarimas sukliudo galvojimą ir minties logiką. O iš to, kad aš parodžiau kitiems savo darbus .. mano išradimai su menkais pakeitimais buvo kitų parduodami — jie išvogdavo mano mintis ir jas parduodavo už brangią kainą.

Dirbti būtinai ramybėje. Ypatingai reik saugotis giminių. Pačiais rimčiausiais darbo momentais aš per kelias savaites niekur iš kambario nežengdavau. Dažnai geros mintys į galvą ateidavo naktį — aš keldavau ir užsirašydavau.

Atsitikdavo, kad užsikirsdavau. Bet darbo nemečiau ir kito neėmiau. Jausdamas, kad reikalingas poilsis, pertraukdavau keliom dienom protinį darbą. Tuo laiku atlikdavau savo asmeninius reikalus. Tarp kitko, kartą pertraukęs tokį darbą prie dinamo, poilsio metu vedžiau.

Apkurtimas kasdien man išlošdavo ir išlošia bent dvi valandi laiko. Laike daugybės puotų ir iškilmingų pietų, kuriuose

kartais dalyvaudavau, kai visi būdavo užimti beprasmiais plepalais ir tostais, aš, išreiškęs veide šypseną, ramiausiai užsiimdavau skaičiavimais.

Kiekvieną kartą, kai atsiminęs kurtumą kiek liūsdavau, aš prisimindavau vieną atsitikimą Sing Sing kalėjime.

Į tą kalėjimą kartą atvyko žymus pamokslininkas. Sušaukė kalinius. Pamokslininkas ėmė sakyti ilgiausią pamokslą apie Dievo gailestingumą. Vienam kaliniui nusibodo ramiai sėdėti ir jis sujudėjo. Tada priėjo prie jo prižiūrėtojas ir sudrožė lazda per galvą. Kalinys be sąmonės nuvirto. Kai po dvidešimties minučių jis atsipeikėjo, pamokslininkas dar kalbėjo. Tada kalinys pats priėjo prie prižiūrėtojo ir prašė dar kartą sudrožti.

Šitą atsitikimą aš visada atsimindavau. Ir kai dešimtys profesorių atvažiuodavo prikalbinėti gydyti ausis, aš griežtai atsisakydavau. Ir turiu prisipažinti, kad to iki šiol niekad nesigailėjau". *A. K.*

Aleksandras Volta. Šiemet sukako 100 metų nuo mirties šio didelio mokslo žmogaus. Jo vardas šiandien žinomas ne tik inteligentui, bet ir paprasčiausiam elektros srityje darbininkui. Šis dinaminės elekros išradėjas, Como universiteto profesorius buvo pamaldus ir giliai tikintis. Volta kasdien klausydavo šv. Mišių ir kas šventadienį ėjo prie šv. Komunijos. Jam taip rūpėjo tikybos dalykai, kad būdamas mokslininkas šventadieniais aiškindavo mažučiams tikėjimo tiesas.

Mūsų mokslo draugai Vilniuje. Pavergtoje mūsų sostinėje lietuviui moksleiviui sunku. Dauguma gimnazijos ir mokytojų seminarijos mokinių susikimšę gyvena bendrabučiuose bei prieglaudose. Mokytis reikia dvigubai tiek, kiek laisvosios Lietuvos mokykloje, ar Vilniaus lenkiškoje. Be kitų einamų gimnazijose dalykų reikia dar mokytis lenkų kalbos, jų literatūros, istorijos ir geografijos. Šių polonistinių dalykų moko mokytojai lenkai, kuriems tiktai rūpi brukti lietuviui lenkiška ideja ir kultūra. Jie verčia tiek lenkiškų knygų perskaityti, kad nelieka laiko nė kitoms pamokoms. Norėdami prieiti prie lenkiškų matūrų, lietuviai vilniečiai priversti kartais net naktimis prie lenkiškos knygos sėdėti, nes per pamokas reikia kaip poterius mokėti visokių lenkiškų „bohaterių" įvairius patriotinius žygius. Nesenai Vytauto Didžiojo gimnazija gavo įsakymą įvesti pirmose 3-jose klasėse po 2 pamoki per savaitę lenkų istorijos, bet lietuvių visuomenė, matydama, kad gimnazijoje ir taip jau per daug polonistikos, nesutiko savo pinigais vaikų dar labiau lenkinti ir pasiuntė savo atstovus pas ministerį.

Nors ir taip sunkiose gyvenimo sąlygose būdami Vilniečiai nenusimena. Kartais susirinkę bendrai prisimena ir savo tautinius reikalus, dirba prie savo mokyklų veikiančiose kuopelėse (Vilniuje at-kams veikti lenkai neleidžia). Vilniečiai būtų laimingi,

jei galėtų taip kaip mes nepriklausomos Lietuvos sūnūs džiaugtis laisve. Jiems trūksta literatūros, kurios mes daugiau turime ir, reikia pasakyti, mažai skaitome. Tiesa, Vilniuje yra lietuviškų laikraščių, bet nė vienas jų nėra moksleiviams skiriamas. Kokiu džiaugsmu jie skaitytų mūsų brangią „Ateitį“, ir ją, galbūt, labiau už mus brangintų.

„Pavasario“ S-gos VIII-toji konferencija įvyko š. m. vasario mėn. 28 d. ir kovo 1—2. Jos darbai ėjo bendruose ir atskirų dalių posėdžiuose. Pasirodė, kad „Pavasario“ S-ga turi virš 50.000 narių ir sėkmingai dirba tautos švietimo ir kultūros dirvoje. Pabrėžta, kad „Pavasaris“ nėra politinė, bet grynai kultūrinė ir auklėjimo organizacija. Priimta kultūrinė programa, kurios bus laikomasi S-gos darbe. Į naują Centro Valdybą išrinkti: prof. Dr. J. Eretas, Dr. Urmonas, p. Likerauskas. stud. Labanauskaitė, stud. Čitvaras ir stud. Gabaliauskas. Į Revizijos Komisiją: Dr. kun. F. Kemėšis, Dr. Pakštas ir stud. Marcinkaitė. Į Garbės teismą: prof. Dr. Šalkauskis, kun. Vaitukaitis, stud. Ambrazevičius, stud. Dobrovolskis, ir stud. Z. Endziulaitytė.

Baden Pauelis. Š. m. vasario 21 d. sukako 70 metų amžiaus skautų įkūrėjui Baden Pauel'iui. Yra anglų generolas. Jis atspėjo laiko dvasią ir sudarė modernišką auklėjimo sistemą, kuri, kaip visi žinome, plačiai pasklido pasaulyj ir prigijo. Pats Baden Pauelis buvo stiprus, tvirtas, gražaus veido vyras; dabar jau kiek pavargęs; aiškiai kalba paįvairindamas kalbą juokingais posakiais. Gerai pažįsta žmonių, ypač vaikų, sielas. Ir jo paties siela jauna, gyva, skautiška.

Mirė Brandes. Š. m. vasario m. 19 d. mirė šių laikų žymus literatūros kritikas danas Georgas— Morris Cothen—Brandes. Žymiausi jo veikalai: Svarbiausios 19 a. literatūros kryptys 5 tomai, Romantizmo mokykla Vokietijoje, Reakcija Prancūzijoje, Naturalizmas Anglijoje, Romantinė mokykla Prancūzijoje ir Jaunoji Vokietija. Brandes visur žiūrėjo grynų meno tikslų, jis visomis savo jėgomis tarnavo tik menui ir todel nenukrypo į šališkumus.

Mokinių skaičius Amerikos katalikų kolegijose. 1924 m. Amerikos katalikų kolegijose buvo apie 60.100 mokinių. Šiandie jų skaičius pakilo iki 73.674. Iš jų 39.069 berniukai ir 33.675 mergaitės. 17-oje kolegijų mokosi po 100 su viršum bernaičių. Aukštesniojo mokslo įstaigos mergaitėms ten vadinasi akademijomis. Vienoje mokosi virš 100 merginų, vienuolikoje po 500 su viršum. Lietuviai katalikai Amerikoje turi vieną akademiją mergaitėms. Ją veda šv. Kazimiero Sesers Chicagoje. Lietuvių katalikų kolegiją bernaičiams Amerikoje veda kunigai Marijonai savo įstaigoje vadinamoje Marian Hills netoli miesto Hinsdale, Ilinojaus valstijoje.

Į Palangą dabar nukreiptos visų at-kų akys. Joje šių metų vasarą bus duotas galingai at-kų organizacijai naujos lytys. Palangoje at-kai nusities gaires tolimesniam savo veikimui.

Vyriausia At-kų Valdyba jau nutarė š. m. liepos m. 8-12 d. šaukti Palangoje visų trijų At-kų organizacijos šakų: sendraugių, studentų ir moksleivių konferenciją su dainų šventė, sporto olimpiada, misterija ir t. t.

Konferencijai ruošti komisijos. Vyriausia At-kų Valdyba sudarė konferencijos vyriausią komisiją, iš stud. *Pr. Dielininkaičio* — pirm., stud. *St. Lušio* — sekr. Seimo atst. *P. Radzevičiaus* — nario. Darbas jau pradėtas. Sudaromos įvairioms darbo sritims pakomisijos. Sporto olimpiadą organizuoja Karolis Dineika ir stud. S. Treigys. Dainų šventės ruošimu rūpinasi stud. Ign. Skrupskelis.

Kuopos dainuoja. Išleistos į visas kuopas chorų reikalu ankietos jau baigia grįžti. Dauguma kuopų turi savo chorus ir net dabar pasiryžę važiuoti į Palangą. Kuopos neturinčios chorų mano juos sudaryti. Veik visų mokyklų choruose ateitininkų yra dauguma. Reikia tikėtis, kad ateitininkų dainos nustebins Palangą ir sužavės jos svečius.

Kuopos jau sportuoja. Visų at-kų kuopų sportininkų klūbai ir sekcijos džiaugsmingai sutiko žinią, kad Palangoje bus sporto šventė. Be abejo, mūsų tvirti sportininkai ir grakščios sportininkės nejuokais nustebins savo galingumu ir pažanga sporte visą Palangą.

Jaunesnieji apkerta. Į išsiuntinėtą kuopoms ankietą chorų reikalais pirmosios atsiliepė jaunesniųjų ateitininkų kuopos, o dauguma vyresniųjų kuopų dar laukia.

Joniškio kuopoj trūko nelaisvės pančiai. Kuopa džiaugsmingai praneša gavusi vėl laisvai ir viešai veikti. Joniškiečiai pilni pasiryžimo dirbti kilniems Kristaus ir Tėvynės idealams.

Aukštadvario atgimusios kuopos vadai: V. Mickus—pirm., F. Paškevičiūtė—vice-p., K. Bieliauskas—sekr., J. Čenkus —ižd., P. Radzevičius –knyg. Šie veiklūs aukštadvariečiai, be abejo, pakels savo kuopą į tinkamą aukštumą.

Panevėžy veikia 3 at-kų kuopos. Jų santykiams tvarkyti ir juos atstovauti, sudaryta Vyriausioji Panevėžio At-kijos Valdyba:

pirm. St. Grigaliūnas, vice-pirm. — Šukytė, sekret. — L. Tamošaitis, ižd. — Jokubka, knyg. — V. Dočkus ir narys—J. Laučka.

Mokytojų seminarijos ateitininkų kuopa veikia gerai. Valdybą sudaro: K. Rapšys — pirm., J. Jakubka — v. p., O. Stasiukaitytė —sekr., U. Būtėnaitė —ižd. ir Petronis—knyg.

Kretinga. Š. m. sausio mėn. 30 d. įvyko Kretingoje at-kų ir eucharistininkų Šv. Aloyzo paminėjimas. Buvo pamaldos, išpažintis, bendra komunija, pamokslas. 16 val. sukaktuvės buvo minimos progimnazijoje. Giedamas himnas, kun. Ruškys skaito paskaitą: Šv. Aloyzas. Po paskaitos Šv. Aloyzo gyvasis paveikslas, p. Macaitis gieda savo parašytą. Šv. Aloyzui himną. Pr. Baltėjus skaito paskaitą: Jaunuomenė ir gyvenimas. Toliau kitas gyvasis paveikslas: „lietuvaičių vakarinė giesmė". Labai daug šioms sukaktuvėms pasidarbavo p. Macaitis ir komisijos pirmininkė Z. Sudintaitė.

Kupiškis. Š. m. kovo m. 12 d. įvyko at-kų kuopos bendras vaikinų ir mergaičių visuotinis susirinkimas, kurį paįvairino paskaita mok. J. V. ir iškilmingas naujų narių priėmimas. Priimta 16 naujų narių. Kuopoje jaukus draugiškas sugyvenimas. Pradėta naujai atbundant dirbti, nutarta išsirašyti savo organą „Ateitį" berniukams ir mergaitėms. (Pagirtinas žygis *Red.*) Aiškinamasi įvairūs klausimai. Leidžiamas laikraštėlis „Švyturėlis", kurio šiemet išėjo 2 N. Dirbti daug padeda globėjas kun. P. Rauduvė.

Lazdijai. Š. m. vasario 27 d. Seinų at-kų kuopos valdyba savo posėdy nutarė iš gauto per vakarą pelno, vaidinant sausio 23 d. operetę „Consilium facultatis", pasiųsti 100 litų „Ateičiai." Nutarimas įvykdytas. (Tikimės, kad šį draugų lazdijiečių pavyzdį ir kitos kuopos paseks *Red.*)

Seinų at-kų kuopa kovo 13 d. perrinko kuopos valdybą. Naujos valdybos sąstatas, pasiskirsčius pareigomis, yra šitoks: J. Stanulis —pirm., M. Vektaris — vice pirm., J. Slavenas— sekret., O. Bradauskaitė — iždin., M.Mikužytė — mergaičių reik. vedėja, B. Kazlauskas—knyg. ir M. Kraužlys—archivarius.

Šiauliai. Š. m. vasario m. 26 d. Šiaulių at-kų kuopa šventė 8-rių metų gyvavimo sukaktuves. Tuo tikslu buvo sušauktas visuotinis — iškilmingas susirinkimas, kuriame dalyvavo C. V. Pirm., „Ateities" Redaktorius ir daug kitų svečių iš Kauno. Vakare buvo šeimyninis pasilinksminimas— vakaras, kur vaidinta „Rytojaus diena". Dalyvavo kuopos choras, pora ateitininkių dainavo solo ir dvi mergaitės pašoko baletą. Susirinkime kauniškiai svečiai linkėjo daug pasisekimo darbuotėj žinoma, kiekvienas sulig savo turima Centre profesija. Po vakaro svečiams drauge su kuopos Taryba buvo bendra vakarienė, kur tapo aptartas reorganizacijos klausimas. Be to, pasitarimai su sekcijų vadovais, tapo tolesniam veikimui lyg koks akstinas. Atšventus 8-rių metų sukaktuves Šiaulių kuopa pradeda naują darbuotę, kurį turės pasireikšti tikru organizaciniu gyvumu.

Ir vėl nauja kuopa. Š. m. kovo 20 d. *Joniškėlyje* įsikūrė nauja at-kų kuopa. Kuopos valdybos pirmininkas Mikas Siaurys. Narių yra apie 30. Dideliu džiaugsmu pasitinkame jau penktą šiais meta:s naują mūsų šeimos narį. Ateitininkai auga stiprėja. Didžiuokimės!

Nauja kuopa. 1927 m. kovo mėn. 13 d. *Gruzdžių* Aukštesniojoj Gyvulininkystės ir Pieninininkystės Mokykloj įsikūrė ateitininkų kuopa ir veikia viešai mokyklos sienose. Valdybą sudaro: P. Jasiūnas — pirm., B. Skridaila — v. p,, V. Velykytė — sekr., P. Stakauskas—iždn., J. Laurynaitis — knyg. Rev. komisijon išrinktą: K. Kukanka, E. Lapienytė ir K. Brencius. Kuopoj narių 27. Ši nauja kuopa jau užsisakė 10 egz. „Ateities" ir atsiuntė 40 lt. Tuo tarpu senesnės kuopos laukia. Telaimina Aukščiausias pirmuosius žingsnius!

Rokiškio kuopa prieš Užgavėnes suruošė vakarą. Labai vykusiai pastatyta gana sunkus Hauptmanno veikalas „Hannelė". Režisavo meno dalykuos daug nusimanąs kuopos globėjas kun. kap. Gižinskas. Kuopos veikimas besiartinant pavasariui pradeda dar daugiau reikštis.

Rygiečiams keista. Viena Rygos at-kų veikėja savo laiške Redaktoriui taip rašo: „Kai aš paskaičiau „Ateityje", kad dar tiek daug kuopų neatsiteisė už „Ateitį", nustebau. Man ir tikėti nesinori, kad tai būtų tiesa. Bendrai, mes rygiečiai daugiau laukiame iš Lietuvos at-kų. Mes čia gyvendami neturime tokių įpratusių veikėjų, mūsų gyvenimo sąlygos kitokios ir be to mūsų at-kų veikimas suvaržytas. Visuotinius sus - mus darome gimnazijoje, su kitais sunku. Prieš kalėdas norėjome paminėti mūsų kuopos dviejų metų sukaktuves, bet p. Direktorius uždraudė". Tikri at-kai ir varžomi pajėgia savo pareigas atlikt. Mūsiškiams pavyzdys!

Domisi „Ateitimi". Šiemet į „Ateities" skaitytojų šeimą prisidėjo gražus naujų draugų būrys. Prenumeratos dar ir dabar tebeplaukia. Redakcija ir Administracija gauna iš „Ateities" skaitytojų linkėjimų ir toliau sėkmingai vesti „Ateitį".

Baigė aukštąjį mokslą. Nesenai grįžo iš užsienio baigę aukštąjį mokslą — Antanas Liorentas technikos mokslus Dancige diplomuoto inžinieriaus laipsniu ir Jonas Remeika istorijos mokslus Kylio universitete daktaro laipsniu.

Pereitų metų gale Dotnuvos Žemės Ūkio Akademiją baigė šie at-kai: S. Juozelėnaitė, J. Lingė (agronomijos mokslus), J. Gražulis, V. Endziulaitis, R. Ugintas, J. Lėlys (miškininkystę). Baigusiems pagerbti ir atsisveikinti Dotnuvos stud. At-kų D-vė suruošė vakarienę. Didžiuokimės, kad baigusių aukštąjį mokslą at-kų būrys kas kart didėja. Jau dirbančių visuomenės ir kultūros darbą at-kų jėgos papildomos naujomis.

Friburgas. Į stud. At-kų D-vės valdybą pavasario semestrui išrinkti: kun. Ign. Kliauzis — pirm., M. Tulauskaitė—sekretorius.

Utena 1927 m. kovo mėn. 13 d. įvyko visuotinis Utenos at-kų susirinkimas. Į šį susirinkimą atvyko mums brangus kuopos globėjas K. Bražėnas. Sugiedojus himną, kuopos pirmininkas D. Prūsas nušvietė kuopos ir sekcijų stovį bei veikimą. Su-mo prezidiuman pakviečiamas svetys Dikinis, A. Rudokas ir Nemickaitė. A. Rudokas kalbėjo apie reikalingumą užmegsti tampresnius ryšius su at-kams prijaučiančiais inteligentais. Gerb. globėjas davė mums nurodymų ir prižadėjo patraukti daugiau miesto inteligentų, kurie galėtų prisidėti prie aktyvesnio kuopos veikimo. Be to, kalbėta apie užmezgimą artymesnių ryšių su vietos skautais, su kuriais paskutiniu laiku buvo santykiai apirę.

Kuopos veikimas geras. Kuopa stengiasi į pabaigą mokslo metų surengti operetę.

Utenos at-kams daug gera žada visų mylimas mok. A. Levanas, kuris jau kuopai padarė keletą paskaitų. Be to, pasižadėjo at-kams aiškinti retorikos mokslą, kuo visi nariai yra labai patenkinti.

Mariampolė. M-lės at-kų kuopa padariusi kovo mėn. 6 dien. savo susirinkimą priėmė reorganizacijos projektą, kuriuo visa kuopa suskirstoma į tris atskiras kuopas — V. R. Jono gimnazijos, mokytojų seminarijos ir juvenato. Visos trys kuopos sudaro taip vadinamą rajoną. Senoji kuopos valdyba atsistatydino. Rajono pirmininku išrinktas *B. Abraitis*. Kovo mėn. 12 dien. gimnazijos kuopa padarė savo susirinkimą, kuriame kuopos pirmininku išrinktas *K. Barzdukas*. Jaunesnieji ir vyresnieji at-kai veikia drauge.

Mariampolės ateitininkų kuopos Tradicijų Komisija prašo visus buvusius šios kuopos narius ir iš jos išėjusius 1925 m. ir 1926 m., vykdant šių metų kuopos nutarimą, prisiųsti greitu laiku (ne vėliau šių metų birželio m. 1 d.) savo autobiografijas ir fotografijas šiuo adresu: J. Širvinskui, Pedagoginiai Kursai, Mariampolė.

Ką nutarėte žodžiu — įvykdinkite tada. Tik tada ir tolimesni jūsų žodžiai bus verti dėmesio.

Mariampolės Valst. R. J. gimnazijos VIII kl. at-kai savo klasės ir idejos draugui Petrui Aleksandravičiui del jo a. a. motinos mirties reiškia nuoširdžiausią užuojautą.

Kražių „Žiburio“ gimnazijos VI kl. ateitininkai savo kilniųjų idejų draugei Elenai Usaitytei del jos a. a. motinos mirties reiškia giliausią užuojautą.

Telšių ateitininkų kuopai ateinančiais metais sukanka 10 metų nuo pokarinio įsikūrimo. Kuopa yra pasiryžusi parašyti Telšių ateitininkų istoriją. Nėra užsilikę jokių dokumentų iš prieškarinio veikimo. Todel Telšių at-kų kuopos valdyba labai prašo dalyvavusių prieš karą Telšių kuopoje suteikti turimų žinių, prisiunčiant iš to laiko veikimo atsiminimų, dokumentų. Prašo siųsti šiuo adresu: Br. Dunduliui, Vysk. Valančiaus V. Gimnazija, Telšiai.

Salomeja Neris. **Anksti Rytą.** Kaunas 1927. Išleido „Ateitis". Kaina 2.50 c. 80 psl.

Tarp „jaunesniųjų" mūs poetų kažkaip vis nebuvo moterų. Teisybė, buvo pasirodžius Tyrų Duktė, tik jau senai nutilo. O mūsų literatūros tradicijomis einant nepritiktų moterims atsilikti. Šiuo savo rinkinėliu S. Neris pasirodo kaip moterų atstovas „jauniausiųjų" tarpe.

Iš pirmojo rinkinėlio nereikia kažko nepaprasta laukti. Labai retas menininkas pirmuoju savo debiutu pasaulį nustebina ar genijum pasirodo. Dar nesubrendusios jėgos, neištobulinta forma, ir „save" netaip jau lengva poetui rasti. Tai tik bandymai, kelių ieškojimas. Retas poetas išsyk atatinka savo tikrąją sritį, pataiko tinkama vaga savo jėgas paleisti. Daugumas pirmiau išklaidžioja visais keliais, ir tik vėliau pradeda žymesnių dalykų kurti. Del to negalime stebūklų nė iš Salomejos Neries laukti. Pirmuosius bandymus recenzuojant svarbiau pažiūrėti į tas jėgas ar jausmus, kuriais ji kuria ir į tą pasaulį, kurį ji pergyvena ir vaizduoja.

Sunku mūs laikais iš pradedančio poeto reikalauti, kad jis (anot Radzikausko) nedarytų reveransų į kairę ir dešinę. Neapsieina be jų nė S. Neris. Reikia pažymėti, kad vis „jauniausiems" ir patiems jauniausiems: Putinui, Binkiui ar net Tysliavai. Turbūt jau toki laikai... „Anksti Rytą" yra 37 dalykėliai. Visi — gryna lyrika, net be priemaišų epiškumo ar dramatizmo. Neris — gryniausia (bent šiam rinkinėly) lyrikė. Be tendencijos, be bet kokių šūksnių. Nesprendžia ji savo eilėraščiuose kultūros problemų, žmonių ar luomų santykių. Žmogų ji težino, ne žmoniją. Ir tą jos žmogų nekankina „amžinieji, prakeikti" klausimai. Tuo Neris griežtai skiriasi nuo jauniausiųjų. Nesmerkia ji nieko, neteisina, nemokina.

Nė ne gamtos dainius Neris. Tiesa, ji neaprašinėja, kaip daugumas „jaunesniųjų", nei miesto su elektromis bei fabrikais. Rašyti ji rašo ir pavasarį, ir saulėleidį ir t.t. Bet šie dalykai vis iš silpnesnių. Gamta jos — ne mūsų girių bei laukų gamta, tik kažkokia abstraktiška. Vaizdai išrodo sugalvoti, gražūs ar ne, savi ar skolintiniai, vis — literatūriški. Parkai, alėjos, per atostogas

jūra. Gamta vaizduoti nevyksta. Ji nežadina autorei stipraus jausmo, kur atskirus vaizdus surištų, atgaivintų, sušildytų ir skaitytoją patrauktų. Dažnai jos minimas vėjas — ne gaivalinga, visa ardanti jėga, tik ritmas, kur supa visa ir neša.

Ritmas — svarbus Neries eilėraščių veiksnys. Dažnai jis savavališkai neša autorę per mintis, vaizdus. Sukuria visai palaidus posmus. Nugali ir jausmą, kur turėtų tuos posmus susieti. Ritmas, muzikalumas — Neries jėga ir silpnumas. Jo pagauta sukuria ir tokių gražių dainų romansų kaip „Vėjas“ (30 ps.) Iškeliaujant (20) ir t. t.

Svarbiausia Neries lyrikos savybė — moteriškumas. Jis matyt ne tiktai iš kasų, rūbų šilkinių, karolių ir t. t. Neries moteriškumas — tai ne „godos mergautinės“ kurių kitąsyk prisvajojo Tyrų Duktė. Panašūs dalykai Neriui netinka. Ir „jis“ — nelabai dėkinga mūs autorei poezijos medžiaga. Kur bando jam angažuoti, išeina retoriška, šalta. Neries jėga — lėtas, tylus subtiliai nedrąsus sentimentališkumas. Simboliais nedrąsiai pasiskųst, tik leisti suprast, kad skaudu ar liūdna, slepiantis pasisakyt — geriausiai jai sekasi. Pav. Našlaitės naktis (36), Pajesy (72) ir t. t. Tegu ir čia yra vaizdų barikadų ir kitokių netobulumų, bet yra ir gyvo jausmo gražiai išreikšto.

Del šios Neries savybės labai jos poezijai netinka visokios skolytinės „žalios akys“, žalčiai gyvatės, peiliai ir kiti ekscentriškumai. Nevieną visai neblogą dalykutį jie yra sugadinę, pav. kad ir Kryžkely (24) ar Baltieji Kalnai (50) ir kt.

Bendrai reikia pasakyti, kad „Anksti Rytą“ — bandymų rinkinėlis, ir nė kiek nesilpnesnis už pirmuosius rinkinėlius daugelio kitų, šiandie jau įgarsėjusių poetų. Yra jame silpnų dalykėlių, yra geresnių, yra visai neblogų. Autorė ieško, blaškosi, visokių priemonių griebiasi. Pradžioje negali kitaip nė būti. Kuriais keliais toliau kurdama Salomeja Neris nukeliaus, ir kiek šie spėliojimai apie jos pirmuosius bandymus bus teisingi — pamatysime vėliau, kai susilauksime brandesnių jos dalykų. Dabar lieka tik sveikinti ją išleidusią pirmąjį savo rinkinėlį ir linkėti tobulėt, greičiau tikrąjį savo kelią rasti ir įnešti savos, naujos dvasios srovelę į „pačių jauniausiųjų“ poeziją. *P. Kirvelaitis.*

Pr. Meškauskas. **Lietuvių rašomosios kalbos vadovėlis,** I d. Klaipėda, 1926 m. *Prof. J. Jablonskio* žiūrėtas taisytas. 64 pusl.

Šito vadovėlio sulaukę, mes turime džiaugtis: mūsų kalbinė literatūra dar tebėra menkutė — be gramatikų, sintaksės, reikalingų kalbai išmokti vadovėlių kaip ir neturim. Iš raštų kalbos išmokti ir labai sunku. Paveikslingos kalbos knygos ant pirštų suskaitomos.

Šitame, prof. J. Jablonskio žiūrėtame taisytame, vadovėly randame labai daug naudingų dalykų: čia nagrinėjama patys svar-

bieji rašomosios kalbos dalykai, čia parodoma, kaip kai kurių žmonių rašoma ir kaip reikia rašyti (žodyno, sintaksės klaidos...). Vienų žodyno klaidų (netikusių žodžių) yra 18 puslapių. Visi mokiniai, baigę IV klases, mano nuomone, turi šitą didelės vertės vadovėlį įsigyti. Kaštuoja (3 lt. 50 ct.). Kiekvienas naudos iš jo daug turės.

Visai galima sutikti su autorium, jog „Šis vadovėlis, skiriamas kalbos mokslo praktikos reikalui, man rodos, galės tikti visų mūsų mokyklų mokytojams, rašytojams... ir aukštesniosioms klasėms bei mokytojų seminarijoms". Tad mokyklos turėtų kuo greičiausiai įsigyti.

Žvilgauolis.

„**Kosmos**" — gamtos ir šalimų mokslų mėnesinis žurnalas VIII metai, Nr. 1927 m. Kaunas.

„Kosmos" būdamas vienintėlis rimtas tos rūšies žurnalas yra graži mūsų mokslinėj literatūroj pažiba, kuria ne tik mes patys galime pasidžiaugti, bet ir užsieny kitiems pasirodyti. Žurnalas stovėdamas ant objektyvaus pagrindo į savo bendradarbių skaičių yra sutraukęs veik visus Lietuvos gamtininkus ir net keletą iš užsienio.

Deja, šio rimto žurnalo mes dar nemokam tinkamai įvertinti ir todel jis nėra taip plačiai pasklidęs, kaip šiauliškė „Kultūra", kuri tačiau visais atžvilgiais toli nuo „Kosmos" yra atsilikusi vis dar tebešukaudama apie tariamuosius materializmo laimėjimus ir kitus mokslo senokai užmirštus „atradimus".

Šiam numery, pirmuoju straipsniu eina P. J. *Koloidų chemija bei fizika — Nobelio premija apkarūnuoti mokslai*" Trumpai aprašoma trijų mokslininkų: Zsigmondy, Svedbergo ir Perrinó darbai koloidų chemijoj bei fizikoj, už kuriuos jie yra gavę garsiąsias Nobelio priemijas. Toliau eina dar vos pradėtas spausdinti A. Juškos straipsnis: „*Žvaigždės evoliucija*". J. Dalinkevičius straipsny: „*Lietuvos geologinių tyrinėjimų reikalu*" pabrėžia tyrinėjimų svarbą kraštui, ypač krašto ūkiui.

Galop iškelia Lietuvos geologinio muziejaus steigimo reikalą ir net duoda jam tvarkyti nurodymų. Prof. K. Regelis aprašo rastus javus Gabrieliškių, Bubių ir Veliuonos piliakalniuose. P. M. Kvašninas—Samarinas duoda pluoštą žinių, straipsny: „*Apie geologines pietinės Lietuvos sistemas ir Alytaus apylinkių kreidą.*"

Dr. K. Pakštas duoda gana įdomią *kviečių geografinę apžvalgą*. Labai gražiu ir lengvu stilium nupasakoja to seniausio javo istorija ir nūdieninį išsiplėtimą įvairiose pasaulio šalyse. Ypatingai ryškiai atpasakoja kviečių gamybą Amerikoj. Kviečių ateitis gana graži, jų gamyba visam pasauly gali siekti iki 2.700.000.000 kvintalų (kvintalas=100 kilogr.), dabar siekia maždaug 1.200.000 000

kvintalų (Lietuvoj 840.000 kv.). Visoj šioj apžvalgoj ryškiai figuruoja ir Lietuva turtingiausia valstybė, šiuo atžvilgiu, Pabaltėje. J. Elisonas aprašo Vilpišį arba laukinę katę (Felis catus), seniau gyvenusią Lietuvoj. Daug įdomių žinių duoda Sergijaus Morgulio, Nebraskos universiteto biochemijos profesoriaus straipsnis: „*Nauji patyrimai apie gyvių žiemos miegą.*“ Čia aprašoma keletas autoriaus darytų tyrinėjimų.

Gale randame Vytauto Ceraskio (rusų astronomo) ir Wiliam'o Batesono (anglų biologo) nekrologus.

Vl. Viliamas.

Iš mūsų kūrybos lobyno.

Neramios, audringos, troškimų kupinos jaunatvės pergyvenimai, siekimai, lyg skaidrioj vandens gilumoj, atsispindi mūsų kuopų leidžiamuos laikraštėliuos. Pavartęs jų vieną kitą, taip ir jauti prabėgusias dienas. Šiuo įspūdžiu ir noriu su jumis, jaunieji draugai, pasidalyti.

Tikrasis Kelias, Alytaus at-kų kuopos organas, 1926 m. gruodžio m. Nr. 3, gyvas, įvairus, patraukiantis, tikrai dzūkiškas. Turinyje ir vienas kitas eilėraštukas, beletristikos dalykėlis ar praktikos straipsnelis. Taip pav., *P. Ramonis* straipsnelyje „Kažin, ar gerai?“ visai rimtai perspėja draugus nuo perdidelio įsileidimo į šokius. Laikraštėlis šapirografuotas ir gražiai parašytas

Saulėtekis 1926 m. 7—9 Nr. ir **Sesutė** 8—9 Nr. Pirmasis Šakių at-kų bernaičių laikraštėlis, antrasis — mergaičių. Šakietės bene vienintelės, kurios turi savo atskirą organą. Jau pats viršelis, gėlėmis puoštas, daro švelnų, nuoširdų įspūdį. Šis numeris beveik paaukotas mirusiems draugams prisiminti. Dailiai išleistas. Kitoms mergaitėms pavyzdys.

Jaunystės žiedai, Pasvalio at-kų k. laikraštėlis. 1927 m. 2 N. Turinyje bent aštuoniolika dalykų surašyta ir daugumoje visai rimti klausimai gvildenama, k. a.: *Skaidros* — „Kultūros problema“, *Bangos* — „Religinė praktika“, *Vyturėlio* — „Evoliucija“ ir k. Matyt apsiskaitę autoriai. Pabaigoj ir tautosakos skyrelis. Pagirtina, nes ši sritis apie Pasvalį maža ištirta. Tik straipsneliai reikėtų tęsti per visą puslapį ir truputį dailesnė ornamentika pasirinkti.

Spindulėlis, Ukmergės at-kų leidinys. 1926 m. Nr. 25, 26 ir 1927 m. Nr. 27. Visuose be atvangos ten čiulba *Lakštingala* su *Vargo Karalaičiu*, o *P. V-as* mėgina nutiesti gaires, kaip at-kai rturėtų žiūrėti į patriotizmą, yra sveikų minčių. Be to, „Spindulėlio“ 26 Nr. išleistas septynerių metų jubiliejui paminėti, kuriame andame buv. kuopos narių gražių atsiminimų. Puiki tradicija jubiliejiniais leidiniais suartint gyvenimo aplinkybių išmėtytus idejos

draugus. Be galo aiškiai parašyta, kas šapirografuotiems laikraštėliams labai svarbu, tik gaila, kad Ukmergės menininkai savo gabumus palėpėse slepia.

Ateities žiedas 1926 m. 1 ir 2 Nr. ir **Ateities spindulėlis**, 5 Nr. 1926 m. gruodžio mėn. Vyr. ir jaun. Šiaulių at-kų laikraštėliai. Vyresniųjų organas turinio atžvilgiu rimtokas, tik reikėtų techniškai geriau apdirbti. Leidžia „Filosofų-literatų" sekcija, redaguoja J. *Trumpulis*. Jaunesniųjų „spindulėliu" galima pasidžiaugti ir palinkėti, kad talpinamų straipsnelių kalbą ir stilių duotų kam nors iš vyresniųjų draugų peržiūrėti. Matyti daug gerų norų ir atsidėjimo. Įsidėmėtinas jaunųjų draugų praktiškumas — net šešetą reklamų suskaičiau. Čia At-kų namų plytelės, čia „Laimės Kalendorius" ir k.

Jaunystės Žiedai, Mariampolės Marijonų gimn. moksleivių laikraštėlis, 1927 m. 1 Nr. Leidžia at-kų literatūros sekcija. Retas kuris pirmas toks apdirbtas visais atžvilgiais moksleivių laikraštėlis pasirodo. Talentingo plunksnos darbininko galima laukti iš „Preliudium" autoriaus *S. T.* Turinys skaitytoją labai patraukia. Sumaniai redaguojama aforizmai bei įvairenybės. Lauksime daugiau pasirodant.

Atžala, 1926 m. gruodžio mėn., Linkuvos at-kų kuop. 5-rių gyvavimo metų sukaktuvėms paminėti. Didelio formato iš 110 pusl. Daug rūpestingo darbo įdėta, tik gaila, kad iš buv. kuopos narių vos vieno atsiminimų terandame. Dailiosios literatūros skiltis užpildo *Al. Dičpetris*, jaunos sielos skausmų dainius. Įdomu pastebėti, kad čia randame vokiečių kalba išleistų kai kurių veikalų apžvalgą. Jas recenzuoja *S-as*. Tautosakos skyrelyje užtinkame vietos mokyt. muz. *K. Jovaišos* komponuotų liaudies dainelių. Eucharistininkai turi savo skyrelį. Bendrai „Atžala" turininga. Redagavo *Tėcė Kriaučiūnaitė*.

Visus viršui suminėtus leidinėlius vainikuoja

Lyra, Panevėžio Sav. Gimn. At-kų laikraštis, 1927 m. 1 Nr. ir **Inkarėlis**, Biržų At-kų leidžiamas 1926 m. 1 Nr. Pirmojo stiliumi atsigėrėt negalima — lengvas, skambus, imponuojantis... Garbė redaktoriui *J. Katinui*, kad sugebėjo geriausius stilistus bendradarbiais pasirinkt. Ir pavyzdingiausiai vedama kronika, kuri po kai kurio laiko turės begalinės svarbos. Ir redakcijos atsakymai puikiai suredaguoti.

„Inkarėlis" gi kiekvieno akis patraukia savo išvaizda ir techniškų apdirbimu. Tiek ornamentika, tiek pati rašysena išlavinto skonio parinkta. Niekas nepraeis nepasigrožėjęs *Ern. Bliudniko*

piešiniu. „Mano ir Tavo Rūmai“ ir „Ramaus kampelio prieglobstyj“. Redaguoja jau žinomas jaunas poetas *Bern. Brazdžionis*, kuris ir „Inkarėlio“ skiltyse gražiai pasireiškia, — tiek pats rašydamas, tiek bendradarbius pasirinkdamas. Be ko kita mano dėmesį atkreipė straipsnelis — „Baltąsias dainas“ prisiminus, — kuriame puikiai apibūdinama muzika ir jos santykiai su žodine poezija. Būtų gera, kad su šiuo biržiečių numeriu ir kitos kuopos susipažintų.

Laukiame iš visų kuopų naujų leidinėlių, apie kuriuos kitą kartą pakalbėsime.

Pr. Žydrūnas.

Atsiųstos Redakcijai paminėti knygos.

Doc. kun. Pr. Penkauskas, **Bazelio susirinkimas ir Lietuvos sosto reikalas Vytautui mirus.** Atspausdinta iš „Tiesos Kelio“ 1926 m. 24 psl. Kaina nepažymėta.

Žemės Ūkio Akademijos Metraštis 1924—26 m. Žemės Ūkio Akademijos leidinys. Kaunas 1926 m. 312 psl. Daug iliustracijų. Kaina nepažymėta.

Petras Vaičiūnas. **Sudrumstoji Ramybė.** Keturių veiksmų drama, premijuota L. K. Blaivybės Dr-jos konkurse. L. K. Blaivybės Dr-jos leidinys 42 Nr. Kaunas 1927 m, 116 psl. Kaina 2 l. 50 c.

J. Gobis, **Meilė ir Gyvenimas.** Autoriaus leidinys. Linkuva 1927 m. Sukrauta „Dirvos“ B-vės knygynuose. 48 psl. Kaina 2 lt. 20 c.

D. W. Mut. **Mūsų laikų Šventoji** Š. Teresė Vaikelio Jėzaus. Vertė *Juozas Stankevičius.* Kaunas 1927 m. 72 psl. Kaina nepažymėta.

P. Jurgelevičius, **Lietuvos ateitis.** Lietuvos Skautams Remti Draugijos leidinys. Kaunas, 1925 m. 32 psl. Kaina nepažymėta.

Pr. Meškaushas, **Lietuvių rašomosios kalbos vadovėlis.** I dalis. Klaipėda 1926 m. 64 psl. Kaina 3 l. 50 c.

K. Gineitis, **Amerika ir Amerikos lietuviai.** Knygoje 167 paveikslai. Autorius leidinys. Kaunas, 1925 m. 326 psl. Sukrauta Kaune „Vairo“ knygyne.

Zurkinden, Odilo O. S. B. **Wie der. Herr so gut gevesen.** Erzählungen aus Christi Zeit. 2. u 3. Auflage. (6. bis 8. Tausend) 8⁰ (IV u 86 S.) Freiburg i. Br. 1927, Herder. Gebunden in Leinwand M. 2.

Federer, Heinrich, **Eine Nacht in den Abruzzen.** Mein Tarcisius — Geschichtlein. 61—66. Tausend. 12⁰ (IV u 64 S.) Freiburg i. Br. 1927. Herder. M. O. 60; in Pappe M. 1. 20.

Atsiųsti paminėti žurnalai.

Židinys, Literatūros, mokslo, visuomenės ir akademiškojo gyvenimo mėnesinis žurnalas, 1927 m. vasaro m. 2 Nr. Turinys: Mirė Jonas Basanavičius: J. Stanišauskas: Po šimto metų; Stasys Santavras: Raudonas sienos; P. Ovidijaus: Faetonas (M. Gustaičio vert.); Prof. St. Šalkauskas: Visuomeninio auklėjimo tikslai; E. Radzikauskas: Mūsų literatūros krizis ir šiandieninis jos padėjimas; V. Mykolaitis: Del meno aptarimo (atsak. A. Jakštui), J. Eretas: Lietuvių kalbos likimas Amerikoje; Latvių liaudies menas (vertė P. Gaučys); A. Kučinskas: Prancūzų katalikų jaunimo s-ga; V. M.: Georges Brandes; Apžvalga; Akademiškas gyvenimas, knygos ir žurnalai.

Soter, Religijos mokslo laikraštis 1926 m. III. Rašo: Prof. Pr. Dovydaitis — Etimologija ir sąvoka žodžio „religija". Prof. Dr. O. Menghin — Aukų žymės iš senosios akmens gadynės; Prof. Dr. Joh. Döller—Senovės Įstatymas naujųjų atradimų šviesoj: Prof. J. Skvireckas—Neteisusis užvaizdas; Prof. Dr. A. Grigaitis—Egzegezes metodikos naujieji keliai; Prof. E. B. Allo—Graikų-romėnų dievai gelbėtojai Prof. B. Česnys (vert)—Theoi Sotepes in paganizmo graeco-romano: Prof. Pr. Dovydaitis — Krikščionybė ir budizmas; Prof. Pr. Dovydaitis — Iš mokslininkų gyvenimo ir darbų. 112 pusl.

Tiesos Kelias, Religijos bei doros mokslo ir visuomenės gyvenimo mėnesinis laikraštis. 1927 m. kovo mėn. Turinys: Oficialinė dalis: Pamokslai; straipsniai; Prof. K. Šiaulys — Civilinės jungtuvės; Prof. kun. Pr. P. Būčys — Chwolsonas ir Religija; A. Kučinskas — Mokyklų klausimu; Dr. P. Malakauskis — Buv. Žemaičių vyskupijos pasninkai; Kun. Dr. J. Česaitis — Ko kunigas negali padaryti?; Kun. A. Liepinis — Gyvasis religinimas; Iš katalikų gyvenimo ir kt.

Logos, Filosofijos laikraštis. Redaguoja Prof. Pr. Dovydaitis. VI metai; 3 Nr. Leidžia Lietuvos Universiteto Teologijos Filosofijos Fakulteto Filosofijos skyrius. Kaunas, 1926 m. Rašo: Prof. A. Dambrauskas — Euklido V-jo postulato kreivė ir metageometrijos pagrindai, Prof. J. Simkus—Darbo mokesnio teorijos bei sistemos ir darbo našumas; Prof. Pr. Dovydaitis — Guyau moralės mokslo kritika; Prof. Iz. Tamošaitis — Psichiškieji reiškiniai ir jų tyrimo metodai; Prof. P. Kuraitis — Ontologinio subjektivizmo pagrindai ir jų vertė; Doc. A. Gylys—Emil Kraepelin; Prof. Pr. Dovydaitis — René Worms.

Skautų Aidas, Iliustruotas skautų laikraštis, 1927 m. kovo mėn. Nr. 3.

Skautų Žodis, Neperiodinis Panevėžio Tunto Skautų laikraštis, IV m. Nr. 8 1927 m. kovo m. 4 d.

Jaunimo Draugas, Vlniaus krašto jaunuomenės mėnesinis laikraštis 2(14) ir 3(15) Nr.r. Vasaro, Kavo Nr. Nr.

Saulutė, 1, 2, 3 Nr. Nr.

Kevadik, Norsvo enesekasvatuse ja alurefurmi ajakiri 1926 (ez IV aastahäik N 5.

Padėkos.

1. Seinų at-kų kuopai Lazdijuose už paaukotus „Ateičiai“ 72 litus ir Kybartų kuopai už 20 lt. tariame širdingą dėkų.

„Ateities“ administracija.

2. Visiems atsiuntusiems at-kų eucharistininkų vedamoms misijoms pašto ženklų, o ypatingai Rygos mergaičių kuop. pirm-kei Pr. Ramonaitei ir jos uoliuosioms ateitininkėms — 1000, nenuilstančiam Biržų euchar. misijų rat. vedėjui A. Sušinskui — 1500, stud. Bendaravičiui — 725, Z. Sirutytei, ir „Ateities“ Redakcijai reiškiame širdingiausią padėką.

C. V. Eucharistininkų R. V-jas.

3. Telšių At-kų Eucharistininkų Būrelio Valdyba visiems aukojusiems būrelio knygynėliui knygas, ypatingai Jo E. Telšių Vyskupui, Kanaun. Borisevičiui ir kun. Ramanauskui reiškia giliausią padėką. *Būrelio Valdyba.*

4. Negalėdami visiems provincijos eucharistininkams atskirai padėkoti už sveikinimus mano Vardo Dienoje, čia tariu mylimiesiems nuoširdų dėkui—

Juozas Barisas
C. V. Eucharistininkų R. V-jas.

Redakcijos atsakymai.

S. Pumpurui. Kam tiek pesimizmo, geriau sakant, sentimentalaus verkšlenimo. Tas jaunuoliui visai nepritinka — Dialogas „Motina ir Sūnus“ visai būtų gražus, tik žinoma čia yra daug formos netobulumų, bet jie galima nuveikti. Patartume draugui dar ne vieną kartą, kad ir šį savo dalykėlį gerai peržiūrėti ir stropiai taisyti stilių. Taip ir visus kitus. Dideli dalykai tik per didelį darbą pasiekiami. O gabumų pas draugą šioj srity esama.

Albertui. Geriau savo idealo meilę realiais darbais paremti, o ne tokiais eilėraščiais, nes jie niekados nebus poezija. Daug geresnis dalykėlis „Energingas darbuotojas“. Jis visai būtų tinkamas, jei tik būtų labiau išplėstas ir stilius daugiau apdirbtas. Dabar jo nededam, bet tikimės, kad draugas savo prozos raštais toliau mūsų „Ateitį“ remsi.

P. Ateitininkui, Gražios mintys, bet, koks čia tamstos eilėraštis! Mes tokių nespausdinam, ypač, kad dar užduodi T. redakcijai „sustatyti“. Tikimės mums daugiau siųsi ne tokių, bet geresnių patiės „sustatytų“ ir pataisytų.

J. D. Jūsų eilėraščiuose nėra nė trupinėlio poezijos ir pati mintis iškraipyta. Negalim spausdinti.

Jaun. ateitininkui. Gaila, kad tamstos noro patenkinti negalim — eilėraščio nedėsim; jis labai silpnas. Kad jo pradžia gera, tai juo blogiau, nes ji pasisavinta iš kito poeto, ir skamba taip: „Mano siela — nuolatinė disonansų sutartinė“ — tas labai peiktina.

At. Šv. Tamstos poezija rodo gilią autoriaus sielą. Ir šiaip nuolat jo mėgstama filosofuoti, bet kitais atžvilgiais atsiųstieji dalykėliai yra gana silpni, ir jų spausdinti negalim.

Aidainiui. T. nebijok, ir del vietos trūkumo savo eilėraščių netrumpink. Jei bus geri, įdėsim kad ir ilgiausią. Šiuo atveju, deja, nors jis būtų ir kažkoks trumpas, nedėsim, tik ne todel, kad vietos nėra.

Pranui Kolibrui. Eilėraščių nežadam dėti, bet dramos, kurią draugas ketinai atsiųsti, mes laukiam. Žinoma, jei Tamstą vis toks būsi, kaip pats prisipažisti,

(„Visad nelinksmas, dienos be saulės,
Dainuojant dainą, vis neblaivus,
Širdis ko laukia... Vis nusiminęs,
Kasdieną rymau taip neramus..“) tai ir dainos bus suklypusios, neblaivios. Jeigu jau imiesi rašyti, patartume būti blaiviam ir uoliau taisyti, ką rašai.

J. Trumpai, Jonui, J. M., St. Jakštui. Poezija silpna — nedėsim.

Redaktorius A. Januševičius, „RAIDĖS“ spaustuvė Kaune

Šarada.

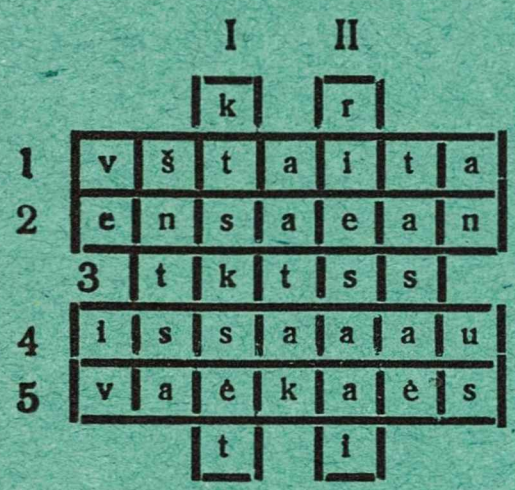

Iš kairės dešinėn skaitant 1) eilutėj turi išeiti didelio pagerbimo žodis, 2) vežimo vardas, 3) 3) naminis paukštis, 4) žymios organizacijos narys, 5) laiko matas.

Iš viršaus apačion: I senas Lietuvos miestelis, II vieno žurnalo vardas.

Pirmas, gerai šią šaradą išsprendęs gauna Salomejos Neries eilėraščius „Anksti Rytą“, antras 1920 m. jubiliejinį „Ateities“ sąsiuvinį. Sprendimus siųsti Redakcijai ligi šių metų balandžio m. 20 d.

„Ateities“ Redakcija.

Į talką!

Įsisteigusi **Kalbos Sekcija** (prie Studentų Humanitarų Draugijos) yra pasiryžusi, kiek galėdama, tirti savo kalbą: rinkti iš įvairių tarmių žodžius (vardus, — miestų, upių, ežerų, kalnų, balų, piliakalnių, laukų, miškų, namų...,—pavardes, pravardes, padargų, apdarų, indų, rykų... pavadinimus), mįsles, priežodžius, patarles, pasakas, dainas, žodžiu sakant, visa, kas tik liečia bent kiek kalbą.

Pati viena nepajėgdama to darbo varyti, kviečia Jus, moksleivius, savo jaunuosius mokslo draugus. Darbas čia, tiesa, nepelningas, tačiau naudingas mūsų kalbos mokslui.

Žodžius rašyti prašome į tam tikrus 10×8 santimetrų lapelius, tik vienoje pusėje: čia reikia pažymėti žodžio geografija (valsčius, kaimas, kur žodis arba sakinys yra girdėtas); be to dar, geistina būtų, kad kiekvienas žodis turėtų sakinių (paaiškinimų), vadinas, kad nebūtų plikas: juo daugiau žodis turi sakinių, juo jis brangesnis. Lapelį pasirašo žodžio padavėjas, mūsų talkininkas.

Pasakas, dainas, mįsles, priežodžius, patarles (būtų gera, kad tai visa būtų tarmiškai užrašyta ir tarmės žodžiai paaiškinti) prašome rašyti į paprastus lapus, taip pat vienoje pusėje ir pažymėti, kur girdėta, kas papasakojo ir kas užrašė.

Tikimės, jog mūsų balsas nenueis vėjais.

Surinktąją medžiagą malonėkit siųsti šiuo adresu: J. Talmantas. Kaunas, Ukmergės pl. 45, b. 8.

Kalbos Sekcijos pirmininkas *Jurgis Talmantas*, vicepirmininkas *Jonas Puzinas*, sekretorius *Kostas Meškauskas*.

Kaunas, 1927 m. kovo 23 d.

Jau išėjo iš spaudos

SALOMĖJOS NERIES

eilėraščių rinkinys

80 psl.

KAINA

2 lt. 50 ct.

ANKSTI RYTĄ

Išleido „ATEITIS“

„Tauta, kuri neskaito, nemąsto ir nekuria, neturi pasaulyje prasmės“.
V. Mykolaitis-Putinas.

Moksleiviai gauna žymiai pigesne kaina „Ateities administracijoj ir pas kuopų „Ateities“ platintojus. Išsirašantiems iš „Ateities“ Administracijos ne mažiau 2 egz. kainuos po 2 lt. su prisiuntimu. Reikalaukite visuose knygynuose.

Siūloma Radio mėgėjams iš anksto užsisakyti žinomo vokiečių autor. Karl Treyse vertimas Juozo Bariso

Radio mėgėjams vadovėlį

129 pusl. ant gero poperiaus su 172 braiž.

Nei vienas radio mėgėjas nepatobulins savo aparato neturėdamas šio vadovėlio. Vokiečių kalboje toks vadovėlis kainuoja 8,25 lt. — gi lietuvių kalboje kainuos 5 lit.

Kas iki š.m. balandžio 5 d. prisiųs 4 litus iš kalno, tam vadovėlis bus išsiųstas už tuos pinigus ir už persiuntimą nemokės. Tat prašome pasiskubinti. Pinigus siųsti:

„VAIRO“ B-vės knygynui, **Kaunas,** Laisvės Al. 48 ir nurodant pilną savo adresą